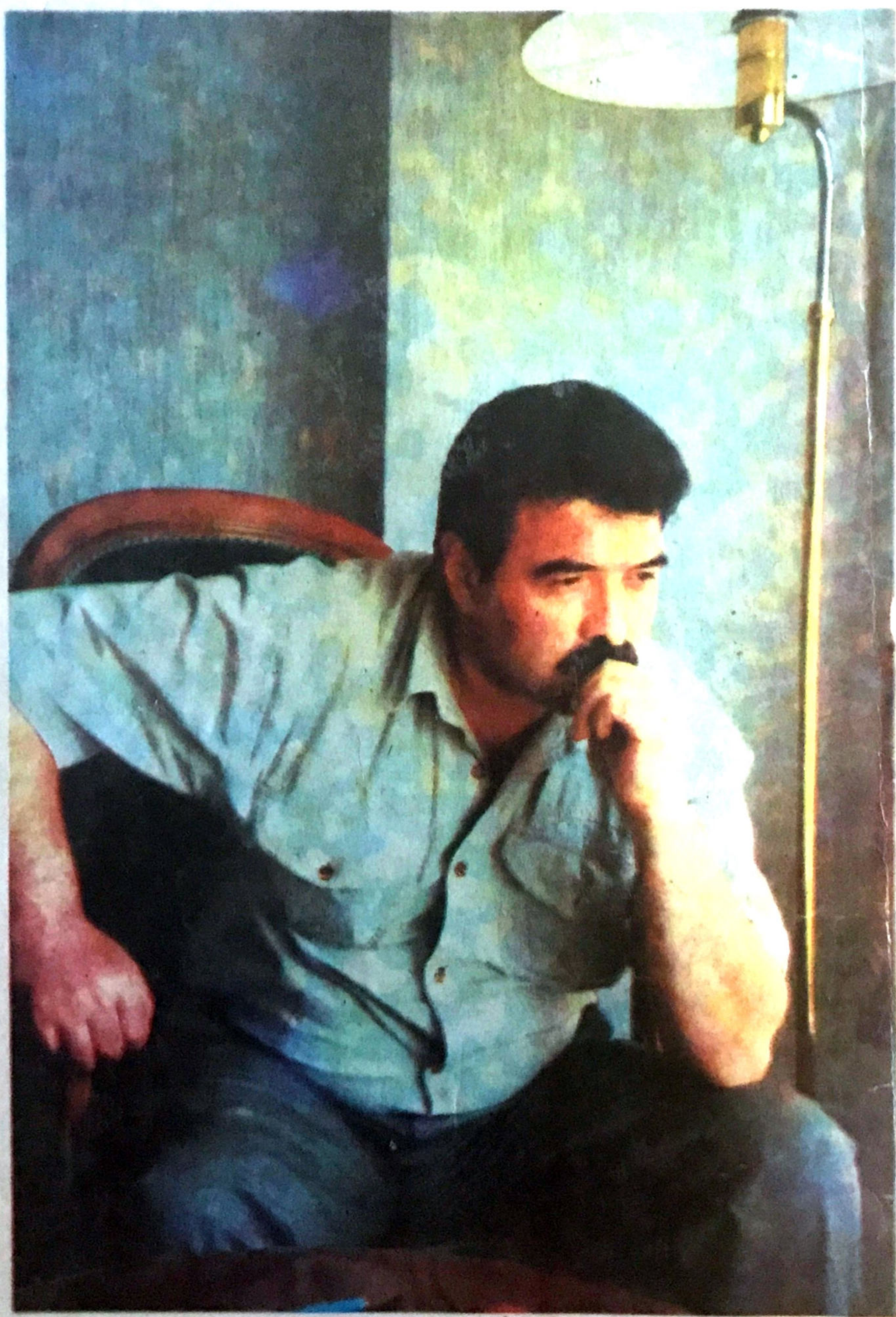

ҚОЗИДАВЛАТИ ҚОИМДОД

ДИДОР

ҚОЗИДАВЛАТИ ҚОИМДОД

Нашриёти «Шарқи Озод»
Душанбе — 1994.

АЗ МУАЛЛИФ

Дар зиндагӣ чун дигар инсонҳо, мақсадҳову орзуҳои зиёд доштам, вале орзуи дидор бо Ҳозиримом волоҳазрат Шоҳкарим-ал-Ҳусайнӣ бароям дастнорас буд. Яъне ҷомаи амал пӯшидани чунин орзуро ман имконнопазир медонистам. Дар хотир дорам, вақте ки пеш аз сафари Швейтсария барои аёдати яке аз мӯйсафедони қадршиносам — амаки Алибахш рафта, мақсади сафарамро баён кардам, ӯ бо нигоҳи ҳайратзада чунин ҷавобам дод: «Ин ҳеҷ мумкин нест». Бале, ман низ он солҳо чунин фикр мекардам, аммо тақдир чунин лаҳзаи фаромӯшнашавандаро насибам гардонд, ки ман ин лаҳзаро гуворотарин ва муассиртарин лаҳзаи ҳаёти худам меҳисобам. Чунин лаҳза, яъне дидори пешвои исмоилиёни ҷаҳон волоҳазрат Оғохонии IV-ро ҳар фарди исмоилӣ орзу дорад. Баъди он, ки дидори волоҳазрат Оғохонии IV барои ман насиб гардид ва аз Женева баргаштам тасмим гирифтам, ки ба Бадахшон равам ва пайғому саломии волоҳазрат Оғохонии IV-ро ба мардуми Бадахшон бирасонам. Инро барои худам ҳамчун ҳамохангсози Хазинаяи Оғохонии IV дар Тоҷикистон, ҳамчун намояндаи мардуми ин диёр зарур медонистам. Дар Бадахшон дидори маро бо волоҳазрат Оғохонии IV хеле хуш пазируфтанд. Дар тамоми водихо моро бо дафу дойра, гулу гулдастаҳо пешвоз мегирифтанд, зеро мардум солиёни зиёд ташнаи пайғоми Ҳозиримом буданд. Воҳӯриҳо дар маркази вилоят—шаҳри Хоруғ, ноҳияҳои Шуғнон, Рӯшон, Ванҷ, Ишкошим, Дарвоз, Роштқалъа хеле самимона гузаштанд. Вале табиист, ки дар ин муддати муайяншуда ман натавонистам, ки бо тамоми мар-

дум воҳӯрам. Таи чанд рӯз ягон соат аз мардум дур набудам, бо вучуди ин нафарони зиёде занг мезаданд ва маро ба воҳӯриҳо даъват мекарданд. Вале му-тассифона, кори зиёд ва номусоидии вазъи сиёсиву иқтисодии ҷумҳурӣ имкон надод, ки ман боз ба чунин воҳӯриҳо биравам. Дӯстонам маслиҳат доданд, ки барои он ки ин таассуроти Шумо дастраси ҳамагон гардад, беҳтар он аст, ки ҳамаи таассуроти хешро дар як ҷо гирд оред. Ман ин маслиҳатро пазируфтам, вале аз серкорӣ ҳеҷ имконият намеёфтам, ки нақшаи худро амалӣ созам. Танҳо шабҳо баъди фориғ аз кор шудан ва шабҳои беҳобии дар бемористон буданам қалам ба даст мегирифтам ва хотироти дидори хешро бо Ҳозиримом рӯи сафҳа меовардам. Инак, китоби хотираҳо ва таассуроти ман баъди дидор бо 49-ӯмин Имоми исмоилиёни ҷаҳон, волоҳазрат Шоҳкарим-ал-Ҳусайнӣ дар дасти шумост.

Албатта мақсади ман эҷоди асари илмиву тадқиқотӣ оиди равияи исмоилия нест. Дар ин бора аз давраи зухури равияи исмоилия то имрӯз уламои зиёде асарҳои илмиву тадқиқотӣ офаридаанд. Метавон танҳо олимони русу тоҷик А. Бобринский, Э. Бертельс, А. Семёнов, А. Иванов, В. Струева, Х. Додихудоев, А. Шоҳхуморовро ном бурд, ки оиди пайдоиш ва ташаккули равияи исмоилия ҳамчун яке аз шоҳҳои ислом маводи зиёде ба ҷоп расондаанд. Вале мақсади ман танҳо рӯи қоғаз овардани таассуроти дидори хеш бо аълоҳазрат Оғохонӣ IV мебошад. Албатта расонидани пайғоми Ҳозиримом ба мардуми Бадахшон бароям шарт аст, вале берун аз дидаҳову шундаҳо низ чизе илова карданро барои худам лозим намешуморам. Дар баробари хотираҳову таассуроти ман дар ин китоб инчунин оиди Ҳазинаи Оғохон ва муассисоти он, Имомат ва сохтори он, фаъолияти имрӯзаи исмоилиёни дунё маълумоте оварда шудааст, ки ин маълумот барои доираи васеи хонандагон бори аввал нашр мегардад. Ин маълумоти ман бе ягон таҳлили илмиву фалсафӣ буда, хусусияти ахборотӣ дорад. Яъне ҳадаф танҳо шиносондани хонандагон бо Ҳазинаи Оғохонӣ IV мебошад. Ҳаминҷо мехостам миннатдорин самимии хешро ба мӯҳтарам Абдусалом Муҳаммадна-

заров, ки дар гирд овардану тарҷумаи баъзе аснод бароям кӯмак расонд, баён намоям. Дар ин китоб Барномаи кӯмак ва пешрафти Помир, ки Хазинаи Оғохонии IV омода кардааст, инчунин асноде, ки ба ҳамкориҳои Хазинаи Оғохонии IV бо давлати Тоҷикистон далолат мекунанд, гирд омадаанд. Дар ин қатор метавон номаи сардори давлат Эмомалӣ Раҳмоновро ба унвони волоҳазрат Оғохон ва дигар ҳуҷҷатҳоро ном бурдан мумкин аст, ки сароғози чунин муносибатҳои нек ва дӯстона гардидаанд. Ба ҳамагон маълум аст, ки волоҳазрат барои мардуми Тоҷикистон дар лаҳзаҳои сарнавиштсози миллат дасти мадад дароз намуд ва ин кӯмаки беғаразонааш фаромӯшнашуданист. Дӯстро дар рӯзи саҳт мешиносанд ва ба қавли Саъдии бузург:

Дӯст он бошад, ки гирад дасти дӯст,
Дар парешонҳолию дар мондагӣ.

Қозидавлат ҚОИМДОД,

Муовини Раиси Шӯрои Олии Тоҷикистон,
ҳамоҳангсози Хазинаи Оғохонии IV дар
Тоҷикистон

ЧАМОАТИ ИСМОИЛИЯ ВА ИМОМАТ

Мусалмонони шиаи Имомати Исмоилия умуман бо номи исмоилиҳо машҳур ҳастанд. Онҳо ба яке аз ду шохаи муҳими Ислом яъне суннӣ ва шиа мутааллиқ ҳастанд. Дар муддати таърихи дуру дароз ба Чамоати исмоилиҳо одамони дорои анъанаҳои гуногуни фарҳангӣ дохил шудаанд. Имрӯз ҳам гуногунфарҳангӣ хусусияти хоси Чамоати исмоилиҳо мебошад. Дар мамолики рӯ ба тараққӣ исмоилиҳо асосан дар Осиёи Марказӣ ва Ҷанубӣ, Шарқи Африқо ва Шарқи Наздик, инчунин дар Европа ва Амрикои Шимолӣ зиндагӣ мекунанд. Дар Тоҷикистон исмоилиҳо асосан дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон зиндагӣ мекунанд.

Монанди дигар мусалмонони шиа исмоилиҳо мӯътақиди он ҳастанд, ки баъд аз вафоти пайғамбар ҳазрати Муҳаммади расулоллоҳ (с) писари амак ва домоди ӯ ҳазрати Алии Муртазо алайҳиссалом аввалин Имом — раҳбари динии чамоати мусалмонон шуда буд. Онҳо боварӣ доранд, ки раҳбарияти динӣ — Имомат аз насл ба насл тавассути авлоди ҳазрати Алӣ ва ҳамсараш Бибифотимаи Заҳро, духтари ҳазрати Муҳаммад (с) пайғамбари бузургвор давом меёбад. Мувофиқи анъана ва таълимоти шиа Имом таъин карда мешавад. Фақат Имом ҳуқуқи мутлақӣ таъин кардани вориси худро аз байни авлоди худ дорад.

Муаррихон таърихи Исмоилияро шартан ба чанд давраи васеъ тақсим менамоянд. Давраи аввал аз ибтидои пайдоиши ислом то охири асри XI, давраи муваффақиятҳои империяи халифаҳои Фотимӣ ба ҳисоб меравад. Авлоди Фотима, ки бо номи духтари

ҳазрати Пайғамбар Муҳаммад (саллаллоҳиалайҳивас-салом) машҳур аст чунин сохти давлатдориро созмон дод, ки ба тараққиёти саноат, илм ва савдо дар Шарқи Наздик ва соҳилҳои баҳри Миёназамин дар муддати 200 сол мусоидат кард. Маркази он шаҳри Қоҳира аз тарафи Фотимиҳо қарор дода шуда буд. Баъд аз давраи Фотимиҳо маркази ҷуғрофии мусалмонони исмоилӣ аз Миср ба Сурия ва Эрон кӯчид. Маркази онҳо дар Эрон Қалъаи Аламут дар асри 13 аз тарафи муғулҳо торумор карда шуда буд. Баъд аз ин исмоилиҳо дар муддати чандин аср дар ҷамоатҳои пароканда асосан дар Эрон, Осиёи Марказӣ ва инчунин дар Сурия, Ҳиндустон ва дигар ҷойҳо зиндагӣ мекарданд.

Дар солҳои 1830 шоҳи Эрон ба Имоми чилушашумин ҳазрати Шоҳ Ҳасаналӣ Шоҳ номи фахрии Оғохон тақдим намуда буд. Соли 1843 Оғохонӣ нахустин аз Эрон ба Ҳиндустон, ки дар ин ҷо аллакай ҷамоати калони исмоилиҳо зиндагӣ мекарданд, кӯчид. Оғохонӣ дуюм, ки дар Бомбай таваллуд шуда буд, баъд аз чор соли роҳбарӣ ба Имомат дар соли 1885 аз дунё чашм пӯшид. Баъд аз ӯ бобои Ҳозиримом Оғохон Султон Муҳаммад Шоҳ Имоми чилуҳаштумини авлодӣ ва Оғохонӣ сеюм дар синни ҳаштсолагӣ таъин шуда буд.

Султон Муҳаммад Шоҳ дар муддати ҳафтоду ду сол, дар давраи ниҳоят мушкил, дар таърихи муосири Ҷамоати исмоилиҳо Имом буд. Бу туфайли ӯ Ҷамоати исмоилиҳо тавонист сохтори муассисаҳои худро ба талаботи замони мутобиқ созад. Дар ин давра муассисаҳои тандурустӣ, мактабҳо, ташкилотҳои сохтмони манзил, бонкҳои кооперативӣ асосан дар Ҳиндустон ва Осиёи Шарқӣ созмон дода шуда буданд. Бисёри онҳо ҳанӯз ҳам ҳамчун қисми таркибии муассисаҳои шабакаи тараққиёти Оғохон вуҷуд доранд.

Илова ба маблағҳое, ки худи Имом чудо мекард, муассисаҳои номбаршуда аз ҷиҳати моддӣ аз тарафи исмоилиҳо ба воситаи ҳайрот дастгирӣ карда мешуданд ва мешаванд. Инчунин одамон ихтиёри вақт ва қудрати худро барои амалӣ гардондани ин ё он барнома сарф мекарданд. Фаъолияти ихтиёри, боварӣ ба

қудрати хеш ва эътиқоди устувор қарнҳои зиёд боз асоси Ҷамоати исмоилиҳо шуда буданд.

Султон Муҳаммад Шоҳ Оғохон сеюм ширкати фаъолнаро дар умури байналмилалӣ ба ҳукми анъана даровард. Ӯ дар дигаргуниҳои сиёсии нимҷазираи Ҳиндустон нақши муҳимро бозида, дар Мизи Мудавари соли 1930 намояндагӣ карда буд. Аз соли 1937 то соли 1939 ӯ президенти Лигаи Миллатҳо буд. Писари калони ӯ Шоҳзода Алихон бошад, сафири Покистон дар Созмони Милали Муттаҳид буданд.

Ҳозиримом, Аълоҳазрат Шоҳзода Карим Оғохон чилунӯҳумин Имоми авлодии мусалмонони шиаи Имомати Исмоилия мебошанд. Аълоҳазрат 13-уми декабри соли 1936 дар Женева ба дунё омадааст. Падараш Шоҳзода Алихон ва модараш Малика Тоҷудавла Алихон мебошанд. Аълоҳазрат даври тифлии худро дар шаҳри Найробии Кения гузаронидааст. Сипас нӯҳ сол дар мактаби Ле Роузӣ Скули Швейтсария таҳсил намуда, соли 1959 Донишгоҳи Ҳарвардро аз рӯи ихтисоси «Таърихи Ислом» бо баҳои аъло ба охир расонидааст. Аълоҳазрат Шоҳзода Карим Оғохон 11-уми июли соли 1957 дар синни бистсолагӣ пас аз бобояш Султон Муҳаммад Шоҳ Оғохон имоми чилунӯҳумини мусалмонони мазҳаби шиаи Имомати Исмоилияи ҷаҳон таъин шуд.

Бародари Оғохон Шоҳзода Амин пас аз хатми Донишгоҳи Ҳарвард аз соли 1965 то соли 1968 дар шӯъбаи корҳои иҷтимоӣ ва иқтисодии Котиботи Созмони Милали Муттаҳид ифои вазифа намуд. Соли 1968 ӯ ба котиботи Оғохон дохил шуда буд. Ҳамчун Раиси Бунёди Оғохон оид ба рушди иқтисодӣ ва аъзои роҳбарияти бисёрии муассисаҳо, Шоҳзода Амин дар фаъолият ва роҳбарияти онҳо фаъолна ширкат мебарзад.

Амакаш шоҳзода Садриддин аз соли 1977 масъули корҳои фирориён дар назди Созмони Милали Муттаҳид, мутасаддии махсуси барномаи ёрии башардӯстона ва иӯмаки иқтисодӣ ба халқи Афғонистон, намояндаи Котиби Генералии Созмони Милали Муттаҳид оид ба ёрии башардӯстона ба Ироқ, Қувейт, сарҳади Эрону Ироқ ва Туркияву Ироқ вазифаҳо анҷом дода-

аст. Ү муаллифи чандин барномаҳо оид ба ҳифзи муҳит мебошад.

Бо роҳбарии Оғохон муассисаҳои асосии шабака ташкил карда шудаанд: Бунёди Оғохон, Донишгоҳи Оғохон, Бунёди рушди иқтисодии Оғохон, Бунёди Фарҳанги Оғохон. Фаъолият дар соҳаҳои маориф ва ҳифзи сиҳати омма аз тарафи муассисаҳои Оғохон оид ба маориф ва ҳифзи сиҳат дигаргун карда шудааст. Шабакаи муассисоти Оғохон оид ба рушд барои инкишофи ин ташкилотҳо ва амалӣ намудани барномаҳои онҳо имкониятҳои васеъ фароҳам меоварад.

ШАБАКАҲОИ МУАССИСОТИ ВОЛОҲАЗРАТ ОҒОХОНИ IV

Фаъолияти муассисоти рушди Оғохон се соҳаи асосиро дар бар мегирад — рушди иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ (ба нақша нагиред, сах. 13). Дар соҳаи рушди иҷтимоӣ фаъолияти бештари муассисаҳо дар Африқои Шарқӣ ва Ҷануби Осиё амалӣ мегардад. Ташкилотҳои асосӣ инҳо мебошанд: Бунёди Оғохон, яъне бо Барномаи дастгирии рушди деҳот, Донишгоҳи Оғохон, Муассисаҳои Оғохон оид ба ҳифзи сиҳати омма, Муассисаҳои Оғохон оид ба маориф, Муассисаҳои Оғохон оид ба сохтмони манзил.

Фаъолияти иқтисодии муассисаҳои Оғохон аз тарафи Бунёди Оғохон оид ба рушди иқтисодӣ ва шӯбаҳои — Муассисаҳои рушди хадамоти сайёҳӣ, Муассисаҳои дастгирии рушди саноат ва ширкатҳои, ки ба хизмати молиявӣ саруқор доранд, амалӣ карда мешавад. Онҳо асосан дар Осиё ва Африқо ҷойгир шудаанд.

Бунёди фарҳанги Оғохон фаъолияти муассисаҳои зеринро, ки дар тобеъи ӯ мебошанд — Ҷоиҳои меъмории Оғохон, Барномаи меъмории исломии Оғо-

хон ва Барномаи дастгирии шаҳрҳои таърихӣ роҳбарӣ менамояд. Проблемаҳои сохтмон дар мамолики рӯ ба тараққӣ, махсусан дар мамлакатҳое, ки дар он ҷо мусулмонон зиндагӣ мекунанд, дар маркази диққати Бунёди Фарҳанги Оғохон мебошанд.

Солҳои охир шабакаи муассисоти Оғохон оид ба рушд ба ҳисоби миёна ҳар сол ба маблағи 100 миллион доллар барои фаъолияти хайрот сарф кардаанд. Бунёди Оғохон оид ба рушди иқтисодӣ ва шўъбаҳои он зиёда аз 500 миллион доллари амрикоӣ даромад доранд.

Муассисаҳои Оғохон оид ба рушд аз шабакаи муассисаҳое иборатанд, ки ба мақсади беҳбудбахшии шароити зист дар ноҳияҳои мухталифи ҷаҳони рӯ ба тараққӣ фаъолият меварзанд. Муассисаҳои шабака дар фаъолиятҳои мустақил буда, аз соҳаи ҳифзи сиҳати омма ва маориф то меъморӣ, тараққиёти деҳот ва дастгирии муассисаҳои бахши хусусиро дар бар мегирад. Фаъолияти ҳамаи онҳо ба як мақсад созмон додани муассисаҳо ва барномаҳое, ки ба талаботи дигаргуниҳои соҳаи иқтисодӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ ҷавоб дода тавонад, равона карда шудааст.

Аксарияти созмонҳое, ки алҳол ҳамчун қисми таркибии муассисаҳо вуҷуд доранд, ҳанӯз дар охири асри XIX аз тарафи падарбузурги Оғохон ба мақсади ҷавоб додан ба талаботи мусулмонони мазҳаби шиаи Имомати Исмоилия дар Ҷануби Осиё ва Африқои Шарқӣ созмон дода шуда буданд. Имрӯз таҳти сарпарастии Ҳозиримом Аълоҳазрат Шоҳзода Карим Оғохон фаъолияти шабака аз ин марзи ҷуғрофӣ берун баромадааст. Онҳо ба ҳамаи мардум сарфи назар аз эътиқоди динӣ ва наҷодӣ хизмат мерасонанд. Аммо мақсади асосии фаъолияти ин муассисаҳо, Ҷамоати исмоилиҳо — анъанави хизмати ихтиёрӣ ва башардӯстона, эътиқод ба роҳбарии имомати меросӣ боқӣ мемонад.

Вазифаи Имом на фақат аз шарҳу баёни масъалаҳои динӣ ба Ҷамоати исмоилиҳо, ки ҳоло ҳам дар мамолики тараққиқардаи саноатӣ ва ҳам дар мамолики

рӯ ба тараққӣ зиндагӣ мекунанд, балки эътиқоди диниро ба талаботи замон мувофиқ намудан ҳам иборат мебошад. Аз ин рӯ, ҳазрати Оғохон ба масъалаҳои тараққиёт бисёртар диққат медиҳад, зеро маҳз омилҳои тараққиёти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ дараҷаи зиндагии мардумро муайян менамоянд. Созмонҳое, ки Оғохон аз соли 1957, баъди ба мансаби Имомат нишастанаш бунёдгузори кардааст, ба самтҳои гуногуни тараққиёт мувофиқанд. Ҳамаи ин созмонҳо сарфи назар аз мақсадҳои хосаи иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиашон, инчунин роҳроero меҷӯянд, ки битавонанд ба ҳамдигар таъсир расонанд ва яке дигареро ғанитар гардонанд.

Муассисаҳои шабақа хусусиятҳои умумӣ ҳам доранд. Аксарияти ташаббусҳо аз кӯшишу ғайрат, садоқат ва қобилияти ихтиёриён ба вуҷуд омадаанд ва имрӯз барои фаъолияти мӯътадили муассисаҳои шабақа ҳам ихтиёриён ва ҳам мутахассисони касбӣ лозиманд. Онҳо сарфи назар аз эътиқоди динӣ одамони боистеъдодро ба кор ҷалб менамоянд, барои баланд бардоштани маҳорати касбии ҳам ихтиёриён ва ҳам кормандоне, ки дар ин ташкилотҳо музд мегиранд, кӯшиши бисёре ба харҷ медиҳанд.

Фаъолияти шӯъбаҳои мухталифи муассисаҳо низ дар асоси як талаботи умумӣ ба роҳ монда шудааст. Созмонҳои шабақа чӣ дар масоили ҳифзи сиҳати омма, маориф, эҳёи ёдгориҳои меъморӣ ва чӣ дар соҳаҳои рушди иқтисодӣ кӯшиш мекунанд, ки ба ёрии муассисаҳои давлатӣ амал намоянд, ба созмонҳои ҳукуматӣ ва дигар муассисаҳо мадад расонанд, аммо онҳоро иваз намеkunанд. Тавассути ҳамкорӣ бо аҳолии маҳаллӣ лозим будани намуди ёрӣ муайян карда мешавад. Созмонҳои шабақа ин ёриро мерасонанд ва дараҷаи самаранок будани онро муайян менамоянд. Онҳо ҳам дар шаҳр ва ҳам дар деҳот фаъолият доранд. Ташкилотҳои муассисаҳо на фақат дар бисёр шаҳрҳои мамолики рӯ ба тараққи Африқо ва Ҷануби Осиё, балки дар деҳоти дурдест ҳам намояндагии худро доранд. Мақсади асосии ташкилотҳои шабақа — ёрӣ расондан ба аҳолии деҳот, созмон додани та-

моми намудҳои хизматрасонӣ аст, ки аҳоли ба онҳо бештар эҳтиёҷ доранд. Барномаи шабака баробари мақсадҳои хоса доштанишон бояд ба меъёрҳои тараққиёти сохторӣ ва роҳбарӣ ба созмонҳои башардӯстӣ ҷавоб дода тавонанд. Ин созмонҳо одатан бо мададу ташаббуси мардуми таҳҷой созмон дода шуда, доимо аз тарафи ҷамоати маҳал, ки ба он хизмат мерасонад, дастгирӣ карда мешаванд. Муассисаҳои шабака ташкилотҳо ва барномаҳоеро созмон медиҳанд, ки онҳо мустақилона фаъолият намоянд. Шабака дар асоси нақшаҳои доманадор кӯшиш мекунад, ки ташкилотҳои он дар мамлики рӯ ба тараққӣ мунтазам фаъолият варзанд.

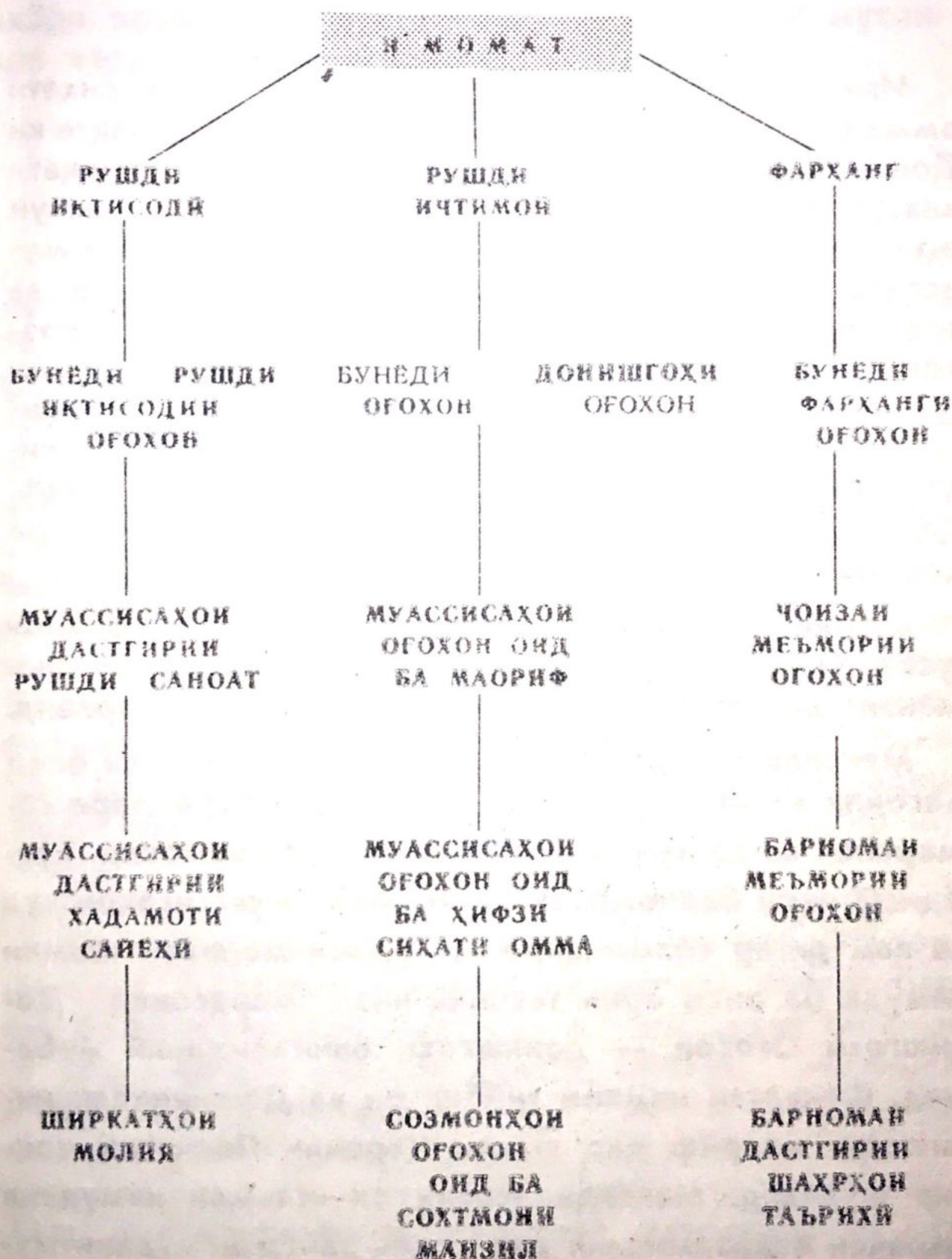
Робита байни ташкилотҳои шабака ба ҳамин мақсад хизмат менамояд. Шабака инчунин бо дигар ташкилотҳои берунмарзӣ чӣ дар Шимол ва чӣ дар Ҷануб иртиботи қавӣ дорад. Густариши Ҷамоати исмоилия дар сар то сари ҷаҳон ва маданияти ғании онҳо ҳамчун манбаи инкишофи алоқа байни онҳо хизмат мекунад. Тавассути Ҷамоати исмоилиён дар Африкаи Шимолӣ, Европа, Африқо ва Осиё дар байни мамлики мутараққии саноатӣ ва рӯ ба тараққӣ равобити қавӣ барпо шудаанд ва қудрати ташкилотҳои муассисаҳои Оғохон маҳз дар ҳамин таҷассум меёбад.

Ниҳоят, муассисаҳои Оғохон барои мустаҳкам кардани мақоми бахши хусусӣ дар мамлики рӯ ба тараққӣ кӯшиши бисёр ба ҳарҷ медиҳанд. Дар ҳаёти ҷомеа аз созмонҳои ғайридавлатӣ ва ҷамъиятӣ сар карда то муассисаҳои, ки ба тиҷорат сарувор доранд, бахши хусусӣ мақоми бузург дорад. Дар шароити ҳамкорӣ бо ҳукумате, ки барои бахши хусусӣ шароити ҳаматарафа муҳайё месозад ва инро Имом Оғохон «муҳайё сохтани кулли шароит» — яъне шароитҳои муфиди молиявӣ ва ҳуқуқӣ меноманд, бахши хусусӣ махсусан босамар шуда метавонад. Дар тамоми соҳаҳои тараққиёти иҷтимоӣ ва фарҳангӣ фароҳам овардани кулли шароитҳо яке аз мақсадҳои асосии муассисаҳои шабака мебошанд.

Ташкилотҳои шабака бо роҳҳои гуногун, аз ҷумла маблағҳои ҳайрия, ҳаққи аъзогӣ ва бахшишҳо аз ҷиҳати моддӣ дастгирӣ карда мешаванд. Муассисаҳо аз

ШАБАКАИ МУАССИСОТИ ОҶОХОН

ОИД БА РУШД

тарафи Имомат, Ҷамоати исмоилиҳо ва инчунин ҳиссагузори ташкилотҳои байналмилалӣ ва маҳаллӣ маблағгузорӣ карда мешаванд. Маблағгузорӣ дар соҳаи

рушди иқтисодӣ инчунин аз тарафи Имомат ва ҳамкории ӯ аз бахшҳои хусусӣ ва ҷамъиятӣ амалӣ мегардад.

РУШДИ ИҚТИМОЙ

Имомҳои Исмоилия ба масъалаҳои ҳифзи сикати омма ва маориф ҳанӯз аз давраи Фотимиҳо, вақте ки Донишгоҳи Ал-Азҳар бунёд карда буданд, диққати махсус медоданд. Ба масъалаҳои иқтимоӣ ҳамчун анъанаи исломӣ машғул шуда, Оғохон фаъолияти муассисаҳои шабакаро оид ба ҳифзи сикат, маориф ва хоҷагии деҳот боз ҳам васеътар менамояд. Имрӯз созмонҳои асосии шабака, ки ба рушди иқтимоӣ машғул ҳастанд инҳо мебошанд: Бунёди Оғохон, Донишгоҳи Оғохон, Муассисаҳои Оғохон оид ба ҳифзи сикати омма, Муассисаҳои Оғохон оид ба маориф. Ҳар яке аз ин созмонҳо мақсадҳои муайяни ҳудро доранд.

Дар соҳаи рушди иқтимоӣ муассисаҳои шабака махсусан дар соҳаҳои ҳифзи сикат, маориф, сохтмони манзил ва рушди деҳот бештар фаъолият меварзанд.

Мақсади Бунёди Оғохон аз он иборат аст, ки бояд масоили марбут ба рушди иқтимоӣ боздорандаро самаранок ва аз нуқтаи назари эҷодӣ ҳал намоянд. Бунёди Оғохон барномаҳои иқтимоии муассисаҳои худ ва ҳам дигар созмонҳоро аз ҷиҳати молиявӣ таъмин намуда ба онҳо ёрии техникӣ низ мерасонад. Донишгоҳи Оғохон — донишгоҳи байналмилалӣ мебошад. Факултаи илмҳои тиббии он ва Донишқадаи инкишофи маориф дар шаҳри Қарочии Покистон ҷойгир шудаанд. Мақсади асосии он — таъмин намудани дараҷаи байналмилалӣ дар соҳаи тайёр намудани мутахассисон барои мамолики рӯ ба тараққӣ мебошад.

Муассисаҳои Оғохон оид ба маориф, муассисаҳои Оғохон оид ба ҳифзи сикати омма ва инчунин Соз-

монҳои Оғохон онд ба сохтмони манзил асоси фаъолияти таърихи рушди шабакаро ташкил медиҳанд, ки аз асри XIX боз ба масъалаҳои ҳифзи сикат ва маориф машғул мебошад. Онҳо дар ҷиқолати бо Бунёди Оғохон ва Донишгоҳи Оғохон барои амали намудани нақшаҳои, ки ба беҳбудии ҳаёти иҷтимоии шумораи зиёди одамон дар мамолики рӯ ба инкишоф мусоидат карда метавонанд, фаъолият доранд.

БУНЁДИ ОҒОХОН

Бунёди Оғохон, ки соли 1967 таъсис ёфтааст, имрӯз ташкилоти асосии ғайриҳукуматӣ мебошад, ки дар соҳаи ҳифзи сикати омма, маориф ва хоҷагии деҳот фаъолият дорад. Бо узвиҳои мустақам дар мамолики рӯ ба инкишоф ва дастгирии Ғарб Бунёди Оғохон бо зиёда аз сӣ созмонҳои миллӣ ва байналмилалӣ барои маблағгузори барномаҳо махсусан дар Африқо ва Осиё ҳамкорӣ менамояд. Бунёди Оғохон инчунин барои гирифтани стипендияҳои ҳавасмандкунӣ, такмили ихтисос ва интернатура барои мутахассисони ҷавон аз мамолики рӯ ба тараққӣ маблағ ҷудо менамояд. Қароргоҳи он дар Женева (Швейтсария) ва шӯъбаҳои филиалҳояш дар Иёлоти Муттаҳидаи Амрико, Канада, Португалия, Бритониёи Кабир, Кения, Бангладеш, Покистон, Ҳиндустон, Танзания ва Уганда ҷойгир шудаанд.

Ғайр аз маблағгузорӣ Бунёди Оғохон дар созмон ва тараққӣ додани нақшаҳои, ки онҳоро маблағгузорӣ мекунад, фаъолона иштирок менамояд. Муносибати нав ба нақшаҳои махсусан интихобшудаи тараққиёт дар маркази диққати Бунёди Оғохон мебошад. Маблағ барои он ташкилотҳои ҷудо карда мешавад, ки вазифаҳои муҳимро ҳал намуда, дараҷаи зиндагии кормандонашонро низ баланд бардошта метавонанд. Агар имконияти васеъ намудани фаъолияти ин созмонҳо вуҷуд дошта бошад, Бунёди Оғохон маблағи созмонҳои бузургтарро низ ҷалб менамояд.

Дар се соҳаи асосии фаъолият Бунёди Оғохон ба мавзӯҳои мухталиф сару кор дорад. Дар соҳаи ҳиф-

зи сикати омма Бунёд барномаҳоеро дастгирӣ менамояд, ки онҳо ба беҳтар намудани саломатии қисмати камбағалтари ҷамоат, равона карда шудааст ва дар муддати даҳ соли охир роҳҳои расонидани ёрии аввали таъҷилии тиббӣ, технологияи расонидани ёрии аввали таъҷилии тиббӣ ва тайёр намудани кормандони тиббӣ, ки дар ин Ҷамоатҳо кор хоҳанд кард, кор карда шудаанд. Дар ин рӯзҳо бошад, барномаҳои Бунёди Оғохон барои беҳтар намудани шароити иҷтимоӣ ва иқтисодии мардуми камбағал равона карда шудаанд. Диққати махсус ба проблемаҳои таъсири муҳит ба саломатӣ ва ҳалли масъалаҳои асосии ҳифзи сикати омма дода мешавад.

Дар соҳаи маориф Бунёди Оғохон ба ду проблемаи гуногун машғул аст: фарзанду оила ва тақмили сифати таълим дар мактабҳо. Бунёди Оғохон яке аз он ташкилотҳои камшумори байналмилалӣ мебошад, ки ба ғамхорӣ нисбат ба кӯдакон аз синни хурдсолӣ ва инкишофи онҳо диққати махсус медиҳад. Мақсади Бунёди Оғохон — маблағгузорӣ ба нақшаҳои мебошад, ки талаботи ҷамъонаро вобаста ба талаботи фарҳангии оила ва ҷамоат қонеъ карда метавонанд. Дар соҳаи маориф диққати махсус ба баланд бардоштани сифати таълим дар мактабҳои маҳал, тайёр намудани муаллимон, ба таълим расонидани китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимии арзон ва дигаргун намудани сохтори идоракунӣ мактабҳо дода мешавад. Дар соҳаи наздики Бунёди Оғохон тадқиқотҳои илмӣ Донишқадаи инкишофи маорифро, ки дар назди Бунёди Оғохон амал мекунад, истифода намуда барномаҳои нави таълимиро тайёр менамояд.

Афзоиши ҳосилнокии заминҳои беҳосил ва самаранок истифода намудани боигариҳои табиӣ мақсади Барномаи Бунёди Оғохон оид ба тараққиёти деҳот мебошад. Дар муддати даҳсолаи охир Бунёди Оғохон ба мақсади беҳтар намудани шароити зисту зиндагии мардуми камбағали деҳот ду барнома — Барномаи Оғохон оид ба дастгирии деҳот дар Ҳиндустон ва Покистон тартиб дод. Ин барнома фаъолияти худро ба инкишоф ва тайёр намудани мутахассисони баланд-ихтисос барои деҳот равона кардааст. Фаъолияти

барнома дар Покистон аз тарафи Бонки Байналмилалӣ рушд ҳамчун намуна барои истифодаи васеъ таъсис шудааст.

Бунёди Оғохон инчунин ду барномаи санҷиши бузурги инкишофи деҳотро дастгирӣ мекунад — Кумитаи инкишофи деҳот дар Бангладеш ва Бунёди рушду таъмини об дар Садгуру (Ҳиндустон). Монанди Барномаи Оғохон оид ба рушди деҳот ин барномаҳо ҳам дар фаъолиятҳои мустақил шуда истодаанд. Ба мақсади тезонидани ин гузариш Бунёди Оғохон дар давоми солҳои 1990 онҳоро ба воситаи мубодилаи мутахассисон ва таҷрибаи кори дастгирӣ мекард.

ДОНИШГОҲИ ОҒОХОН

Донишгоҳи Оғохон бо факултаи илмҳои тибб ва Донишқадаи инкишофи маориф дар пешрасти фаъолияти иҷтимоии муассисаҳои шабака дар Покистон мақоми асосиро мебозанд. Мақсади донишгоҳ, ки соли 1985 ташкил ёфта буд, фароҳам овардани имконияти гирифтани маълумоти олии, пешрафти илм дар Покистон ва мамӯлики рӯ ба инкишоф, таъмин намудани дараҷаи байналмилалӣ маълумот иборат мебошад. Илова ба мақсадҳои таълимӣ вазифаи дигари донишгоҳ мусоидат ба некӯаҳволии халқи Покистон мебошад. Донишгоҳи Оғохон инчунин маркази калони тайёр намудани мутахассисони илмӣ дар соҳаи тибб, такмили ихтисос, тадқиқоти илмӣ ва ёрии техникӣ мебошад.

Факултаи илмҳои тиббии Донишгоҳи Оғохон аз коллеҷи тиббӣ ва мактаби ҳамшираҳои шафқат таркиб ёфтааст ва ҳамчун шӯъбаи беморхонаи Донишгоҳи Оғохон ба ҳисоб меравад. Ин факулта бо дастгирӣ факултаҳои тиббии Донишгоҳи Харвард ва Донишгоҳи Мак Чилла ташкил ёфтааст. Факултаи илмҳои тибб ва беморхонаи Донишгоҳи Оғохон якҷоя Маркази тиббии Донишгоҳи Оғохонро ташкил медиҳанд. Донишҷӯёни тибб дар асоси барномаҳои ҳамсоф илмӣ ва ҳам ҳифзи сифати омма тайёр карда мешаванд. Онҳо на танҳо дар беморхонаи Оғохон, балки ҳангоми расонидани ёрии аввалини тиббӣ дар

ноҳияҳои камбағали гирду атрофи Қарочӣ таҷриба меомӯзанд.

Мақтаби ҳамшираҳои шафқат ҳам ба мисли коллеҷи тиббӣ як мақсад дорад — тайёр намудани мутахассисони баландихтисос барои ёрии тиббӣ дар беморхона ва берун аз он. Мақтаб инчунин мақсад дорад, ки дараҷаи тайёр кардани ҳамшираҳои шафқатро дар Покистон баланд бардорад. Алоқаҳои он бо Донишгоҳи Мак Мастерс Канада аз ғоида холи нест. Маркази тайёри барои коллеҷи тиббӣ ва ҳам мақтаби тиббии Беморхонаи Донишгоҳи Оғохон мебошад — маркази пешқадамтарини тайёр намудани мутахассисони тиббӣ. Ёрии тиббӣ ба ҳама новобаста аз эътиқоди динӣ расонида мешавад. Бемороне, ки барои гирифтани ёрии тиббӣ маблағ надоранд, онро бо воситаи барномаҳои гуногуни иҷтимоӣ гирифта метавонанд. Дар соҳаи тадқиқоти илмӣ факултаи илмҳои тиб ба проблемаҳои хоси мамолики рӯ ба тараққӣ диққати бештар медиҳад. Барномаҳои мавҷуда, аз ҷумла проблемаҳои ба вуҷуд омадани касалии исҳоли кӯдакон ва омӯзиши иммунологияи ҷузъро тадқиқ менамоянд. Барномаи дигар ба тадқиқи проблемаи норасоии модарзодии ғадуди сипаршакл, камии витамини А дар бадани кӯдаконе, ки хӯроки кофӣ намехӯранд, инчунин ташкил кардани муассисаҳои ҷамъаӣ барои расонидани ёрии аввали арзони тиббӣ машғул мебошанд.

Донишкадаи инкишофи маорифи Донишгоҳи Оғохон ба масъалаҳои тақмили равиши таълим, тайёр кардани муаллимон ва тадқиқоти илмӣ дар соҳаи педагогика вобаста ба талаботи Покистон ва мамолики рӯ ба инкишоф машғул аст. Ба таҷрибаи муассисаҳои Оғохон оид ба тақмили кори маориф ва тайёрии асосии муаллимон така карда, Донишкада дар пеши худ вазифаи созмон додани сохтори нави ташкилотҳои соҳаи маорифро гузоштааст. Ҳангоми тайёр намудани мутахассисон Донишкадаи инкишофи маориф ба таҷрибаомӯзии студентон дар мактабҳо диққати махсус медиҳад. Мақтаби ба номи Султон Муҳаммад Шох дар Қарочӣ маркази тақмили ихтисос ва маҳорату малакаи касбӣ мебошад. Ба мақсади ҷавоб додан ба

талаботи муаллимони деҳот Донишкадаи Оғохон ҳамин гуна марказро дар Гилгит, дар шимоли Покистон ба нақша гирифтааст. Барномаи такмили ихтисоси муаллимон дар курсҳо, дар ҷои кор ва таълими минбаъда дар донишгоҳ бо ҳамкории донишгоҳҳои Оксфорд ва Торонто дар назар дошта шудааст.

МУАССИСАҲОИ ОҒОХОН ОИД БА ҲИФЗИ СИҲАТИИ ОММА

Муассисаҳои Оғохон оид ба ҳифзи сиҳати омма яке аз калонтарин муассисаҳои соҳаи тандурустӣ дар мамолики рӯ ба тараққӣ ба шумор мераванд. Ба таҷрибаи ёрии тиббӣ ба Ҷамоати исмоилиҳо дар нимаи аввали асри XX тақрибан карда ёрии аввал ва табобати тиббиро дар Ҳиндустон, Покистон, Кения, Танзания, Бангладеш ва Сурия ташкил кардааст. Ба ин муассиса панҷ беморхонаи умумӣ, беморхонаи Донишгоҳи Оғохон, панҷ зоишгоҳ ва зиёда аз 230 маркази табобат дохил мешаванд. Ширкатҳои ҳифзи сиҳати миллии Кения, Танзания, Ҳиндустон ва Покистон алоқаҳои васеи байналмилалӣ дар масъалаҳои зиёд намудани захираҳои бадани одам, идора кардани беморхонаҳо, нигоҳубини беморон, расонидани ёрии аввали тиббӣ доранд.

Барномаҳои ҳифзи сиҳати омма расонидани ёрии тиббиро ба мӯҳтоҷтарин табақаҳои ҷамъият, махсусан, занҳои ҳомиладор ва кӯдакон дар назар доранд. Аз ҷумла: сироятнопазир кардан, тадқиқоти мунтазам то таваллуд шудани кӯдак, таваллудкунии асептикӣ, муолиҷаи ореолӣ-регитационӣ ҳангоми дарунравӣ самаранок ва арзон табобат карда мешаванд. Таҷрибаи расонидани ёрии аввали тиббӣ дар асоси барномаҳое, ки дар он ҷо самаранокии расонидани ёрии аввали таъҷилии тиббӣ ба аҳоли умуман ва ҳам самаранок будани хароҷоти моддиро собит кард.

Аз нуқтаи назари барномаи ҳифзи сиҳати омма (БҲСО) ёрии аввали тиббӣ, ҷораҳои пешгирии касали-

ҳо зинаи аввали беҳтар намудани саломати мардум ба шумор меравад. Онҳо бояд ба дастрас будани ёрии тиббии сифати баланд асос ёфта бошанд. Дар ҳар як марҳилаи табобат диққати махсусро ба расонидани ёрии тиббӣ медиҳад, ки аъзоёни ҷамоат ба он ниёзманд ҳастанд. Мақсади БҲСО инчунин аз он иборат аст, ки сифати табобат бояд аз дараҷаи маҳаллӣ чандин маротиба баландтар бошад. Назорат аз болои ташхиси лабораторӣ, дуруст сабт намудани таърихи касалӣ, мунтазам таъмин намудани доруворӣ ва тақмили мунтазами ихтисоси ҳамшираҳои шафқат ва духтурҳо — ҳамаи ин дар мадди назари БҲСО мебошад.

Муассиса алоқаи байни онҳоро мустаҳкам намуда, ҳар як созмони миллии ҳифзи сиҳати оммаи бунёд намудани Оғохон якҷоя бо созмонҳои тандурустии давлатӣ ва дигар муассисот фаъолият доранд. Муттаҳид намудани созмонҳои ҳифзи сиҳати милли ба низоми байналмилалӣ табдил додани онҳо яке аз мақсадҳои барномаи ҳифзи сиҳати омма мебошад. Барномаҳои амалкунандаи Оғохон мақсадҳои зерин доранд: қорӣ намудани усулҳои озмудашудани табобат дар шимоли Покистон, созмон додани созмонҳои минтақавии ҳифзи сиҳат дар Африқои Шарқӣ, ки таҷрибаи тақсим кардани захираҳои моддӣ ба мақсади дастрас будани онҳо барои табақаҳои камбағали аҳоли дар байни муассисаҳои ҳифзи сиҳати омма.

МУАССИСАҲОИ ОҒОХОН ОИД БА МАОРИФ

Муассисаҳои Оғохон оид ба маориф таълимро дар 300 муассисаи омӯзишӣ дар мамолики рӯ ба тараққӣ аз кӯдакистон то мактабҳои ибтидоӣ ва миёна сарпарастӣ мекунанд. Ба анъанаи Ҷамоати исмоилиҳо дар соҳаи таълим така карда, ин муассисаҳои таълимӣ ва марказҳо аз тарафи шӯъбаҳои миллии маорифи Танзания, Кения, Ҳиндустон, Покистон ва Бангладеш идора карда мешаванд.

Асоси ин сохторро Султон Муҳаммад Шоҳ Оғохон дар аввалҳои асри XX, вақте ки барои Ҷамъати исмоилиҳо дар Африқои Шарқӣ ва Осиёи Ҷанубӣ зиёда аз 100 мактаб таъсис карда буд, гузоштааст. Бо роҳбарии Ҳозиримом Оғохон дар солҳои 50-ум шумораи мактабҳо ва миқдори мактабиён хело зиёд гардид.

Имрӯз муассисаҳои мазкур бо мушкилоте, ки дигар муассисаҳои маорифи мамолики рӯ ба тараққӣ, ҷӣ давлатӣ ва ҷӣ хусусӣ рӯ ба рӯ шудаанд, низ дучор мебошад: зиёд шудани теъдоди аҳолии нисбат ба имконияти муассисаҳои таълимӣ, дараҷаи пасти тайёрии муаллимон. Барномаи таълимии номувофиқ, саломати заиф, паст будани сатҳи маълумоти занҳо ва кӯдакон дар бисёр ноҳияҳо. Барномаҳои муассиса мақсади бартараф намудани ин монетаҳоро доранд. Бо мақсади фароҳам овардани имконоти зиёдтари гирифтани таълим, муассиса мактабҳои навро кушода истодааст, Муассиса дар шимоли Покистон шумораи мактабҳо барои духтаронро зиёд намуд.

Аз солҳои 1980 дар муассиса барномаҳои нав ба мақсади беҳтар намудани сифати таълим ҷорӣ карда шуда буданд. Соли 1983 дар ноҳияҳои шимолӣ курсҳои тайёр кардани муаллимон бидуни қатъ кардани кор ташкил карда шуданд. Ғайр аз ин, дар ноҳияи Синди Покистон таҷрибаи беҳтар намудани таълим оғоз гардид, муассиса тарбияро дар кӯдакистонҳо бо усулҳои нав шурӯъ намуд. Дар Дор-ус-Салом (Танзания) дар мактабҳои миёна усули нави таълими математика, забони англисӣ ва табиатшиносӣ ҷорӣ карда шуд. Маротибаи аввал дарсҳо бо компютерҳо аз тарафи муассиса дар мактабҳои Кения, барномаи тарбияи томактабӣ дар Ҳиндустон ба роҳ монда шудаанд.

Бо ёрии Бунёди Оғохон баъзе аз ин барномаҳо на фақат дар мактабҳои муассиса, балки дар мактабҳои давлатӣ ҳам ҷорӣ карда шуда буданд ва ба ин восита ҳиссаи худро дар баланд бардоштани сифати таълим дар мамолике, ки муассиса дар он ҷо амал мекунад, гузоштанд. Бо кӯшишу ғайрати якҷояи шӯъбаҳои маорифи миллӣ ва Бунёди Оғохон чунин таҷрибаи тайёр кардани муаллимон ва беҳтар намудани сифати таъ-

яиm дар мактабҳо ба фаъолияти тамоми муассисаҳо таъсир мерасонад. Донишкадаи инкишофи маориф дар назди Донишгоҳи Оғохон ҳамчун маркази асосӣ барои амалӣ намудани барномаҳои номбаршуда дар соҳаи маориф созмон дода шуда буд.

БАРНОМАИ ОҒОХОН ОИД БА СОХТМОНИ МАНЗИЛ

Мақсади Барномаи Оғохон оид ба сохтмони манзил дар Ҳиндустон ва Покистон беҳбудии шароити манзил бо роҳи беҳтар таъмин намудани об ва гузаронидани чораҳои санитарӣ иборат мебошад. Онҳо ба ташкилотҳое, ки ба сохтмони манзил дар шаҳр ва деҳот машғул ҳастанд, тавсияҳои техникӣ ва ёрии амалӣ мерасонанд. Илова ба сохтмони манзил барои аҳолии камдаромад дар Бомбай ин ташкилот дар Ҳиндустон аҳолии Гуҷарат ва Махарастраро аз ноҳияҳои камбориш ба ноҳияҳои барои зисту зиндагӣ қулай кӯчонда, онҳоро бо манзил таъмин менамояд. Дар Покистон бо ҳамкориҳои ин барнома мактабҳо, хобгоҳҳо, муассисаҳои тиб, асосан дар ноҳияҳои кӯҳӣ, ки дар он ҷо барномаи ёрии техникӣ ва тайёр кардани мутахассисони сохтмон амалӣ гардида истодаанд, сохта шудаанд. Барнома инчунин ба масъалаи таъмин намудани аҳоли бо оби нӯшокӣ фаъолият дорад.

РУШДИ ИҚТИСОДИ

Ғамхориҳои Имомати исмоилиҳо ба мақсади ҳавасмандии фаъолияти иқтисодӣ ва беҳбудии дараҷаи зисту зиндагии аҳоли ба ташкил додани муассисаҳое оварда расонд, ки дар якҷанд қитъаҳо ва соҳаҳо фаъолият доранд. Аз ширкатҳои суғуртаи худтаъминкунӣ, ки барои Ҷамоати исмоилиҳо дар аввали аср созмон дода шуда буданд, фаъолияти иқтисодии Имомат то иштирок дар рушди иқтисодӣ, дастгирии ҳадамоти

сайёҳӣ ва фаъолияти молиявӣ васеъ гардидааст. Ин муассисаҳо, ки асосан дар Осиё ва Африқо ҷойгир шудаанд, бо гурӯҳи калони ширкатҳо ҳамкорӣ меку-
нанд. Ин ширкатҳо аз коркарди пасмондаҳои хӯрока
то истеҳсоли телевизорҳо машғул ҳастанд.

БУНЁДИ РУШДИ ИҚТИСОДИИ ОҶОХОН

Бунёди рушди иқтисодии Оғохон (БРИ) масъалаҳои рушди иқтисодии шабакаро сарпарастӣ менамояд. Он аз се гурӯҳи ширкатҳо иборат аст, ки фаъолиятҳои махсусан дар мамлики Ҷануби Саҳаран Африқо ва Осиёи Ҷанубӣ хеле назаррас мебошад. Инҳо: Муас-
сисаи дастгирии рушди саноат, Муассисаи рушди ҳа-
дамоти сайёҳӣ ва ширкатҳои молия мебошанд. Шир-
кати байналмилалӣ молия, Ширкати рушди иттиҳоди
мамлики Бритония, Ҷамъияти рушди техникии Ол-
мон, Агентии рушди байналмилалӣ Амрико, Касси
маркази рушди иқтисодӣ ҳамкорони БРИ мебошанд.

Бунёди рушди иқтисодии Оғохон БРИ фаъолияти рушди иқтисодии шабакаро ба ӯҳда дорад. БРИ нақ-
шаҳои перспективӣ ва қобили ҳаётро ёфта ҳаракат мекунад, ки онҳоро ба воситаи ширкатҳои устувор дар амал татбиқ намояд. Бунёд диққати махсусро ба ги-
рифтани таҷҳизоти наватарини замонавӣ ва истифодаи захираҳои маҳаллӣ медиҳад ва ҳаракат менамояд, ки таҷрибаи ҳам маҳаллӣ ва байналмилалиро барои ба-
ланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолии мамлики рӯ ба тараққӣ равона кунад.

Дар соҳаи рушди иқтисодӣ Бунёди рушди иқти-
содӣ афзалияти маблағгузорӣ ва шарикатро хеле ба-
ланд қадр менамояд. Тавассути маблағгузориҳои саҳ-
ҳомӣ дар бахши хусусӣ ва ҷамъиятӣ, Бунёд барнома-
ҳои дарозмуддатро дар мамлики рӯ ба тараққӣ ан-
ҷом медиҳад, таҷриба ва сармояи хориҷиро бо соҳиб-
корони бахши хусусӣ муттаҳид менамояд. Мақсади
барномаҳои БРИ—ба даст даровардани дараҷаи ба-
ланди тараққиёти техникӣ ва идоракунӣ мебошад.

Монанди дигар соҳаҳои фаъолият шабака барои созмон додани ташкилотҳои устувор ва самаранок, ки дар тараққиёти созмонҳои миллӣ ва байналмилалӣ ҳиссаи калон гузошта метавонанд, кӯшиш менамояд.

Иштироки БРИ дар рушди иқтисодӣ барои соҳибкории хусусӣ дар мамолики ҷаҳони сеюм шароити муфид фароҳам меоварад. Ин мақсад бо роҳи ташкил кардани корхонаҳои муштарак, ки маблағгузорони ҷамъиятӣ ва хусусиро муттаҳид менамояд, амалӣ мегардад. Ғайр аз ин, сохтори молиявӣ ва ҳуқуқӣ, ки барои рушди бахши хусусӣ мусоидат мекунад, дастгирӣ карда мешавад.

БРИ ба се гурӯҳи ширкатҳо роҳбарӣ менамояд: Муассисаи дастгирии рушди саноат, Муассисаи рушди ҳадамоти сайёҳӣ ва як гурӯҳи ширкатҳои молия дар Африқо ва Осиё.

МУАССИСАИ ДАСТГИРИИ ИНҶИШОФИ САНОАТ

Ба мақсади вусъат додани бахши хусусӣ ва рушди саноат дар Осиё ва Африқо соли 1963 Муассисаи дастгирии рушди саноат ташкил карда шуда буд, ки имрӯз дар соҳаи тараққиёти саноат яке аз ташкилотҳои асосӣ ба шумор меравад. Ширкатҳои он дар Бангладеш, Кет Ивуар, Кения, Танзания, Покистон, Уганда ва Заир мавҷуд ҳастанд. Акнун ширкатҳои муштаракӣ миёна ва хурди муассисаи рушди саноат дар чунин мамолики тараққиқарда ба мисли Канада, Британиёи Кабир амал мекунад. Муассисаи дастгирии рушди саноат, ки дар Швейтсария ҷойгир шудааст, барои ин нӯҳ шӯъба база ва бонки маълумоти техникӣ ба шумор меравад.

Аз оғози таъсис муассисаи рушди саноат (MPC) барои муттаҳид намудани истеъдоди соҳибкорони маҳаллӣ тавассути расонидани ёрии техникӣ ва тайёрии касбӣ бо ташкилотҳои миллӣ ва байналмилалӣ, инчунин ба сармоягузорони хусусӣ ҳаракат менамуд. Дар аҷаи баланди роҳбарӣ ва донишмандии шароити маҳал аз

тарафи шӯъбаҳои маҳаллии ин ташкилот рағбати сар-
моягузори хориҷиро ба он дучанд зиёд намуд. Та-
вассути ҳамин ҳамкорӣ зиёда аз 60 нақшаҳои сано-
атӣ дар соҳаи оҳангудозӣ, масолеҳи борбандӣ, ас-
бобҳои телевизионӣ, коркарди пӯст, мева ва ғайра
созмон дода шуда буданд.

Таҷрибаи МРС дар мамолики рӯ ба тараққӣ дар як
қатор соҳаҳои саноат, аз ҷумла содироти маҳсулоти
хоҷагии деҳқонӣ, маҳсулоти оҳан, асбобҳои наشرку-
нанда, масолеҳи борбандӣ ва бофандагӣ ба ӯ шӯҳра-
ти калон овард. Илова ба созмон додани нақшаҳо
онд ба рушди соҳаҳои нав Бунёди рушди иқтисодӣ
ҳаракат мекунад, ки бартариҳои МРС-ро дар ин соҳаҳо
боз ҳам мустаҳкам намоянд ва диққати махсусро ба
имкониятҳои содироти мол, ки тавассути хусусигар-
донӣ дар Африқо ва Осиё ба вуҷуд омадаанд, меди-
ҳад.

МУАССИСАИ РУШДИ ХАДАМОТИ САЙЁҲИ

Сайёҳӣ дар барномаҳои Бунёди рушди иқтисодӣ
онд ба рушди иқтисодии мамолики рӯ ба тараққӣ
мақоми муҳим дорад. Сайёҳӣ ба мамолики ҷаҳони
сеюм имконият медиҳад, ки афзалиятҳои иқлим ва
ҷуғрофии худро барои аз нав зинда кардани меъмо-
рии маҳал ва касбу кор, фароҳам овардани ҷои кор
ва гирифтани пули нақди хориҷӣ истифода баранд.
Муассисаи рушди хадмоти сайёҳӣ ҳамчун шоҳаи ин-
кишофи сайёҳии БРИ аввалҳои соли 1970 ташкил кар-
да шуда буд.

Аввалин муассисаҳои Рушди хадмоти сайёҳӣ дар
Кения ба вуҷуд омада буданд, ки дар ин ҷо меҳмон-
хонаҳо ва котеҷҳои ширкати Серена аз ҷиҳати сифа-
ти хизматрасонӣ, меъморӣ ва тозагии экологӣ беҳта-
рин шуморида мешуданд. Аз ҷиҳати хизматрасонии
сайёҳӣ фаъолияти БРИ Африқои Шарқӣ, Танзания, аз
ҷумла шаҳри Олд Стоун Тауни Занзибарро дар бар
мегирад.

Фаъолияти Рушди хадмоти сайёҳӣ дар Покистон

низ васеъ мегардад. Илова ба харидани котеҷҳо дар шимоли Покистон, РХС меҳмонхонаҳои ширкати Серена дар Файсалобод ва Кетта сохт. Мақсад аз сохтани ин меҳмонхонаҳои нав на фақат аз ҷойгир кунонидани сайёҳон дар ин шаҳрҳои калони ин ноҳия иборат мебошад, балки зинда кардани анъанаҳои маҳаллӣ дар соҳаи меъмории ва касбу ҳунари бобой аст. Ин мақсад хусусияти хоси ҳамаи меҳмонхонаҳои ширкати Серена мебошад. Дар оянда шумораи меҳмонхонаҳои ширкати Серена дар Покистон зиёд мешаванд, меҳмонхонаҳои нав дар Исломобод ва котеҷҳои нав дар шимоли мамлакат сохта мешаванд.

ШИРКАТҲОИ МОЛИЯ

Бунёди рушди иқтисодӣ як қатор ширкатҳои молиявӣ ва суғуртаро дар Африқо ва Осиё муттаҳид менамояд. Аксарияти онҳо ҳамчун ширкатҳои на чандон калони худтаъминкунанда дар аввали аср аз тарафи падарбузурги Ҳозиримом Оғохон Султон Муҳаммад Шоҳ асос гузошта шуда буданд. Дар он солҳо муассисаҳои молияи мустамликавӣ расонидани хизматҳои бонкӣ ва суғурта ба савдогарони хурд ва фермерҳои Ҷамоати исмоилиҳо давамд набуданд ва қудрат ҳам надоштанд. Ҳозиримом Оғохон хизмати ин ширкатҳоро барои ҷамоати ғайриисмоилӣ низ кушод, фаъолияти онҳоро то ба дараҷаи касбӣ расонд ва онҳоро ба равиши умумин ҳаёти тиҷоратии мамлакат дохил намуд. Саҳми як қатор ширкатҳои калон дар биржаҳои миллӣ номнавис шудааст. Муассисаҳои молия, маблағгузорӣ ва суғурта аз зумраи онҳо мебошанд.

Соли 1978 ба мақсади таъмин намудани талаботи калон ба маблағгузории сохтмони манзил дар Ҳиндустон БРИ яке аз муассисони ташкил кардани Корпоратсия оид ба маблағгузории сохтмони манзил буд. Саҳҳомони БРИ дар Корпоратсияи Байналмилалӣ Молия яке аз бонкҳои асосии тараққиёти Ҳиндустон мебошад. Яке аз ҳамин гуна муассисаҳо дар Ҳиндустон ҳозир ҳар сол зиёда аз 100.000 хонаҳои истиқоматиро маблағгузорӣ менамояд. Имрӯзҳо БРИ барои ташкил

кардани ҳамин гуна ташкилотҳо дар дигар мамолики ҷаҳони сеюм ҳаракат дорад.

Шабакаи муассисоти Оғохон оид ба рушд диққати махсусро ба баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолии деҳоти мамолики ҷаҳони сеюм медиҳанд. Соли 1987 БРИ ва дигар саҳҳомҳои корпоратсияи манзил ба барномаи ҳукумати Гуҷарат «Корпоратсия оид ба маблағгузори сохтмони манзил дар деҳоти Гуҷарат» ҳамроҳ шуданд. Ин корпоратсия на фақат сохтмони манзили навро маблағгузорӣ мекунад, балки таъмири биноҳои кӯҳнаро бо роҳи илова кардани қабатҳои нав ҳам маблағгузорӣ менамояд.

Шабакаи муассисаҳои Оғохон оид ба рушд барои ташкил ва ташаккул додани ташкилотҳои молиявии кооперативӣ дар Ҳиндустон ва Покистон, аз ҷумла Бонки Кооперативии Тараққиёт, яке аз калонтарин бонкҳои кооперативии Ҳиндустон иштирок намуда буд.

ФАЪОЛИЯТИ ФАРҲАНҒӢ

Дар маркази диққати Бунёди фарҳанги Оғохон (БФО) таъсиси муҳити ҷамъиятӣ меистад, ки аксарияти аҳолиаш мусалмонон бошанд. Аз рӯзи аввали ташкилшавӣ дар соли 1988 он кӯшиш менамояд, ки ба талаботи маънавии ҷамоатҳои мусалмонӣ дар тамоми ҷаҳон ҷавоб дода тавонад. Дар барномаҳои гуногун дар бобати он боварии комил изҳор шудааст, ки дигаргунии фарҳангӣ танҳо дар эҷодкорона истифода шудани анъанаҳои миллий яққоя бо ғояҳои ҳозиразамон имконпазир аст.

Мақсади васеи Бунёди фарҳанги Оғохон (баъдтар БФО) беҳтар фаҳмондани аҳамияти тамаддуни исломӣ, моҳияти фарҳангии осори меъмории таърихӣ ва ҳозиразамон барои Ҷамоати исмоилиҳо, ҷустуҷӯ ва шинохтани бартарии меъмории исломии ҷаҳон ва дигар касбҳои алоқаманд мебошад. Барои амалӣ гардондани ин мақсад Бунёди Фарҳанг барои гирифтани маълумоти касбӣ ва тадқиқоти илмӣ дар соҳаи меъмории ислом ҳиссагузорӣ менамояд. БФО барои беҳ-

дошт ва барқарор намудани биноҳо ва майдонҳо, ки аҳамияти таърихӣ доранд, мусоидат мекунад ва бо ин роҳ барои рушди иқтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии ҷамъият ҳисса мегузорад. Бунёди Фарҳанг, инчунин мубодилаи афкори байналмилалиро оид ба меъмории ислом дастгирӣ менамояд. Бунёд ташаббуси дигар созмонҳоро, ки мақсаду маромашон ба фаъолияти ӯ ҳамрангӣ дорад, дастгирӣ менамояд.

Бунёди фарҳанги Оғохон (БФО) фаъолияти муассисаҳоро оид ба фарҳанг бо ҳамдигар мутобиқ менамояд ва диққати асосиро ба биноҳо ва майдонҳо дар ҷамоате медиҳад, ки аксарияти аҳолиашон мусалмон бошанд. Ба ин масъалаҳо созмонҳои зерин машғул ҳастанд: Ҷоизаи меъмории Оғохон (ҶМО) ва Барномаи дастгирии шаҳрҳои таърихӣ (БДШТ), ки дар Женева (Швейтсария) ҷойгир шудаанд. Бунёди Фарҳанг, инчунин фаъолияти Барномаи меъмории исломии Оғохон (БМИО) дар назди Донишгоҳи Ҳарвард ва Донишқадаҳи Технологии Массачусетсро дар Иёлоти Муттаҳида дастгирӣ менамояд.

Ин се барнома мақсадҳои асосии Бунёди Фарҳанги Оғохонро амалӣ менамоянд. Соли 1977 Бунёди Фарҳанги Оғохон Ҷоизаи меъмории Оғохонро таъсис намуд, ки мақсади он қадр намудани беҳтарин намунаҳои меъмории тамаддуни исломӣ мебошад. Ба воситаи таъсиси стипендияҳо Бунёди Фарҳанги Оғохон Барномаи рушди меъмории исломиро дар Донишгоҳи Ҳарвард ва Донишқадаҳи Технологии Массачусетс ва дигар барномаҳои марказҳои мусалмонзаминро дастгирӣ менамояд. Бо ёрии Барномаи дастгирии шаҳрҳои таърихӣ Бунёди Фарҳанг нақшаҳои таъмир ва барқарор намудани биноҳое, ки аҳамияти таърихӣ доранд, дар ҳамбастагӣ бо барномаҳои иқтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ дастгирӣ менамояд. Бунёди Фарҳанг масъалаҳои фарҳангии шабакаи муассисаҳои Оғохонро оид ба рушд ба ӯҳда дорад. Таърихан баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум, дараҷаи рушди иқтисодӣ ва

соҳибкорӣ бо ҳам зич алоқаманданд. Фаъолияти рушди меъморӣ ва ҳифзи муҳит қисми таркибии фаъолияти шабака дар мамолики рӯ ба тараққӣ мебошад.

ҶОИЗАИ МЕЪМОРИИ ОҶОХОН

Иштироки шахсии Оҷохон дар сохтмони мамолики рӯ ба тараққӣ дар солҳои 1960—1970 ўро аз он ба ташвиш андохт, ки ёдгориҳои меъмории ислом тадриҷан вайрон шуда истодаанд ва сохтмон ба дараҷаи талаботи анъанаҳои марзҳои мусалмоннишин ҷавоб дода наметавонад. Ба мақсади ҷалб намудани рағбати бинокорон ба мероси бойи таърихӣ ва меъморӣ ислом соли 1977 Ҷоизаи меъморӣ Оҷохон таъсис гардид.

Ҷоиза ба мақсади шинохтани беҳтарин дастовардҳои меъморӣ исломии ҷаҳон супорида мешавад. Кумита оид ба супоридани ҷоиза кӯшиш мекунад, ки дар тамоми соҳаҳои сохтмон ва дизайн — сохтмони биноҳои иҷтимоӣ, биноҳо барои гузарондани маърақаҳои фарҳангӣ, барқароркунӣ, таъмир, ободонӣ ва ҳифзи муҳит намунаҳо пайдо намояд. Ба ин мақсад, Ҷоиза дар соҳаи меъморӣ ҳамон нақшаҳоеро дастгирӣ ме намояд, ки ба талаботи ӯмедаи ҷамоати мусулмонон имрӯз бомуваффақият ҷавоб дода тавонанд.

Ҷоиза баъд аз се соли пешниҳод супорида мешавад. Дар ин муддат ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда омӯхта мешаванд, биноҳо аз ҷиҳати техникӣ хеле ҷиддӣ санҷида мешаванд. Санҷиши ҷиддӣ ва қатъии номзадҳоро барои гирифтани ҷоиза (500.000 доллари амрикоӣ), доварони мустақил мегузаронанд. Дар панҷ давраи аввал ҷоизаҳо барои сохтани биноҳои нави ҷамъиятӣ ва барқароркунии биноҳои кӯҳна ва инчунин барои чунин биноҳо ба мисли масҷиди аз гил сохта дар Яама (Нигерия) ва Донишгоҳи Ду Монде Арабе дар Париж супурда шуда буданд. Аз рӯзи созмон дода шудани ҷоиза ду маротиба ҷоизаи махсус — Ҷоизаи Раис ба меъморони машҳури мусалмон Рифат Чодирҷӣ ва марҳум Ҳасан Фатҳӣ супорида шуда буданд. Мақ-

сади супоридани ҷоиза — қадр намудани муваффақиятҳои ҷаҳони ислом дар тамоми соҳаҳои фарҳанг ва ҳавасманд намудани ягонагии меъморӣ ва ороиш (дизайн) мебошад. Кумитаи ташкилии ҷоиза, инчунин семинарҳои минтақавӣ ва байналмилалиро ба мақсади омӯхтани равияҳои нави сохтмон дар тамоми мамӯлики мусалмоннишин мегузаронад.

Фаъолияти кумитаи ҷоиза онд ба тадқиқоти илмӣ ва маориф дар ҳуҷҷатҳо сабт шудааст. Дар асоси омӯзиши меъмории ислом бойгонии (архив) нодири нақшаҳои муосир ҷамъ шудааст. Якчанд бойгонииҳои хусусӣ низ ба кумита тўхфа карда шудаанд, аз ҷумла бойгонииҳои марҳум Ҳасан Фатҳӣ ва Мишел Экошара.

БАРНОМАИ МЕЪМОРИИ ИСЛОМИИ ОҶОХОН

Соли 1979 Донишгоҳи Ҳарвард ва Донишқадаи Технологии Массачусетс Барномаи меъмории исломии Оғохонро таъсис доданд, ки барои стипендияи он Оғохон 12 миллион доллари амрикоӣ ҷудо намудааст. Мақсад аз таъсис намудани ин Барнома — тайёр намудани меъморон, лоиҳакашон, муаллимон, кормандони илмӣ, ки метавонанд дар соҳаи сохтмон ва лоиҳакашии ба талаботи мамӯлики мусалмонӣ ҷавобгӯ ҳиссаи арзандаи худро гузоранд. Донишгоҳи Ҳарвард ҳамчун маркази асосии тайёр кардани мутахассисони соҳаи меъморӣ ва санъати исломӣ ва Донишқадаи Технологии Массачусетс тавассути кўшишҳои он дар соҳаи меъморӣ, технология ва дизайн барои амалӣ намудани ин мақсад интихоб карда шуда буданд.

Соли 1985 Донишқадаи Технологии Массачусетс ба барномаи тайёрии мутахассисон тайёр кардани магистрро дар соҳаи дизайн низ барои ҷамоати исломӣ дохил кард. Соли 1987 дар назди аспирантураи Донишгоҳи Ҳарвард шўъбаи Оғохон онд ба сохтмони манзил ва ободонии шаҳрҳо таъсис ёфт, ки он дар доираи Барномаи баланд бардоштани сифати сохтмо-

ни манзил ва дигар биноҳои шаҳрӣ дар мамолики рӯ ба тараққӣ амал мекунад.

Нақшаҳои ояндаи Барномаи меъмории исломии Оғохонро таъсис додани марказҳои регионалии тайёр намудани меъморон дар мамолики исломӣ, ки ба баландтарин талаботи байналмилалӣ ҷавоб дода тавонанд, дар бар мегирад. Соли 1988 Бунёди фарҳанги Оғохон барои Донишгоҳи Иордания дар Уммон ва Коллеҷи муҳандисӣ-технологии ба номи Доуд дар Қарочӣ (Покистон) маблағ ҷудо намуд.

БАРНОМАИ ДАСТГИРИИ ШАҲРҲОИ ТАЪРИХИ

Тозатарин ташаббуси Бунёди фарҳанги Оғохон, ин таъсиси Барномаи дастгирии шаҳрҳои таърихӣ мебошад. Барнома ба мақсади ҳифз ва истифодаи биноҳо ва майдонҳои шаҳрҳои таърихӣ, ҳавасманд намудани рушди иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ таъсис ёфта буд. Барномаи мазкур барқароркунии шаҳрҳоро наметавонад берун аз қараёни васеи тараққиёти ҷамъият бинад. Ин нақшаҳо аз ҷорчӯбаи барқароркунии рамзӣ берун баромада ба аз нав зинда намудани ҷамоат мусоидат менамоянд.

Аввалин нақшаи ин барнома, ки дар амал татбиқ гардида буд, ин нақшаи барқароркунии бинои Завра Ҳаус (асри XIV) дар ноҳияи қадимии арабнишини Гренада (Испания) мебошад. Ҳозир дар ин ҷо маркази тадқиқотии таърихи Гренада ва шохигарии он ҷойгир шудааст. Имрӯзҳо Барномаи дастгирии шаҳрҳои таърихӣ нақшаҳои барқарор намудани чор шаҳри барои ҷаҳони ислом муҳим оғоз намудааст: шаҳри Қадимаи Сангин дар Занзибар, Каримобод дар ноҳияи шимолии Покистон, Қоҳира ва Марокаш.

Барнома мақсад дорад, ки дар ҷазираи Занзибар мероси қадимии меъмории шаҳри Қадимаи Сангинро барқарор намуда, ба воситаи барномаи сайёҳӣ иқтисодиёти ҷазираро аз нав зинда гардонад. Барқарор намудани Форт Балтит дар асоси нақшаи истифодаи

он барои тараққиёти иқтисодӣ ва хоҷагии шаҳри Каримобод айнан бо ҳамин мақсад амалӣ гардонда шуда истодааст. Монанди Занзибар дар ин ҷо ҳам ташкил намудани саҳҳомияти пойдор яке аз мақсадҳои барнома мебошад, ки ҷамоати маҳал, ҳукумат, созмонҳои миллӣ ва байналмилалӣро муттаҳид ме-созад. Барномаҳои дастгирӣи шаҳрҳои таърихӣ дар Миср саҳҳомро ба сохтмони боғи нави истироҳат — боғи Ал-Азҳар дар наздикии маркази таърихӣи Қоҳира ҷалб менамояд. Он, инчунин ба барқарор, эҳё ва нигоҳубини биноҳои иқтимоӣ машғул аст.

БО ПАЙРОҲАИ ОРЗУ

Ҳанӯз ҳам ёдҳои орзуҳои кӯдакона аз хотири ман зудуда нашудаанд. Ҳанӯз ҳам орзуҳои кӯдакона чун навори синамо дар пеши назарам ҷилвагаранд. Бо гузашти солҳо орзуҳои ширин боз ҳам ширинтар мегарданд. Лаҳзаи хеле фаромӯшношуданист он лаҳзае, ки орзуи кӯдакона рӯз, ҷомаи амал пӯшад. Хурсандибахш аст он рӯз, ки бо пайроҳаи орзу бо муроде бирасӣ. Он солҳо хурд будам. Падару модари деҳонам (рӯҳашон шод бод) хеле бозътиқод буданд. Волидонам ҳаргиз кӯдаконро ба назди хонае, ки он як сандуқ дошт, наздик намонданд. Ҳатто ба боми он хона баромадан низ мамнӯъ буд. Маро ҳаваси кӯдакона маҷбур мекард, ки аз паи дониستاني ганҷи он хона шавам. Падарам танҳо вақти сафар ба ягон ҷои дур ба он хона мебаромад. Маро ҳиссиёти дониستاني асрори ин хона ҳеҷ ором намегузошт. Солҳо мегузаштанд. Боре саҳт касал шудам. Танҳо он вақт дарк намудам, ки дар ин хона тиллову нуқра не, моли касмаёб не, балки аксе будааст, ки волидони поку беопоиши ман онро аз ҳазор моли касмаёб, қиматтар медонистанд. Он аксро аз даруни сандуқ берун бароварданд. Ба сару рӯи ман молида боз ба ҷояш гузоштанд. Солҳо сипарӣ мешуданд. Аз он ки ганҷи бебаҳои хонаро дониستم, хеле хушнуд будам, вале пайваста саволҳои бешуморе дар сар доштам. Он акси

кӣ буд? Чаро аксро ин қадар покиза нигоҳ медоранд? Чаро дар душвортарин лаҳзаҳои зиндагӣ падарам ба он хона медаромад ва бўса бар он акс мезад? Розидил мегуфт. Илтиҷо мекард. Мактабхон будам. Чунин суолоти зиёд рӯзу шаб дар ҳаёлам буданд. Чуръати пурсидан намекардам, гарчанде, ки волидонам меҳрубону ғамхор буданд ва маро чун писари калонӣ хеле дӯст медоштанду эҳтиром мекарданд. Вале мушкили маро падари роздонам осон кард. Боре ӯ маро ба он хона даровард. Маро ҳаяҷони ширине фаро гирифта буд. Падарам аксро аз сандуқ бароварда, барӯяш молиду кушода ба ман нишон дод. Ин акси Мавлоно Султон Муҳаммадшоҳ, 48-умин Имоми Замони мост — гуфт модарам. Онро бояд тозаву покиза нигоҳ дошт. Имоми бузург тозагиро дӯст медорад. Ҳам покизагии зоҳир ва ҳам ботинро.

Аз он рӯз сар карда суҳанҳои модарро ба хотир меовардаму дар дилам меҳри гарме ба он акс зиёдтар мегардид. Имоми мо дар як шаҳри дур маскан дорад, — мегуфт баъдҳо падарам. Ҳамин буд дарки нахустини кӯдаконаи ман. Солҳо сипарӣ мешуданд.

Тобистони соли 1957. Падарамро ҳеҷ гоҳ чунин муассиру пурҳаяҷон надида будам. Имом ҷома иваз карданд, — гуфта буд падарам. Барои ман аз нақли пештараи падарам маълум буд, ки ин таъбир чӣ маъно дорад. Аз Имоми аввал Ҳазрати Алӣ алайҳиссалом то ин давра 48 имом ба тахти Имомат нишастаанд, — гуфта буд боре падарам. Ҷома гуфта тахти мубораки Имоматро медонанд.

Аз он дам сар карда, мо номи Волоҳазрат Шохкарим-ал-Ҳусайниро ба забон мегирифтем. Ҳазрати Шох Карим-ал-Ҳусайнӣ набераи Имоми 48-умин Мавлоно Султон Муҳаммадшоҳ аст, — мегуфт падарам он вақт. Ман 11 сола будам. Аз он рӯзҳо солиёни зиёде паси сар шуданд.

НОМАИ УМЕД

Тобистони соли 1993. Аз бозе, ки Ҷонишини Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб шуда будам, қариб 8 моҳ сипарӣ шуда буд. 8 моҳи санҷиш, 8 моҳи ташвиш ва азоби рӯҳӣ. Маро тақдир имтиҳони сангине карда буд. Баъди итмоми Донишкадаи кишоварзӣ ҳамчун зоотехник ба кор сафарбар шудам. Даст ба кор задам, бо тамоми ҳастӣ. Се сол нагузашта носер аз дидори модар, абадан аз ӯ чудо шудам. Вақте ба болинаш расидам, ки рӯҳи покаш ба олами покони сайр мекард. Тамоми вучудам фиғон гашт, хостам гиребони тақдирро пора кунам, вале дасти мубораки падарро дар китфам эҳсос кардам. Сабур бош, сабр кун, — гуфта буданд падару аммаам. Ба чехраи нурони падар нигаристам. Ҷаму андӯҳамро фурӯ бурдам. Дандон ба дандон мондам. Ашк нарехтам, агарчанде вучудам дарёи ашк, дарёи ғам буд. Нанолидам, модареро, ки аз дидори мани ятимаш носер рафт, ва ба дӯши ману падарам тарбияи 11 тифлро вогузошт. Зиндагӣ бо маҷрои худаш пеш мерафт. Гоҳҳо тақдирро эҳсос мекардам, вале боз ҳам сухани пандомези падари бузургворам садди роҳ мешуд: Сабур бош ва доимо такрор мекард:

**Мард бояд, ки дар кашокаши даҳр,
Санги зерини осие бошад.**

Аз он рӯзи шум, аз он рӯзи сахте, ки аз дидори гарми модар маҳрум мондам, як сол нагузашта буд. Падар ба ман чашми умед медӯхту ман ба падар. Ман аз модар чудо шудаму ӯ аз ҳамсаре, ки як умр мададгориш, ғамгусораиш ва парастораиш буд.

Албатта бо вучуди хизматҳо ман ҳеҷ гоҳ ҷои модарро гирифта наметавонистам. Ӯ дарун дарун месӯхт. Дар чехраи гармаш, дар маънии насиҳаташ ҳам гармии меҳри модарро медидаму ҳам муҳаббати падариро. Вале ҳайҳот тақдир маро боз ба як имтиҳони сангине гирифтор кард.

Аз сафари якҷафтаинаи хизматӣ бармегаштем. Па-

дарамро пазмон шуда будам. Насихаташро, муҳаббаташро ёд карда будам. Як рӯз пеш аз бозгашт ёро хоб дидам. Дар хоб низ насихатам мекард. Ҷомаи сафед ба бар дошт. Хандон буд. Бори нахуст баъд аз ғавти модарам чунин хандонрӯяш меидидам. Боз ҳам сухани муқаррариашро такрор мекард: «Сабур бош, писарам». Пагоҳӣ ба роҳ баромадам. Ба шаҳри Хоруғ соати 11 расидам. Дар шаҳр гӯё ҳама моро интизор буданд. Дилам таҳ кашид. Наздиконамро ҳам дар шаҳр дидам. Падарам кучост, чаро наменамоянд? — пурсидам беҳудона. Ҳама хомӯшу дидагирён ба тарафи ман нигаристанд. Падаратон дар касалхона — гиряолуд ҷавоб дод амакам. Дунё ба назарам торик гардид. Савори мошине чӣ тавр ба касалхона омаданамро надониста мондам. Бо дидаи гирён дар назди падари мушфиқам зону задам. Андӯҳ дарунамро ме-сӯзонд.

Фигон бардоштани будам, сар ба замин задани будам, вале лабони парсингбастаи падар ларзиданд. Донистам, ки суханаш ин аст: «сабр кун, батоқат бош». Падарам баъди чанде дар пеши назарам ҷон дод. Ман дар паҳнои бекарони зиндагӣ танҳо мондам. Ва ман бо тамоми сахтиҳои тақдир сабр мекардам.

17 соли санҷиши тақдир гузашт. Паси сар кардам тамоми сахтиҳоро ва панди падар ҳамеша дар гӯшам буд: «сабур бош!» Вале баъди 17 сол қасами худро шикастам. Баъди он, ки дар чунин вазъияти хеле душвору қисматсоз ба ҳамин вазифаи баланд соҳиб шудам, қасам шикастам ва ашк рехтам. Вақте ки модаре бо либоси хунолуди писар ба назди ман меомаду падаре дар сари тобути се фарзандаш кӯдаквор гиря мекард, ман инони ихтиёр аз даст медодам. Худам низ ҳайрон мешудам, ки чаро тоқат аз даст додам, кучо шуд сабри ман? Вале ҳайҳот, худро дошта наметавонистам. Ман аз тақдир назолидам, ки чунин бе-рахм буд. Ман нагиристам ва тақдирро ба ҳамаи бе-меҳриҳояш бахшидам. Вале акнун барои он мегиристам, ки бародар бародарро дидаву доништа қурбон мекард. Кӯдакони якдигарро ятим мекарданд. Медонистам, ки набояд мард гиряд ва ман низ панди па-

дар дар гӯш 18 сол бо тақдир мубориза бурдам, аш-ке нарехтаму сар ҳам накардам.

Он рӯзҳо ман тамоми имкониятҳоеро меҷустам, ки хунрезиву қасосгирӣ хотима ёбаду оромӣ дар Тоҷикистон ҳукмрон бошад. Ба Созмони Милали Муттаҳид, ба дигар ташкилотҳои умумиҷаҳонӣ муроҷиат мекардам. Маҳз дар ҳамин рӯзҳо фикри ҳамкорӣ бо волоҳазрат Оғохонӣ IV дар сарам пайдо шуд. Ман медонистам, ки ҳазрати воломақом дар ободони ҷаҳон ва пешрафти мамолики мухталиф саҳм доранд ва кӯмаки худро ба Тоҷикистон низ дарёф нахоҳад дошт, зеро зиёда аз 200 ҳазор нафар муридонаш дар ин ҷо зиндагӣ мекарданд. Ман медонистам, ки ҳазинаи Оғохон ташкилоти ғайрисийесист ва барои наҷоти мардуми кӯҳистон аз гуруснагӣ ва барои сулҳу оромӣ дар Тоҷикистон мусоидат карда метавонад. Барои ҳамин ба Ҳазинаи Оғохон муроҷиат намудам.

Рӯзу шаб телефони хонаву кор ором намегирифт. Дар ҳамин рӯзҳои хеле ҳам мушқил ман бори аввал моҳи августи соли 1993 аз Ҳазинаи волоҳазрат мактуб гирифтам. Мактуби онҳо бароям як қуввате буд, ки диламро ба оянда гарм мекард. Бароям нерӯи созандагии Ҳозиримом тақон бахшид. Як қувваи бузурги маънавиро дар худ эҳсос кардам. Барои ман аллакай маълум буд, ки Ҳозиримом Ҳазрати Шоҳ-Каримал-Ҳусайнӣ барои пешрафти тамаддуни ҷаҳонӣ хизматҳои зиёде анҷом додааст. Мактуби Ҳазрати Оғохон ба номи ман фоли нек буд. Ман дилпур шудам, зеро бовар доштам, ки нерӯи созандагии аълоҳазрат ба тинати сӯзандаи мо асар мекунад ва оқибати кор ҳамагон дарк мекунем, ки сӯзондан не, созондан, сохтан лозим аст. Биноеро, хонаеро, дунёеро дар ним соат сӯхтан мумкин аст, вале солҳову асрҳо сохтану бунёд карданаш лозим меояд. Ба хоҳири ман хитобаҳои пурмазмунӣ Ҳозиримом ба муридонаш, ки дар яке аз лаваҳаҳо бо аксаш хонда будам омаданд:

«Ҳар яки шумо ба таври инфиродӣ бояд кӯшиш ба ҳарч бидиҳед, то беҳтарин шогирди мактаб ва беҳтарин донишҷӯи Донишгоҳ бошед. Натоқи мутавассит ва паст набояд, ки дастоварди ҷомеаи мо бошанд. Шумо исмоилиён бояд ҳама намояндаи ин

як нуктаи бунёди мазҳаби шумо аст, ки дар кадом кишваре, ки бошед барои хидмат ва беҳбудии он кишвар вафодории мукаммал ва садоқати худро собит намоед». Чунинанд суханони бузургворонаи Имом, ки муридонро ба омӯзиш, садоқат ба халқу Ватан даъват мекунанд. Албатта дар он лаҳзаи сарнавиштсоз барои миллати азияткашидаи тоҷик чунин таблиғот ҳамчун марҳам зарур буд. Он рӯз кӯдаквор шодӣ мекардам. Мувофиқи талаби он нома ман бояд моҳи сентябр ба Женева сафар мекардам, вале воқеаҳои маълуми Тоҷикистон алалхусус Сағирдашт, вазъи носолими сиёсии Бадахшон имкон надоданд, ки ин ниёт амалӣ гардад. Пеш аз ҳама ман бо ҳукумати вилоят ва бо нафарҳое, ки дар Бадахшони аз Ҳазинаи Оғохон кор мекарданд, ҳамсӯҳбат гардидам. Мо ба хулосае омадем, ки он мутахассисоне, ки имрӯз дар Ҳазинаи Оғохон дар шаҳри Женева кор мекунанд, ба Тоҷикистон биёянду барномаи тараққиёти Бадахшонро тезонанд. Воқеан ман аз тарафи роҳбари давлат ва аълоҳазрат Оғохони IV танзимбахш ё координатори ҳазинаи Оғохон таъин шуда будам. Хушбахтона баъди ин вохӯрӣ шахсан аз номи Волоҳазрат Ҳозиримом Мавлоно Шоҳкарим-ал-Ҳусайнӣ мактуб гирифтаам. Дар он нома гуфта шуда буд, ки дар нимаи аввали моҳи октябр вохӯрии ман бо пешвои исмоилиёни ҳаҳон Ҳазрати Шоҳкарим-ал-Ҳусайнӣ дар яке аз давлатҳои Урупо баргузор мегардад. Вучудамро ҳиссиёти ширине фаро гирифта буд. Бори аввал дар умри 46-солаам, ки пур аз санҷишҳову талхҳои рӯзгор буд, ашки шодӣ рехтам...

ЗИЁРАТЕ ПЕШ АЗ САФАР

Пеш аз он сафари муборак, гарчанде, ки фурсат танг буд, ман ҳамчун зодани диёри Бадахшон аз ҷардам, ки бори дигар ба Бадахшон парвоз карда, бо мардум вохӯрам. Бо хонаи падарӣ видео кунам, оромгоҳи волидони ҷавонмаргамро зиёрат кунам, зеро барои онҳо танҳо наззори акси Ҳозиримом чӣ қадар

хурсандибахш буд. Албатта ман инкор намекунам, зеро ин бахт аз баракати ҳамдиёронам барой ман насиб гардид. Ман дар оғӯши онҳо ба воя расидаам ва бо боварии онҳо сари кор омада будам. Дар шаҳри Хоруғ ман дар сохтмони ниругоҳи барқи «Помир-1», донишгоҳи Хоруғшаҳр ва як қатор хоҷагиҳои вилоят вохӯриҳо гузаронидам. Хонаи падарӣ, он хоначаи мамнӯро, ки саҷдагоҳи падару модари меҳрубонам буд, зиёрат кардам. Албатта боду ҳавои Бадахшон ба ҳама маълум аст ва он рӯзе, ки ман бояд ба Душанбе парвоз мекардам, борон беист меборид. Хушбахтона рӯзе, ки вохӯрии ман бо кормандону сохтмончиёни истгоҳи барқии «Помир-1» доир мешуд, осмон каме рӯшан гардиду ман аз ҳуди ҳамон деҳаи Танг бо чархбол ба Душанбе парвоз намудам. 12 октябр аз шаҳри Душанбе ба Маскав сафар кардам. Маро намояндаи Хазинаи Оғохон Роберт Миддлтон ҳамроҳӣ мекард. Роберт марди хеле фозилу хушчақчақ аст.

Санаи 12 октябр ман аллакай дар Женева будам. Дар фурудгоҳ моро тарҷумонзан Саша Тихомирова ва ҳамсари Роберт Миддлтон пешвоз гирифтанд. Мизбонон баъди пазирии гарму самимона маро ба меҳмонхонаи хеле зебои «Метропол» ҷо доданд. Ин меҳмонхона дар ҷои хеле хушбоду ҳаво ҷой гирифтааст ва тирезаи он ба тарафи кӯли Женева кушода мешавад. Вохӯрӣ ва шиносоии мо бо сохтори Хазинаи Оғохон аз рӯзи 13 октябр дар ҳуди Женева сар шуд.

Директори генералии ин хазина Роберт д-арси Шоу мебошад. Теъдоди нафароне, ки дар ин хазина кор мекунанд аз 10—12 нафар зиёд нест, вале ҳаҷми корашон ба андозаи кори сад каси мо баробар аст. Самараи корашон хеле хуб аст. Муҳимаш он аст, ки дар ин ҷо инсонҳои хеле бомаърифату коршинос ҷамъ омадаанд. Инсонҳои қобилу покиза ва ба ҳамдигар меҳрубон. Ин хазина дар пешрафти барномаҳои хазинаи Оғохон дар бисёр मामолики исмоилиянишин сахми арзанда дорад. Шиносӣ бо тарзи кори хазина барои ман як ҷаҳони тозаеро кушод. Ҳангоми ин вохӯриҳо ман аз онҳо рӯзи дидорро пурсон шуда будам, вале онҳо низ қай ва дар кучо воқеъ шудани вохӯрии ма-

ро бо Имоми Замон гуфта наметавонистанд. Ҳамон рӯз ман ба Англия сафар намудам, вале бегоҳии 18 октябр хабар доданд, ки ман бояд февран ба Женева баргардам. Вақти пешвозгирӣ дарак ёфтам, ки рӯзи дигар соати 10 дар Женева вохӯрии ман бо Ҳозири-мом барпо мегардад. Вақт то дидор кам монда буд, вале ҳар як дақиқае бароям аз соле зиёдтар метофт.

ДИДОР

Ман дар зиндагӣ имтиҳонҳои сахту сангинеро гузаштаам, вале вохӯрӣ бо Имоми Замон бароям имтиҳони хеле ҷиддие буд. Соати нӯхуним ман ба ҳазина омадам. Вале макони вохӯрии моро кормандони ҳазина низ, ки хеле инсонҳои меҳрубону бомаърифат буданд, намедонистанд. Танҳо соати 10 баргузор шудани вохӯриро мефаҳмиданду ҳалос.

Ниҳоят акрабаки соат ба 10 наздик шуду он лаҳзаҳои нотақрори зиндагии ман фаро расиданд. Мо аз ҳазина бо ҳамроҳии ҷаноби Пьер Ноз ва тарҷумонзан Саша Тихомирова савори мошин ба сӯи бўстонсарои «Меҳримон» роҳ гирифтем. Дар ҳамин бўстонсаром хеле зебову хушманзара Имоми Замон ба дунё омадааст. Ҳар дақиқаи наздикшавӣ ба он бўстонсаро таппиши дилам зиёдтар мегардид. Маро дар утоқе, ки гирдо-гирдаш боғи зебову рангин воқеъ буд, дароварданд. Деворҳои ин утоқ шишагин буда, манзаран хеле зебову дилфиреби боғро аз паси он боз ҳам зеботару рангинтар дидан мумкин аст. Ҳеҷ боварам намеомад, ҳеҷ тасаввур карда наметавониستم, ки баъди чанд дақиқа ман ба дидори аълоҳазрат мушарраф мегардам. Дар ҳаяҷон будам. Боз ба дарёи ҳаёлотии рангин ғўтавар шудам. Ба пеши назарам он лаҳзаҳои ширини кӯдакӣ, чеҳраи мамнуни падару модар, ки акси Имоми Замон дар даст доштанд, намудор шуданд. Гӯё дар пеши останаи он хоначае будам, ки мани кӯдакро аввалҳо даромадан намонданд. Рӯҳатон шод бод падару модари мушфиқ мегуфтам дар

дили хеш. Ин покизагиву ихлоси баланди шумо буд, ки ман ба пайроҳаи орзуятон ба даргоҳи Ҳазрати воло Оғохонии IV расидам. Ин баракати дуои шумо буд. Он лаҳзаҳои кӯтоҳу хеле дароз ман дар ҳолати беҳудиву беқарорӣ ҳазору як фикр дар сар доштам. Ин воҳӯрии ширин чӣ қадар давом мекарда бошад — ме-пурсидам худ ба худ. Пештар кормандони ҳазина иттилоъ дода буданд, ки ин муддат 15 ё 30 дақиқа буда метавонад. Дарди дили ману мардуми ман зиёда буд. Оё онро ҳамагӣ дар 15 дақиқа ба он воломақом расондан мумкин буд? Дар ҳамин андешаҳо будам, ки ногоҳ дар кушода шуду маро ба назди волоҳазрат даъват карданд. Ман вориди утоқи қорӣ гардидам. Дар лаҳзаҳои аввал бароям чунин намуд, ки ман дар як ҷое воқеам, ки ягон чизро дарк намекунам. Аълоҳазрат аз ҷой хестанд ва бо чеҳраи хандон сухане гуфта буданд, вале ман дар ҳаяҷон будаму чизеро намешунидам. Тарҷумонзан сухани Ҳозиримомро тақрор кард: «Ман хеле хурсандам, ки бо муриди худ, намо-яндае, ки аз тарафи муридонам омадааст, ҳамсухан ҳастам». Маро меҳрубониву гармии сухани он бузургвор ба худ овард ва баъд аз он сӯҳбати мо оғоз гардид.

Дар аввал зиддияти имрӯзаи ҷаҳонӣ, ҷанҷолҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ мавзӯи сӯҳбати мо буданд. Имом таъкид карданд, ки агар дар як ҷои дури сайёра ҳам муноқиша сар зада бошад, инсоният ором буда наметавонад. Ҷоҷиҳои мамлакатҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ, ҷанги Босни ва Герцоговини, Қафқозро ҳазрати воло ҷоҷиҳои на танҳо як халқ, балки ҷоҷиҳои тамоми ҷаҳон медонист. Ҷоҷиҳои сарзадаи манотиқи доғ ҷоҷиҳои тамоми инсоният аст, — мегуфт Ҳазрати Оғохонии IV. Ин захми сайёра барои ҳама дарднок аст. Гуфтаҳои бузургворонаи волоҳазратро ҳоло рӯи сафҳа оварда беихтиёр ҳадиси шарифи Ҳазрати Муҳаммад Пайғамбар (С) ба ёди ман меояд. Ин ҳадиси шариф баъдтар аз тарафи шоири бузурги форсу тоҷик Саъдаи Шерозӣ дар либоси назм зухур кардааст:

Бани одам аъзои якдигаранд.

Ки дар офариниш зи як гавҳаранд.

**Чу узве ба дард оварад рӯзгор,
Дигар узвҳоро намонад қарор.**

Ҳозиримом дар аввал ва охири ҳар як аср табаддултро характери табиии ҳар як аср медонад, лекин ба қавли ӯ вазифаи ҳар як халқ, ҳар як инсон ва тамоми мардуми ҷаҳон иборат аз он аст, ки дар ин гирдобӣ азали нафарони худро бояд аз даст надиханд. Ин табаддулоти аср бояд тавре гузарад, ки ба бунёди ҷомеаи нав на ин ки ин ё он давлат, балки тамоми ҷаҳон яку якбора талош кунад.

Ман Ҳазрати волоро бо вазъи сиёсӣ иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, сарзании ҷанги бародаркушӣ ва оқибатҳои сангини он ошно сохтам. Вақте ки сухан оиди кӯмаки башардӯстона рафт, ман ба воломақом ҳам аз номи ҳукумати Тоҷикистону ҳам аз номи ҳукумати Бадахшон барои кӯмакҳои беғарезонаш ба мардуми кӯҳистон миннатдории самимӣ баён кардам. Ҳозиримом изҳори умедворӣ намуд, ки маводи озуқа бояд ҳатман ба дасти мардуми бенаво бирасад. Ин кӯмак бештар аз ҳисоби закоти исмоилиёни дигар мамолик аст, — гуфт ӯ. Онҳо дар ин рӯзҳои барои мардуми Бадахшон душвор нонашонро ним карда ба мардуми кӯҳистон мефиристонанд ва он набояд ба яғмо биравад. Ман аз волоҳазрат зимни сӯҳбат хоҳиш намудам, ки соли дигар, яъне соли 1994 низ Имом дасти мубораки худро бари мо дароз бикунад, зеро аҳволи иқтисодии ҷумҳурӣ ҳанӯз хароб аст. Аълоҳазрат ваъда доданд, ки барои соли 1994 ҳам он чизе, ки шароит даст медиҳад, муҳайё мекунад ва ба мардум ёрӣ мерасонад. Ман дар бораи набудани сӯзишворӣ, либосҳои гарм ва хӯроқа, ки аз сабаби он мумкин мактабҳо бояд баста шаванд, низ ба Ҳазрати воло ҳарф задам. Азбаски сохтмони ҷомеаи нав, аз ҳама ҷиҳат ба мутахассисони қобилу кордон вобаста аст, аълоҳазрат Оғохонии IV низ ба ин масъала диққати ҷиддӣ медиҳад. Ман барои кӯмак дар ҳалли ин мушкилот низ ба Ҳозиримом муроҷиат намудам. Имоми Замон иброз доштанд, ки ман тайёрам барои таълими ҷавонони болаёқати Тоҷикистон дар кадом мамлақати хориҷе, ки набошад, шароит муҳайё кунам. Ба

ақидаи ӯ ҷавононро бояд бо рӯҳияи ҷаҳони нав тарбият кард, то обрӯи миллати хешро бо меҳнат, дониш ва маърифати худ дар миқёси байналхалқӣ баланд бардошта тавонанд.

Як нуқтаро қайд кардан зарур аст, ки ҷамоати исмоилиён, муассисоти Оғохон маъноӣ танҳо ба пайравони як мазҳаб хизмат карданро надорад. Муассисоти башардӯстонаи Ҳазрати воло Оғохони IV ба инсонҳо новобаста аз қавм, миллат, мазҳабу наҷод хизмат мерасонанд.

Худи Имоми Замон низ чандин бор ҳангоми сӯҳбат таъкид намуданд, ки ҳамкориҳои исмоилиён бо намояндагони дигар мазҳабҳо, бо одамони дорои эътиқоди мухталиф шарт ва зарур аст. Ин масъала бояд дар мадди аввал истад.

Танҳо дӯстиву рафокат бо дигар бародарон омилҳои пешрафти ҷамоат шуда метавонад, — гуфт волоҳазрат. Инсонҳо бо ҳам баробаранд ва ин баробарӣ бояд дар тамоми соҳаҳои зиндагӣ риоя гардад. Ман ин падидаи некро пеш аз дидор, ҳангоми шиносӣ бо кормандони ҳазинаи Оғохон эҳсос кардам. Дар ҳазинаи Оғохон на танҳо исмоилиён, балки намояндагони мазҳабҳои мухталиф кор мекунанд. Гарчанде, ки ақидаи динии онҳо дигар аст, вале онҳо бо муҳаббату самимият машғули коранд. Онҳо ба аълоҳазрат монанди мо эътиқод доранд ва аз пешравии дину оини мо, характери маърифатпарварӣ, инсондӯстӣ ва созандагии он дар тамоми дунё баромад мекунанд. Сӯҳбати мо бо воломақом торафт гармтар мегардид. Ман баърои дар пойтахти Тоҷикистон—шаҳри Душанбе кушодани Ҳазинаи Оғохони IV ба Ҳазрати воло муроҷиат намудам. Ҳозиримом ин таклифро ба хушнудӣ пазируфта буданд. Вақте ки мулоқот қариб як соат давом кард, ман ба таҳлука афтодам, зеро кормандони Ҳазинаи Оғохон ба ман гуфта буданд, ки мулоқоти мо 15—20 дақиқа зиёд нахоҳад буд. Волоҳазрат шояд ҳаминро пай бурданд гуфтанд, ки ман нисфи рӯзамро ба мардуми кӯҳистон, ба мардуми Тоҷикистон мебахшам. Сарам ба осмон расид. Мулоқоти мо боз идома ёфт. Мо дар бораи ҷанги бародаркушии Тоҷикистон, оқибатҳои харобиовари он ва мавқеи марду-

ми Бадахшон дар ин самт ҳарф задем. Ман муқобили он ҳастам, ки бародар бо бародари хеш дар сангар истанд. ва якдигарро қурбон кунанд — таъкид кард Ҳозиримом. Чангу хунрезӣ ҳеҷ гоҳ ба мардум рӯзи хуш оварда наметавонад вале имрӯз — гуфт Ҳозиримом, баъзе давлатҳо маблағ гун мекунанд то чангро идома диҳанд. Ман—таъкид кард воломақом, барои муридонам хӯроку пӯшокро мефиристонам, то онҳо битавонанд хешро аз хунукиву гуруснагӣ наҷот бахшанд ва барои зиндагии бунёдкорона гом бардоранд. Ҳазрат илова карданд, ки мардум бояд аз он рӯзҳои сиёҳ хулоса бароранд. Чанги хонумонсӯзи Тоҷикистон бояд барои ҳамаи қаҳониён дарси ибрат гардад. Онҳо бояд дарк кунанд, ки оқибати чанг ҳама вақт сангин хоҳад буд. Баҳои ҳазрати воло ба инсонӣ созандаву эҷодкор баланд аст. Таъсиси ҷоизаҳои Ҳозиримом дар соҳаи меъморӣ, варзиш ва ғайраҳо ин ақидаро исбот мекунанд. Фараз аз таъсиси ин ҷоизаҳо рӯи кор овардани инсонҳои соҳибистеъдод аст, новобаста аз миллату мазҳаб. Инсонӣ созандову кордон қодир аст, ки дунёи хешро ба бихишт табдил диҳад. Инсонҳо бояд зиндагии бихиштосоро бо тафаккуру ақли хеш ба вуҷуд оранд, — иброз дошт ҳазрати воло. Мардум бояд аз авлод ба авлод ба он баракате зам кунанд то он бихишт рангинтар гардад. Ба майдони ҳаёт овардани инсонҳои созанда ба масъалаи тарбияи насли наврас вобастаанд. Наслро ба воя расонд, ки ҳамқадами замон бошад ва дар ҷомеаи нав бо афкори тоза, бо меҳнати пурсамари хеш дар инкишофи ҷомеаи қаҳонӣ саҳме гузошта тавонад, — гуфт аълоҳазрат. Ҳангоми сафар дар меҳмонии яке аз ҷамоатхонаҳои шаҳри Лондон будам ва дар рӯзи намоз иштирок доштам. Ин яке аз ҷамоатхонаҳои калонтарини ҳаммазаҳабони мо буд. Вақте ки вориди ин иморат гардидам, он ҷо тамоми ҳастии зиндагӣ, тамоми шириниву латофати зиндагиро эҳсос кардам. Меҳрубонӣ, ҳалимӣ, хоксорӣ, эҳтиром, бомаърифатӣ ва ҳамаи он, падидаҳои ширине, ки рӯҳи инсонро менавозанд. Дар он ҷо кӯдакон аз синни 6—7-солагӣ бо компютер кор мекунанд. Онҳо Қуръонро меомӯзанд, аз таърихи Ислом огоҳанд ва

бо дастовардҳои ҷаҳони имрӯз низ ошно мебошанд. Дар ин ҷамоатхона дар рӯзи намоз ҳам англис ҳаст, ҳам фаронсавӣ, ҳам итолиёвӣ, ҳам аз Канада ҳасту ҳам аз Покистону Ҳиндустон, гарчанде, ки забони якдигарро надонанд ҳам, мазҳаб онҳоро якҷояву якдил кардааст. Дар он ҷо тамоми шароит чӣ барои мӯйсафедону чӣ барои кӯдакон муҳайё аст. Ҳазрати воло дастовардҳои мардуми моро дар муддати 70 соли Ҳокимияти Шӯравӣ эътироф мекунанд. Албатта аз ин дастоварҳо ҷашм пӯшидан мумкин нест, зеро дар андак муддат соҳиби тайёраву заводҳои бузург гардидан хеле бозёфти зиёдест. Бо ҳамин маълумотнокиву қувваи бузурги маънавӣ такъя карда барои сохтани зиндагии нав бояд кӯшиш кард — гуфт Ҳазрати Оғохон.

Вақте ки мо бо аълоҳазрат оиди тараққиёти ояндаи Помир ҳарф мезадем ў дар бораи Барномаи махсуси инкишофи Покистони Шимолӣ, ки Ҳазинаи Оғодастхон омода карда ба татбиқи он пардохта буд, низ ёдовар шуд. Баъдтар дар бораи он наворҳои зиёдеро тамошо кардам. Вале қобили қайд аст, ки он барнома аз Барномаи инкишофи Бадахшон, ки Ҳазинаи Имом омода кардааст куллан фарқ мекунад, чунки дар Покистон вазифаи асосии Ҳазинаи Оғохон ин мубориза бар зидди бесаводӣ буд. Дар Бадахшон бошад, тамоми мардум саводи кофӣ дорад ва барои ин кор нисбати Покистон осонтар аст. Бе ҳалли масъалаи истеҳсоли барқ, умуман тараққиёти ояндаи Бадахшонро тасаввур кардан номумкин аст. Аз ин рӯ сӯҳбати мо бо аълоҳазрат дар мавзӯи сохтмони истеҳсоли барқии «Помир-1» доманадор буд. Дар мактубе, ки Ҳозиримом ба сардори давлат ирсол доштанд, низ қайд гардидааст, ки Ҳазрати воло тамоми қудрати худро барои тинҷию оромии ҷумҳурӣ ва дар моҳи декабр супоридани ин сохтмон равона хоҳад кард.

Азбаски исмоилиёни Тоҷикистон солиёни зиёд дар орзуи дидори аълоҳазрат Шоҳ Карим-ал-Ҳусайнӣ буданд, ман Ҳозиримомро барои ташриф ба Ҷумҳурии Тоҷикистон таклиф намудам. Ҳазрат ҷавоб доданд, ки ман аљон ҷизе гуфта наметавонам. Вале он мушкилоте, ки шумоён, ҳукумати шумо дар мактуби худ ба

ман навиштаанд, агар аз байн бардошта шавад, мумкин битавонам баҳори соли 1994 ба Тоҷикистон ташриф орам. Воломақом аз дохил шудани яроқ ва маводи нашъаовар аз хоки Афғонистон, ки ба он баъзе қавонони Бадахшон мусоидат мекунанд, изҳори норозигӣ кард. Ғун шудани силоҳ хеле хатарнок аст ва он оқибати вазнине дорад. Дар Афғонистон силоҳи зиёде аз мамолики хориҷ ғун шуд ва маҳз ҳамин силоҳи бисёр як мамлакати зеборо оғуштаи хун гардонд. Имрӯз низ ин силоҳро ҳам карда наметавонанд. Силоҳ оташ аст ва оташ месӯзонад, ободиро ба вайрона табдил медиҳад — иброз дошт Ҳазрати воло Шоҳ Карим-ал-Ҳусайнӣ.

Ман низ дар навбати худ ба Ҳозиримом изҳор доштам, ки ҳақиқатан чунин ҳодисаҳо дар Бадахшон ҷой доранд, вале ҳоло 99 фоизи қавонони мо ба он дахолате надоранд. Лекин бояд иқрор шуд, ки чунин иқдомоти хеле нафратовар боиси паст гардидани обрӯи ҳаммазҳабони мо дар миқёси байналхалқӣ мегардад. Ҳазрати воло изҳор доштанд, ки ман соли 1957 ба тахти Имомат нишастам ва бояд он вазифаҳоро, ки ин давр ба дӯши ман ҳамчун имоми 49-ӯмин гузоштаанд, иҷро кунам. Дар иҷрои ин вазифаҳо, — гуфт аълоҳазрат, бояд тамоми муридонам ёрӣ расонанд. Ман ҷавоби номаеро, ки аз тарафи Сардори давлат Эмомалӣ Раҳмонов оварда будам, пурсон шудам. Аълоҳазрат иброз доштанд, ки ҷавоби номаро баъд аз ду рӯз дар Лондон хоҳед гирифт. Дар охири вохӯрӣ Имоми Замон ба тамоми мардуми Тоҷикистон, ба кулли мардуми Бадахшон як дуои хайр карданд ва аз ман пурсон шуданд, ки шахсан банда барои зиндагии шахсии хеш аз Имом чӣ мебоҳад. Ман ба мақсади хеш расидам ва барои зиндагии шахсии худам ҳеҷ чизро аз Шумо наметалабам — ҷавоб додам ман. Ҳар он умеду орзуе, ки доштам, дидам. Бо-вариам намеояд, ки дар тӯли чанд соат бо Шумо аълоҳазрат, бо Имоми худ аз наздик ҳарф мезанам. Сипас изҳор кардам, ки агар волоҳазрат хоҳанд барои таърих ҳамроҳ аксе бигирем. Ҳозиримом баробари шунидани ин суханҳо аз ҷояшон нестанд ва мо ба боғи зебову рангине баромадем. Аълоҳазрат ишо-

рае карданд ва нафаре давида моро аккосӣ кард. Дар охир Ҳазрати воло таъкид карданд, ки Шумо раҳкушои мардуми кӯҳистон ба дарбори Имомат гардидед ва роҳи мардуми кӯҳистон минбаъд боз аст. Метавонед талабу дархоста мардуми кӯҳистонро рӯирост ба ман арза доред. Ҳамин ҷо мо бо Ҳозиримом хайру хуш кардем. Ҳозиримом аз ду тарафи рӯям бўсид. Мо савори мошин аз «Меҳримон» ба сӯи Женева баргаштем. Раҳораҳ дар худ сабукие эҳсос кардам. Изҳори тамоми мушкилот ва душвориҳои мардуми диёрам дар пеши Имом бароям як сабукиеро ато карда буд. Он ғаме, ки дар дил доштам, бадар рафт. Имом дуои хайр карданд. Ба мардуми ман, ба сарзамини Тоҷикистон.

БАРАКАТИ ДИДОР

Одатан сафар кардан ба ин ё он давлати хориҷ бе ягон мушкилот амалӣ намегардад. Ҳангоми сафар вақт беҳтарин мол аст ва ҳар қадар вақт самараноктар истифода шавад, ҳамон қадар фоидаовар аст. Хушбахтона таи чанд рӯзе, ки бо даъвати Ҳозиримом Шоҳкарим-ал-Ҳусайнӣ ба Швейтсария сафар карда будам, аълоҳазрати олиқадр нагузоштанд, ки як дақиқаи вақти ман беҳуда гузарад. Швейтсария маркази ташкилотҳои зиёди байналхалқӣ аст ва бо марҳамати воломақом ман тавонистам дар ин муддат аз ин ташкилотҳои бонуфузи байналхалқӣ дидан кунам. Яке аз ташкилоти бонуфузи байналхалқие, ки дар Женева ҷойгир аст, кумитаи умумиҷаҳонии гурезаҳо мебошад. Азбаски баргардондани гурезаҳо яке аз масъалаҳои муҳими ҷумҳурӣ буд, ман бо роҳбарони ин кумита вохӯрдам. Ман мушкилотеро, ки дар ҳалли ин муаммо садди роҳи мо мешуданд баён кардам. Кумитаи мазкур дастгирии ҳам моддию ҳам маънавии гурезаҳоро ба дӯш дорад. Маҳз бо кӯмаки ҳамин ташкилоти бонуфуз зиёда аз 600 ҳазор гурезаи тоҷик ба Ватан баргашта ба ҷойҳои муқимии хеш расонда шуданд.

Вохӯрии ман бо сарвари кумитаи ҷаҳонии Сали-

би Сурх ҷаноби Соммаруга хеле муфид буд. Ин ташкилот низ дар чунин рӯзҳои барои Тоҷикистон мушкил ёрии худро дарёф надошт ва хизмати босазоеро анҷом дод. Барои кормандони фидокораш, ки то Бадахшони дурдаст бо доруву дармони худ расиданд, ташаккури самимӣ баён намудам.

Инчунин ба хешу табор, ёру дӯстони он корманди кумитаи Салиби Сурх, ки ҳангоми садамаи тайёра дар Бадахшон ҳалок шуда буд, изҳори ҳамдардӣ кардам. Воҳӯрии ман инчунин бо директори генералии бонки миллии Швейтсария ҷаноби Андриас Фрингс доир шуд. Дар сӯҳбати мо ҷонишини директори ин банк ҷаноби Маркус Зимерил ҳузур доштанд. Бонки миллии Швейтсария дорои таҷрибаи бои корӣ мебошад. Мо дар масъалаи ёрӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сарварони бонк маслиҳат кардем. Бонки тиҷоратии «Кредит Свис» низ яке аз бонкҳои машҳури ин мамлакат аст. Ҳангоми боздид аз ин бонк, шиносӣ бо аъзои раёсати он, ҷанобон Манфред Санер ва Феликс Швейцер низ дар масъалаи ёрӣ ба ҷумҳурии мо гуфтушуниди муфид анҷом додем. Ҳангоми воҳӯрӣ дар ин бонкҳо маро Роберт Миддлтон ҳамроҳӣ мекард.

Баъд аз он мулоқоти ман дар Вазорати корҳои хориҷии Швейтсария доир шуд. Намояндагони Вазорати корҳои хориҷии ин мамлакат ҷанобон Ван Деникён, Урс Бухор ва Тюрнер моро хеле самимона пазируфтанд. Ман онҳоро ҳангоми сӯҳбат аз вазъи сиёсӣ ва иқтисодии ҷумҳурӣ, кӯшишҳои ҳукумати Тоҷикистон дар роҳи сохтмони давлати ҳуқуқбунёди демократӣ, огоҳ кардем. Онҳо барои минбаъд таҳким бахшидани алоқаҳои дӯстӣ ва ёрии моддӣ ба Тоҷикистон омода будани худро изҳор доштанд.

Рӯзи дигар ман бо сардори кумитаи ҷоиҳои меъмории Оғохонӣ IV ҷаноби Соуха Ёзхан мулоқот доштам. Ҷоиҳои меъмории Оғохон барои пешрафти соҳаи меъмории дар ҷаҳон хизматҳои бузург анҷом додааст. Ду сол пеш маъракаи супоридани ҷоиҳои меъмории Оғохон дар шаҳри бостонии Самарқанд баргузор шуд, ки худӣ аълоҳазрат Шох Карим-ал-Ҳусайнӣ ба онҳо ташриф оварда буданд. Соуха Ёзхан изҳор дошт, ки Ха-

зинаи Оғохон барои инкишофи меъмории миллии Тоҷикистон мусоидат хоҳад кард. Чӣ тавре ки дар болотар зикр намудам, Ҳазрати воло Оғохони IV ҳангоми сӯҳбат дар масъалаи тараққиёти минбаъдаи Помир ба Барномаи инкишофии Покистони Шимолӣ, ки Ҳазинаи Оғохон омода карда буд, ёдовар шуд. Баъдҳо ман бо ҳуди сарвари Барномаи рустоии Ҳазинаи Оғохон дар Покистон оғои Султонхон вохӯрӣ доштам ва бо ин барнома аз наздик шинос шудам. Дар ин муддат ман инчунин бо аъзоёни парлумони Швейтсария, ки ба кори иқтисодӣ машғуланд, вохӯрдм.

Инҳо аъзоёни парламенти мамлакат ҷанобон Кутова Ринов буданд. Ҳардуи онҳо аъзои комиссияи молиявӣ ва ҳардуяшон низ аъзои кумита оид ба кори иқтисодиёти байналхалқӣ буданд. Шиносой бо кори парламенти давлатҳои хориҷӣ умуман як мактаби бузургест. Эҳтиром ва посдории ҳуқуқи халқиятҳои кӯчак, меъёри асосии кори парламенти ин мамлакат аст. Дар ин ҷо аъзои ҳукумат 7 нафар интихоб мегарданд. Аз ҳар як ҳизб раис ва миллатҳои гуногун намоянда дар парламент гирифта мешавад. Швейтсария дорои 26 вилоят аст, ки онҳоро кантонҳо меноманд. Маҳаки асосии пешрафти ин давлати бузург он аст, ки ин давлат дар тамоми гирдобҳои сиёсӣ мавқеи нейтралиро мегирифт. Ҳамин нейтралитет ҳама вақт обрӯи сиёсии онро дар арсаи байналмилалӣ баланд мебардошт. Ин тарзи сиёсатро бояд дигар мамолик низ пайравӣ кунанд. Сатҳи маълумотнокиашон хеле баланд буда, онҳо хеле зиёд меҳнат мекунанд. Баъди чунин вохӯриҳои самарабахш ман ба Лондон парвоз намудам. Дар фурудгоҳи Лондон маро Президенти ҷамъияти исмоилиёни Англия ҷаноби Соҷиддини Шафиқ ва оғои Кашевҷӣ пешвоз гирифтанд. Дар ин навбат оғои Рафиқ Кашевҷӣ, ки боре ба Тоҷикистон ташриф оварда буданд, бароям тарҷумонӣ мекард. Ман ду рӯз дар Лондон дар хонаи Президенти ҳаммазҳабамон зиндагӣ доштам. Хонаи истиқомати Соҷиддини Шафиқ дар яке аз ҷойҳои хушманзараи Лондон воқеъ аст. Ин шахси хеле меҳрубону ҳалим соҳиби ду фарзанд, як писару як духтар аст. Иқтисоси оғои Шафиқ духтури дандон буда, ӯ инчунин Президенти ҷамоати исмоилиёни Анг-

лия мебошад. Ман аз оғои Соҷиддини Шафиқ ҳангоми сӯҳбат суол кардам, ки оё Президенти ҷамоати исмоилиён будан ба кори духтурии Шумо ҳалал на мерасонад? Оғои Шафиқ бо ҳанда ҷавоб доданд, ки баръакс маро ба кори асосиам дилгармтар месозад. Чанд рӯзе, ки дар хонаи Соҷиддини Шафиқ зиндагӣ кардам, ҳеҷ гоҳ худро бегона ҳис наменамудам. Маро ҳамчун узви оилаи худашон қабул карданд ва на-мегузоштанд, ки лаҳзае нороҳат бошам. Гарчанде, ки забони якдигарро намедонистему тавассути тарҷумон ҳарф мезадем, аз чеҳраи гарми онҳо, аз нигоҳи меҳ-рубонаонаву пурмуҳаббати онҳо суҳбашонро фаҳми-дан мумкин буд.

Ман бо қору бори ин ҷамъият ва аъзоёни он аз наздик шинос гардидам. Президент, аъзои раёсати ҷамъияти мазкур аз тарафи Ҳозиримом ба мӯҳлати се сол таъин мегарданд. Аъзоёни раёсат дар ин муддат ба таври ҷамъиятӣ кор мекунанд.

Сафари ман ба шаҳри Оксфорд низ хеле самарабахш гузашт. Дар ин шаҳри зебои куҳан низ Ҳазинаи Оғохон мавҷуд аст. Маро сараввал раиси шаҳри Оксфорд ба ҳузур пазируфт. Раиси шаҳр таклифи моро оиди бародаршаҳршавии Оксфорд ва Хоруғ хеле хушнудона қабул кард.

Як падидаи аҷиб, ки ман дар шаҳрдории Оксфорд мушоҳида кардам, маро ба ҳайрат овард. Дар ин шаҳр ба таърихи гузаштаи худ эҳтироми бузург до-ранд. Аслан ин падидаи нек дар ҷаҳони мутамаддин ба ҳукми анъана даромадааст ва ҳеҷ давлати бузург то имрӯз гузаштаи худро инкор накардааст.

Дар бинои шаҳрдорӣ акси тамоми раисони шаҳр, ки дар марҳилаҳои мухталифи таърихӣ роҳбарӣ кардаанд, овезон буд. Он аксҳоро тамошо кардаму бе-ихтиёр маданияти худамон дар ин соҳа ба хотир омад. Роҳбаре намонд, ки мо баъди фавташ ўро сиёҳ на-кардем, агарчанде, ки дар бораи шахси фавтида су-хани бад гуфтан умуман дар ягон ҷаҳорҷӯбаи мада-ният намеғунҷад. Ҳатто бо гузаштаи начандон дури рӯзгори 70-солаи хеш хати батлон кашидем. Дар он бинои хеле зебои таърихӣ маҳз ҳамин суҳанони ҳаки-монаи адиби бузурги доғистонӣ Расул Ғамзатов ба хо-

тирам омаданд: «Ба гузаштаи худ бо таппонча тир на-
паррон, ки оянда ба сӯят аз тӯп тир хоҳад парронд». Шояд чунин сиёҳкуниҳои таърих, чунин хати батлонка-
шиданҳо рӯзгори имрӯзи моро тира карда бошанд. Яъне ба андешаи ман, мо он чароғеро, ки пешиниён
ба дасти мо дода буданд куштем ва дар як рӯзгори
торике дармондем.

Ҳамин тариқ бо марҳамати аълоҳазрат Оғохонии IV
сафари ман хеле пурсамар анҷом ёфт. Ман бо шаҳр-
дории Оксфорд оиди ривочи муносибатҳои дӯстона
байни ин ду шаҳр барномаеро тартиб додем.

БАРНОМАН РАҲОИШ

Агар ба гузаштаи ҳаҷандон дури вилоятамон нига-
рем, он чизро баръало мушоҳида кардан мумкин аст,
ки Ҳукумати Шӯравӣ ба мардуми кӯҳистон, барои
аз як зиндагии тираву тор ба ҳаёти равшане ворид
кардани он хизмати босазое анҷом додааст. Дар ин
муддат 99 фоизи аҳолии соҳиби маълумот гардид ва
дар ҳаёти мардуми кӯҳистон ин ҳақиқи муҳиме буд.
Қариб 80 фоизи хӯрокворӣ ба Бадахшон кашонда ме-
шуд. Мардум таъмин буд, маълумоти кофӣ мегирифт
ва ҳимояти хуби тиббӣ дошт. Мутаассифона, чунин
тарзи таъминкунии мутамарказонидашуда оқибати
сангине низ доштааст. Баробари фӯрӯ рехтани Итти-
ҳоди Шӯравӣ зиндагӣ яку якбора дар Бадахшон душ-
вор гардид. Ин амр табиӣ буд, зеро вилояте, ки зиё-
да аз 80 фоизи маҳсулоти ғизоӣ ва саноатиро аз бе-
рун мегирифт, бояд ба чунин рӯз гирифтӣ мешуд.
Зеро аз сабаби пош хӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ алоқаи
байни ҷумҳурияхо канда шуд ва овардани озуқа аз
шаҳрҳои Россия тамоман номумкин гардид. Албатта
осонтар мебуд, агар вилоят аз ҳисоби истеҳсоли мо-
ли худӣ ва ба бозор баровардани он каме борабро
сабук мекард, вале мутаассифона, азбаски дар тӯли
70 сол ҳама чиз ба Бадахшон бе ягон душворӣ овар-
да мешуд, дар вилоят Ҳукумати Шӯравӣ ба сохтмо-

ни корхонаҳои маҳаллӣ камтар диққат меод. Вилоят ҳатто ба қувваи барқ низ мӯҳтоҷ гардид, агарчанде, ки Бадахшон аз ҷиҳати истеҳсоли барқ қулайтарин ҷойи дунё аст. Таъзида ҳаётро бинед, ки оби Панҷ худ ҳамчун манбаи даромад, сарчашмаи қувваи барқ ройгон ҷорӣ буду аз марказ ба пули зиёд сӯзишвориҳои дизелӣ харида ба Бадахшон равон мекарданд то хонаи мардумро рӯшан кунанд. Мушкили асосии кор ин буд, ки мардум қобилияти худтаъминкуниро қариб гум карда буданд. Бадбахтона мардум муносибатҳои оддӣ савдо ва бозорро ёд нагирифта ба душвортарин сохти иқтисодӣ ҷомеа — яъне иқтисодиёти бозаргонӣ дучор гардид. Ана дар ҳамин лаҳзоти басо сарнавиштсоз барои мардуми Бадахшон, нерӯе лозим буд, ки мардумро аз гирдобии ноумедӣ берун афканад ва ӯро тақони моддиву маънавӣ бахшад. Яъне мардумро аз гуруснагӣ наҷот бидиҳад, дилашро ба оянда гарм созад ва барои сохтани дунёи нав кӯмак бинамояд. Ин қувваи умедбахш, ки онро ҳукумати Тоҷикистон ба хушнудӣ пазируфт, Ҳазинаи ҳазрати Оғохонӣ IV буд, ки ҳамаҳо бо кӯмаки бекаронаву бегаразонаи хеш ба оянда дилпур сохт. Номани сардори давлат, Раиси Шӯрои Олии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов ба ҳазрати воло Оғохон, вохӯрии ман бо ҳазрат ҳамчун координатори барномаи Оғохон дар Тоҷикистон, ҳодисаҳои таърихӣ буданд, ки дар ҳаёти мардуми вилоят саҳифаҳои тозаеро ворид сохтанд. Ҳазрати воломақом Оғохон дар баробари кӯмаки ғизоӣ, инчунин барномаи кӯмаки пешрафти Помирро бо мутахассисони варзида тартиб доданд, то мардум битавонанд дар кӯтоҳтарин мӯҳлат аз бӯҳрони шадиди иқтисодӣ раҳо ёбанд.

Ҳанӯз аз соли 1994 сар карда Ҳазинаи Оғохон Барномаи кӯмакҳои инсондӯстонаро ба барномаи фаъолиятҳои дарозмуддати тараққиёти он кишвар табдил дод. Ба ҳамин хотир ҳазинаи Оғохон (ХОХ) дар Бадахшон созмони маҳаллии ғайриҳукумати Барномаи Кӯмаки Пешрафти Помирро (БКПП) ба вуҷуд овард, ки мақсади он аз назорат кардани тақсимои кӯмакҳои башардӯстонаи хӯрокаву сӯзишворӣ:

инчунин амалӣ сохтани барномаи худтаъминкуни

вучуд доштани кадрҳои болаёқати ҳамаи соҳаҳо ва захираҳои калони табиӣ имкон медиҳад, ки вилоят ҳудаш ҳудашро таъмин намуда, ба вилоятҳои дигар ва хориҷ аз кишвар мол барорад.

Масалан, ноҳияи Мурғоб, ки аз дигар ноҳияҳо чундо буда, биёбони каммаҳсуле дар баландиҳои барои зиндагӣ басо мушкилро ташкил медиҳад, имкон дорад, ки беҳтар истифода шавад. Дар ин ҷо захираҳои басо муҳимро ба қор андохтан мумкин аст. Албатта дар ин роҳ мушкилоте низ ҷой доранд.

Аҳоли барои наҷоти худ бояд пеш аз ҳама ғизо, барои бунёд ниҳодани иқтисодиёти ояндаи худ, маблағу таҷҳизот дошта бошад, ки бо осонӣ ба даст намеояд. Дикқати қоршиносони Ҳазинаи Ҳазрати Оғохон маҳз ба ҳамин масъала ҷалб шудааст. Бе таъмини хӯрокворӣ, бунёди энергетика ва дастгирӣ намулдани ҳадамоти иҷтимоӣ ба ягон қори муфид даст задан имкон надорад. Аз ҳамин хотир Барномаи кӯмак ва пешрафти Бадахшон бо назардошти пешомади панҷсолаи аввал тартиб дода шудааст.

Ба таври содда ва оммафаҳм маънои ин Барнома ро ин тавр маънидод кардан мумкин аст: вилоят бояд ҳудаш бо қувваи худ дар обу хоки ҳудаш аҳолиро хӯронад, пӯшонад, манзил созад, маълумот диҳад ва тандурустии аҳолиро нигоҳ дорад.

То ин вақт вилоят ҳамагӣ 20 фоизи талаботи хӯрокворӣ, 30 фоизи зарурати энергетикӣ ва камтар аз 1 фоизи талаботи маорифу тандурустиро таъмин карда, барои сӯзишворӣ на имконият дошту на маблағ.

Дар марҳилаи дигаргуниҳои азими иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва психологӣ Барномаи пешрафту бозсозии Бадахшон ҳавасмандкунии қорфармоён, таъмини бечорагону дармондагонро дар назар дошта, барои таъминоти иҷтимоӣ, тандурустӣ ва маориф шароит муҳайё месозад.

Чуноне ки дар боло қайд кардам, чунин Барномаро Ҳазинаи Ҳазрати Оғохон дар Шимоли Покистон ҳам, ки табиаташ ба Бадахшони Тоҷикистон монанд аст, амалӣ сохтааст ва дастовардҳои хуберо доро шуд. Вале ба ақидаи мутахассисони Ҳазинаи Оғохон қор дар Тоҷикистон осонтар муяссар хоҳад шуд, зеро

мардуми тоҷик босаводу тандуруст буда, хадамоти хеле беҳтари иҷтимоӣ дорад.

Барои БКПП ҷиҳати ба аҳолии расондани кӯмакҳо ва ҳисобу китоб коршиносони Барномаи Умумиҷаҳонии Хӯрокворӣ ёриӣ ҷиддӣ расонданд. Ду мутахассиси форсидон дар интиҳоби кормандони Хази́на ва омода сохтани онҳо барои фаъолияти пурсамар кӯмаки беҳад калон карданд.

Хази́наи Ҳазрати Оғохон ният дорад, ки кӯмакро ба Тоҷикистон вусъат диҳад ва бо ин мақсад бо ҳукумати марказӣ дар Душанбе, Хоруғ ва ноҳияҳо ҳамкориҳои самарабахшро идома медиҳад. Ба ҳамин мақсад ХОХ ба наздикӣ дар Душанбе намояндагии худро созмон хоҳад дод. Намояндаи асосии ХОХ дар Тоҷикистон аз воситаҳои ҳозиразамони муҳобиротӣ таъмин хоҳад шуд ва ходимони хази́на барои назорати иҷрои Барнома ба Душанбе ва Хоруғ сафарҳо хоҳанд кард.

Мутахассисон ба панҷ бахши иқтисодиёт: кишоварзӣ, энергетика, саноати кӯҳӣ, тандурустӣ ва маориф диққати махсус доданд. Барои пешрафти ин соҳаҳо тавсияҳои ҳарҷониба санҷидашуда тартиб дода, мушкilotи аз ҷиҳати сиёсӣ амалӣ сохтани онҳо низ зикр шудааст. Буҷети ҳар як соҳа дақиқкорона тартиб дода шудааст.

КИШОВАРЗӢ

Дар ҳаёати коршиносони ин соҳа агрономи Марказии Умумиҷаҳонии беҳсозии нави аълосифати ҷуворимакка ва гандум, коршинос доир ба сотсиологияи аҳолии деҳот аз Покистон ва мутахассис вобаста ба иқтисодиёти кишоварзӣ аз Донишгоҳи Ҳорварди Иёлоти Муттаҳидаи Амрико шомил буданд. Онҳо ташкили кори деҳқониро вобаста ба имкониятҳои замин, қувваи кор, сармоягузорӣ, дараҷаи истифодаи техника ва технологияи деҳқонӣ омӯхта саҳми БКПП-ро дар ин кор муайян намуданд.

Маълум аст, ки Бадахшон кишвари кӯҳистонии

камзамин буда, киштзори мавҷуда дар ихтиёри 57 совхози вилоят мебошад. Деҳқонон дар интихоби зироат, тақсимот ва нархи маҳсулот иштирок намеkunанд. Маблағгузорӣ ба ин соҳа нокифоя буда, таъминоти тухмӣ, нӯриҳо, химикатҳо, сӯзишворӣ ва таҷҳизот аз байн рафтааст. Ва барои ҳамин ҳам дар замоне, ки ба вилоят хӯрокворӣ дигар аз берун ворид намешаванд, ҳосилнокии заминҳо ҳам хеле кам шудааст. Порчазаминҳои наздиҳавлигӣ фақат барои парвою парвариши чорво истифода мешавад. Азбаски чорво асосан моликияти хусусият, миқдори он аз имконияти хӯронданааш хеле зиёд шудааст. Ин вазъият боиси талаф ёфтани чорво мегардад.

Аз сабаби нарасидани сӯзишворӣ, бозор, ки навак дар ин вилоят арзи ҳастӣ намуда қомат рост мекард, амалан барҳам хӯрд. Мардуми деҳот молашонро ба бозор бароварда наметавонанд ва худашон ҳам ғайр аз кӯмакҳои Ҳукумати Тоҷикистон ва ХОХ чизе намегиранд. Ба фикри коршиносон совхозҳо, ки аппарати калон ва бефондаи сарварӣ дошта аз марказҳои ягона роҳбарӣ мешаванд, монеаи асосии пешрафти кори деҳқонианд. Ҳосили ғалладона, лӯбиёгӣ ва картошка аз натиҷаҳои умумиҷаҳонии заминҳои кӯҳсор хеле камтар аст.

Тавсияи аввал ин аст, ки се намуди зироат ҳамчун зарурати навбати аввали таъминоти хӯрокворӣ дар вилоят ривож дода шавад, ки онҳо иборатанд аз ғалладона, лӯбиёгӣ ва картошка.

Ба ин мақсад майдони зироати хӯроки чорво 25 фоиз кам карда, аз кишти тамоку комилан даст кашада, истехсоли сабзавот пурра ба ихтиёри хонаводаҳо дода шавад.

Дар натиҷаи ин тадбир се ҳазор гектар замин озод мешавад, ки дар 200 гектари он гандум, 1100 гектар лӯбиёгӣ ва 1700 гектар картошка коштаи мумкин аст. Ин кор имкон медиҳад, ки ҳатто дар сатҳи ҳозираи ҳосилнокӣ 200 тонна гандум, 1100 тонна лӯбиёгӣ ва 22100 тонна картошка рӯёнда шавад. Агар 5 фоизи ин ҳосил барои тухмӣ, талафоти ғунучин ва ордкунӣ сарф шавад, 17 ҳазор тонна картошка, 780

тонна лӯбиёгӣ ва 115 тонна орди аълосифати гандум ба даст овардан мумкин аст.

Аз ҷиҳати каллория зироатҳои маҳаллӣ аз орди импорти ду баробар баландтар аст. Агар нархи миёни орде, ки аз хориҷ ба Хоруғ кашонда мешавад, як тоннааш 225 доллари амрикоиро ташкил диҳад, ҳамон 8120 тонна орди маҳаллии дорои каллорияи баланд тақрибан 1,8 миллион доллар арзиш хоҳад дошт.

Албатта, амалӣ шудани ин корҳо як андоза хатарро ҳам бо худ ҳамроҳ хоҳад дошт. Гап дар сари он аст, ки аз 25 фоиз кам кардани замини хӯроки чорво тақрибан 7,5 фоизи чорво бе хӯрокворӣ хоҳад монд. Коршиносон ба маъмурияти совхозҳо маслиҳат доданд, ки чорвои зиёдатиرو фурушанд.

Тавсияи дуввум он аст, ки заминро ба мардуми деҳот 3—5 сол ё ба муддати тӯлонитар иҷора дода, баъзе фармонҳои маъмурияти совхозҳо ва амалдорони маҳаллиро боздоранд. Мутахассисон бар ин боваранд, ки агар истехсолот ба тариқи хусусӣ ба роҳ монда шавад, ҳосилнокӣ тақрибан ду баробар зиёд хоҳад шуд.

Тавсияи сеюм ин аст, ки аз тухмии каммаҳсул даста кашада, тухмиҳои серҳосилро кишт кардан лозим аст. Бо ин роҳ ба ақдаи мутахассисон ҳосилнокиро аз 300 то 350 фоиз баланд бардоштан мумкин аст.

Агар тамоми замини ин кишвари кӯҳистон ба мардум тақсим шаваду деҳқонон технологияи ҳозиразамони парвариши зироатҳоро ба кор баранд ба фикри коршиносон дар Помир 16 ҳазор тонна гандум, 3500 тонна лӯбиёгӣ ва 51 ҳазор тонна картошка истехсол кардан имкон медиҳад, ки хӯроквории зиёдтӣ ба ноҳияҳои дигар фурухта шавад.

Тавсияи чаҳорум. Ба Помир тухмӣ, карбомид ва суперфосфат бояд аз хориҷа оварда шавад; зеро ҳосилнокии замин пеш аз ҳама ба тухмии баландсифат вобаста аст. Бо ин мақсад ҳар сол 500 ҳазор доллари америкой сарф кардан зарур аст, ки сарфи нақлиёт ба он дохил нашудааст. Овардани тухмӣ аз кишварҳои ҳамсоя 42 ҳазор доллар қимат хоҳад дошт. Албатта, тухмиро баъди коштан ва ғундоштан

барои соли оянда монандан мумкин аст, вале нуриҳои минералиро ҳар сол ҳаёидан лозим мешавад.

Барнома барои совхозҳое, ки мехоҳанд дар истеҳсоли замин иштирок намоянд, имкон медиҳад, ки барои тайёр кардани мутахассис, дарёфти тухмӣ, нури ва таҷҳизот ва сармоягузориҳои Хазина ба таври нақд ё қарз истифода намоянд. Барои ҳамин — совхозҳо бояд заминро ба деҳқонон ё фурушанд, ё ба муддати 20 сол ба иҷора дода, ба кори фермерҳо мудохила наkunанд. Деҳқонон бояд худашон навъи дилхоҳи маҳсулотро кошта (ба истисноии тамоку ва нашла) ба бозор бароранд.

Саршумори чорво бояд бо роҳи фурухтани он дар бозор кам карда шуда, аз ҳисоби барҳам додани истеҳсоли тамоку ва кам кардани майдони кишти чорво, кишти гандум, лӯбиёгӣ ва картошкаро аз рӯи плани пешниҳодшудаи киштгардон афзоиш диҳанд.

БКПП ба совхозҳое, ки ин талаботро қонеъ мекунанд, тухмӣ, ва сӯзишвориро бо нархи имтиёзнок мефурушад. Ба деҳқононе, ки мехоҳанд барои гирифтани замин бо хоҷагиро шартнома имзо карда, гандум ва картошка истеҳсол намоянд, тухмӣ, сӯзишворӣ ва нури қарз дода хоҳад шуд, ки ин қарзро ба таври ҷинсӣ (натура) ҷуброн кардан мумкин аст. Яъне агар деҳқон 100 кило тухми гандум гирифта бошад, тирамоҳ 110 кило гандумро (даҳ килоаш ҳаққи сӯзишворӣ ва нури) ба хазина бармегардонад, ки ин даромад ба бечорагон ва бозмондагон тақсим карда хоҳад шуд.

Бо мақсади гармии бозор ва авҷ гирифтани хариду фуруш, ки барои аҳолии Помир як проблемаи муҳим аст, БКПП аз ҳама гуна кӯмакҳои башардӯстона андоз хоҳад гирифт, ки он аз андози ҳукумат бештар набошад. Ин андоз сол то сол баъди ғоидаовар шудани истеҳсолот меафзояд ва пулҳое, ки аз ин андозҳо ба даст меоянд, барои тараққиӣ дигар соҳаҳои иқтисодиёти вилоят истифода хоҳад шуд. Масалан, барои пӯшондани хароҷоти тақсим кардани хӯроквории сӯзишворӣ истифода шуда метавонад.

Он чиз таҳти назорати қатъӣ хоҳад буд, ки эҳтиёҷмандони ҳақиқӣ зарар набинанд. Соли 1994 ба

Помир 5 автомобил, 18750 тонна тухми гандум, 75 тонна карбомид, 150 тонна нурӣ, 100 тонна сӯзишвориҳои дизелӣ ва 50 тонна бензин кашонда шуд.

Хароҷоти ХОХ, ки барои пешбурди корҳои деҳқонӣ имсол пешбинӣ шудааст, 960 750 доллари америкиро ташкил медиҳад.

Дар назар аст, ки дар муддати 5 сол ин хароҷот 6 миллиону 963 ҳазор доллари ИМА хоҳад шуд. Мувофиқи нақшаи пешакӣ бояд 25 фоизи хароҷоти истеҳсолиро худӣ совхозҳо пӯшонанд.

Боз як барномаи дигари бо кишоварзӣ алоқаманд ва дорои зарурати аввал ин ҷалб намудани аҳоли барои истеҳсоли либосворӣ, пойафзол ва ҷинсҳои пӯстӣ мебошад. Ҳамаи ин чизҳоро ҳоли ҳозир аз кишварҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ мекашонанд. Дар сурате, ки ашёи хом вуҷуд дорад ва сифати истеҳсолро беҳтар кардан имкон дорад.

Ягона фабрикаи дӯзандагии вилоят имкониятҳои худро пурра истифода намебарад ва занҳои маҳаллӣ барои қаноат кардани талаботи бозори маҳаллӣ, маърифат ва малакаи кофӣ доранд. Минбаъд, сохтани корхонаҳои хурд дар қишлоқҳо имконпазир аст.

ХОХ умедвор аст, ки ба муносибати гузаштан ба системаи нави хоҷагидорӣ дар панҷ соли оянда тадриҷан ҳар сол зарурат ба ёрии хӯрокворӣ кам шуда, аз 12 ҳазор тонна орд дар соли 1994 ба 6 ҳазор дар соли 1998 бирасад. Як қисми ин ҳаҷми кӯмак бояд чунон бофаросатона сарф шавад, ки манфиати фермерҳои маҳаллиро барои идома додани ислоҳоти хоҷагидорӣ бароварда созад ва гуруснагию мӯҳтоҷӣ аз байн бардошта шавад. Бо ин мақсад истифодаи 2.900.000 доллар дар як сол ва 8.224.000 доллар дар се сол ба нақша гирифта шудааст.

Бо ҳамин тариқ, барои амалӣ сохтани Барномаи эҳёи кишоварзӣ ва энергетика 11.335.000 доллари ИМА сарф хоҳад шуд.

ЭНЕРГЕТИКА

Ба ҳайати коршиносони ин соҳа як геолог, мутахассис вобаста ба иқтисодиёти кишоварзӣ ва сотсиологияи аҳолии деҳот шомил буданд. Ин ҳайат вазъияти басо ногувори энергетикиро дар оғози зимистони хеле сард ба қайд гирифт. Бадахшон дорои захираи хеле фаровони энергетикаи обӣ мебошад, вале чунончи тазаккур додем, ҳукумати мутамаркази Маскав дар ин ҷо ба ҷои сохтани нерӯгоҳҳои барқӣ, ки хеле арзон меафтад, дизел-генераторҳоро гузошта бо сарфу харҷи беҳад зиёд қишлоқҳоро ҷароғон мекохт. Имрӯз, ки робитаҳо канда шудаанд ва сӯзишворӣ ворид намешавад, ин дизелҳо пурра аз кор мондаанд. Соли 1993 бо сабаби хунукӣ аксарияти мактабҳо ва муассисаҳои тиббӣ баста шуданд.

Имрӯз системаи энергетикӣ вилоят аз се сети мустақили аз якдигар ҷудо иборат аст. Ноҳияҳои Дарвозу қисми ноҳияи Ванҷ, ки 24 фоизи аҳолии вилоятро ташкил медиҳанд, аз сети умумии энергетикӣ ҷумҳурӣ истифода мекунанд ва аз ин бобат камбуд надоранд. Ноҳияҳои Рӯшон, Шугнон, Хоруғ, Рошқалъа ва Ишкошим, ки сокинони онҳо 68 фоизи аҳолиро ташкил медиҳанд аз сети алоҳидаи маҳаллӣ, ки 38 фоизи энергияро истеҳсол мекунад, истифода мекунанд.

Дар Мурғоб, ки 9 фоизи аҳолии вилоят зиндагӣ мекунад, дар фасли зимистон ба сабаби хунукиҳои сахт ва ях бастанӣ обҳо имконияти истеҳсоли энергия вуҷуд надорад. Тобистон дар Мурғоб ҳамагӣ 8 фоиз гидроэнергия истеҳсол мешавад.

Мутахассисон имконияти истифода аз кони ангишти маҳаллиро омӯхтанд, мутаассифона, маълум шуд, ки сифати ангишти Мурғоб хеле паст ва истеҳсолаш басо гарон аст.

Дар Дарвоз ҳам кони ангишт вуҷуд дорад, вале он дар як бераҳа воқеъ шудааст ва омӯхтанаш аз сабаби нооромӣ имконнопазир буд.

Ягона умед ба ГЭС-и Помир-1 буд, ки он дар натиҷаи кӯшишҳои фидокоронаи мақомоти роҳбарии ҷумҳурӣ ва вилоят, Ҳазинаи Ҳазрати Оғохон дар рӯзи таҷлили ҷашни Наврӯз ба истифода дода шуд. Ин нерӯгоҳ, ки 28.000 киловатт-соат барқ истеҳсол хоҳад кард, 80 фоизи эҳтиёҷоти вилоятро бароварда месозад.

Коршиносони ХОХ тавсия мекунанд, ки нерӯгоҳи барқии Помир-1 бо иқтидори пуррааш ба истифода дода шуда, то охири сол ноҳияи Мурғоб ба ин сет васл гардад.

Дар роҳи гузаронидани ҳатти баландшиддати барқ ба Мурғоб 7 фоизи энергия талаф меёбад, вале илоҷи дигар нест. Дарозии ҳатти электр 200 км буда, арзиши сметагии он 27 миллион доллари америкоист. Ҳоли ҳозир дар Мурғоб 4 ҳазор киловатт-соат энергияи барқии дизелӣ истеҳсол мешавад, ки барои хариди сӯзишворӣ соле 750.000.000 доллари америкой сарф мешавад. Дар сари ин масъала бори дигар андеша ронда, барои пайдо кардани маблағи беруна мададгориноро ёфтан зарур аст.

Коршиносони ХОХ тавсия мекунанд, ки ҳуди ҳамин сол боз якчанд нерӯгоҳи хурди барқии дорои 50 киловатт-соат сохта, дар он ҷойҳое, ки имконият ҳаст, ин нерӯгоҳҳоро ба сети умумии электрии вилоят васл бояд кард.

Дар муддати 3—5 соли оянда сохтани боз як нерӯгоҳи барқии монанди «Помир-1» зарур мешавад. Дар ояндаи дуртар бошад вилоят, агар хоҳад, метавонад дар ҳар водӣ боз ҳамин хел нерӯгоҳҳои барқӣ сохта, қувваи барқро ба мамлакатҳои ҳамсоя бифурӯшад. Барои эҳтиёҷоти гармидиҳӣ, туризм, саноати кӯҳӣ ва дигар корхонаҳо низ гидроэнергияро ба таври васеъ истифода бурдан мумкин аст.

Ҳоло коршиносони ХОХ имконияти сохтани нерӯгоҳи барқии «Помир-2»-ро омӯхта истодаанд ва ба ризоияту дастгирии ҳукумати ҷумҳурӣ ҷиҳати пайвастании ноҳияи Мурғоб ба сети умумии энергетикӣ вилоят умед мебаранд. Агар чунин ризоият ҳосил

гардад, ХОХ барои ҷустуҷӯи мададгори ҷиҳати дарёфти маблағ барои харидани масолеҳ ва ҳатти баландшиддати электр машғул хоҳад шуд.

То оғози зимистони наҷбатӣ ва суръат бахшидан ба амалӣ гардидани барномаи хӯрокворӣ сохтани ҳатти баландшиддати барқиро ба охир расондан лозим аст.

Буҷети энергетикӣи вилоят (музди мушовирон, таҷҳизоти нерӯгоҳҳои хурд) 47 ҳазор долларро ташкил медиҳад.

Дар соҳаи тараққӣ додани бахши саноати маъдан бошад, ҳоли ҳозир ХОХ ба Ҳукумати Тоҷикистон ягон тавсия пешниҳод накардааст, чунки масъалаи таъмини хӯрокворӣ ва энергетикаро аз вазифаҳои умдатарин ҳисоб мекунад. Агар Ҳукумати Тоҷикистон ва Ҳазинаи пешрафти иқтисодии ҳазрати Оғохон зарур шуморанд, ХОХ метавонад сармоядоронро барои тараққии сектори истихроҷи маъдан ба кор ҷалб намояд.

ТАНДУРУСТӢ

Дар ҳаёати коршиносони ин соҳа низ мутахассиси вобаста ба ҳифзи сиҳатии мардум аз Шилоли Покистон, мутахассисон вобаста ба иқтисодиёти деҳот ва донандагони иҷтимоиёти аҳолии деҳот ҷалб карда шуда буданд. Ҳаёт бар ин ақида аст, ки системаи тандурустии вилоят ҳоли ҳозир дар ҳолати комилан фуру рехтан аст. Системаи пештараи тандурустӣ аз рӯи принципи даво бахшидан ба бемориҳо амал мекард. ХОХ бошад азм дорад, ки манбаи бемориҳоро барҳам диҳад. Зеро то даме ки сарчашмаи пайдоиши бемориҳо аз байн бардошта нашавад, танҳо бо давобахшии беморон сиҳатии онмаро ҳифз кардан номумкин аст. Ба фикри мутахассисон, дар ин соҳаи серхароҷот дар Помир миқдори беҳад зиёди мутахассисон ва муассисаҳои тандурустӣ амал мекунанд. Пештар хидмати тиббӣ бепул буд. Ин ҳолат мамлакатро дар радифи кишварҳои тараққиқарда қарор дода буд, вале дар айни замон дорувор, таҷҳизот,

кати беморхонаҳо, персонали коркунони тиббӣ ва роҳбарони онҳо хело бештар аз эҳтиёҷот ва дар бисёр мавридҳо бефоида истифода мешуд.

Имрӯз дар вилояти Бадахшон миқдори кати беморхонаҳо ба ҳар сари аҳоли ба истиснои Канада, бештар аз ҳар мамлакати дигари дунёст. Ба таври хулоса метавон гуфт, ки системаи тандурустии вилоят нисбат ба имкониятҳои Помир ва эҳтиёҷоти аҳоли бештар аст. Дар айни замон барои пешгирии бемориҳо дар сатҳи баланд қарор дорад, вале сарфу харҷи он ва инфраструктураи тандурустии мардум (таъмини об ва санитария) ягон кори мушаххас анҷом дода нашудааст.

ХОҲ ҷиҳати тағйир додани вазъияти баамаломатаҷкчанд тавсияи худро пешниҳод менамояд:

Якум бояд компонентҳои зарурии система, дар навбати аввал бо дорувори асосӣ ва таҷҳизоти тиббӣ таъмин карда шаванд.

Дуюм системаи дарёфти маблағ аз ҳисоби андозситонидани пул барои табобат аз беморон ба роҳ андохта шавад ва як қисми хароҷот аз ҳамин ҳисоб пӯшида гардад, то ки ин система масъулияти мардум ва табибонро дар ҳалли масъалаҳои тандурустӣ баланд бардорад.

Сеюм дар давраи гузаштан ба системаи нави ташкили тандурустӣ ҳукуматҳои марказӣ ва вилоятӣ бояд як қисми хароҷотро ба ӯҳда гиранд ва кӯмаки мададгори хориҷӣ танҳо барои харидани доруворӣ ва таҷҳизот сарф гардад.

Дар оянда ба корҳои санитарӣ пешгирии авҷи бемориҳо бештар эътибор дода, афзалияти корҳои табобатӣ дар дараҷаи дуввум қарор дода шавад.

Панҷум самаранокии системаи кадртайёркуни, хусусан барои идора кардани муассисаҳои тандурустӣ, санитарӣ ва баланд бардоштани ихтисоси коркунон соҳа беҳбудӣ ёбад.

ХОҲ бовар дорад, ки Ҳукумати Тоҷикистон ба мақсади таҷриба кардани системаи алтернативии соҳаи тандурустӣ дар вилоят захираи зарурӣ ҷудо мекунад ва ба гузаронидани ин таҷриба мадад мерасонад.

Дар марҳилаи аввал табобатпулӣ фақат барои пӯшонидани хароҷоти муассисаҳои тандурустӣ ситонда хоҳад шуд. Ин система бояд ошкоро амал карда муздситонӣ таҳти назорати коллектив бошад. Сониян, зарур аст, ки аз муассисаҳои серхарҷу камфоидаи тиббӣ даст кашида, муассисаҳои калонтару пуриқтидортарро мустаҳкам бояд кард. Агар роҳбарони муассисоти тиббӣ ин пешниҳодро қабул кунанд, критерияҳои муфассалтари ин кор ба мутахассисон ва роҳбарияти вилоят фаҳмонда хоҳад шуд.

ХОҶ бар ин ақида аст, ки агар системаи санитариро ба роҳ монда, дар деҳот барои истифодаи об канализация сохта шавад, аз бисёр касалиҳо раҳоёфта, ба табobati серхарҷ эҳтиёҷ ҳам намеронад.

Буҷаи баҳши тандурустӣ бо музди мушовирон, кӯмаки моддию техникаи барои табибони ихтиёрии хориҷӣ, хариди дору ва таҷҳизоти тиббӣ, тайёр кардани кадрҳо ва нақлиёт — ҷамъ 446.000 доллари ИМА-ро ташкил медиҳад. Дар се соли оянда ба ин мақсад 1,4 миллион доллари ИМА сарф хоҳад шуд. Баъди се сол сиёсати ташкили тандуруст таҷдиди назар хоҳад шуд.

МАОРИФ

Дар ҳаёати коршиносони соҳаи маорифи халқ мутахассиси ХОҶ доир ба маориф, мутахассиси иқтисодиёти кишоварзӣ ва донандагони иқтимоиёти аҳолии деҳот шомил буданд. Хулосаи ин ҳаёт ба хулосаи ҳаёате, ки соҳаи тандурустиро омӯхтааст, хеле шабоҳат дорад. Дар ин соҳа вилоят дастовардҳои азим дорад. Ба сарфи беҳад калони маблағ ба ҳар як шогирд нигоҳ накарда, мардум имконияти маълумотгирӣро доштааст, вале, ба фикри мутахассисони ХОҶ барои ташкили маорифи халқ структураи хеле гарони маъмурий ташкил шудааст, ки он буҷаи маорифи халқ, планҳои таълимӣ ва персонали мактабу донишқадаҳоро ба таври мутамарказ идора мекунад. Аммо миқдори шогирдон ба ҳар як муаллим дар нисбати мактабҳои ғарб хеле бештар аст. Аз рӯи ин система

таълим бепул буда, писарону духтарон баробархуқона ба таълим фаро гирифта мешаванд.

Ояндаи ташкили кори маорифи халқро дар вилоят тасаввур кардан душвор аст. Аммо як мушкилоти таълиму тарбияи шогирдон дар ҳол ба чашм мерасад. Омӯзиши забони англисӣ, ки баъди соҳибихтиёр шудани Тоҷикистон барои муомилаи байналхалқӣ хеле зарур аст, дар ҳолати ногувор қарор дорад.

Системаи маълумоти оӣ дар вилоят навакак ба роҳ монда мешавад. Донишгоҳи давлатии Хоруғ, ки ҳамагӣ ду сол пеш ташкил шудааст, ҳоли ҳозир аз буҷаи ҳукумати марказии Душанбе маблағ мегирад. Дар Хоруғ эҳтиёҷоти таълимии омӯзгорон ба пуррагӣ қонеъ кунанда намешавад. Ба болои ҳамаи ин баъди хатми Донишгоҳ бисёр шогирдон ҳайронанд, ки аз рӯи ихтисос дар қаламрави вилоят кор пайдо карда метавонанд ё не. Ҳамаи ин масъалаҳоро муфасссал баррасӣ кардан лозим меояд.

ХОҲ дар соҳаи маорифи халқ низ чанд пешниҳод дорад.

Якум соҳаҳои умдатарини сектори мактабу маорифро бо роҳи таъмини моддию техникии онҳо нигоҳ дошта, ихтисоси муаллимони фанҳои техникӣ тақмил дода шавад.

Дуюм пулакӣ шуда ӣ таълим ё ба роҳ мондани андозҳои маҳаллӣ барои нигоҳдории соҳаи маорифи халқ ба роҳ монда шавад.

Сеюм дар марҳалаи гузаштан ба системаи нави таълим Ҳукумати Тоҷикистон ва вилоят сарфу харҷи мактабу маорифро ба ӯҳда гиранд ва кӯмаки мададгорон танҳо барои харидории таҷҳизоти хориҷӣ бо арзистифода шавад.

Чорум қиҳати таълими забони англисӣ дар Донишгоҳи Хоруғ ва мактабу омӯзишгоҳҳои наздики он шароит фароҳам оварда шавад.

ХОҲ умедвор аст, ки мақомоти роҳбарии ҷумҳурӣ ва маъмурияти вилоят барои гузаронидани таҷриба дар бобати гузаштан ба системаи алтернативии таълиму тарбия иҷозат медиҳанд ва системаи тайёр кардани кадрҳо таваккалӣ не, балки мувофиқи талаботи

хоҷагии халқ ва имконоти ҷои кор сурат мегирад. Бо ин мақсад мушовири махсус имконоти вилоятро омӯхта, ба маъмурияти Донишгоҳи Хоруғ ёрии амалӣ расонда метавонад. Барои ин тадбир маблағ ҷудо шудааст.

Ҳазинаи Пешрафти Иқтисодии Ҳазрати Оғохон тасмим гирифтааст, ки барои шогирдони касбҳои техникӣ, ки вилоят ба онҳо эҳтиёҷи ҷиддӣ дорад, стипендияҳои махсус таъин намояд ва барои таълими забони англисӣ ёрӣ расонад.

Буҷаи мактабу маорифи вилоят бо назардошти ҳаққи хидмати мушовирон, стипендияҳо, тартиб додани барномаи таълими забони англисӣ, таҷҳизот, таъмили ихтисос, сарфу харҷи нақлиёти байналхалқӣ, ҳаққи мушовирони муваққатӣ ва 10 фоизи захираи эҳтиётӣ соли аввал 720.000 доллари ИМА ва дар се соли оянда 2,3 миллион доллари ИМА-ро ташкил медиҳад (10 фоизи захира барои он зарур аст, ки дар гирду атрофи вилоят чандон оромӣ мушоҳида намешавад ва шароити маҳаллӣ шояд ночор сарфу харҷи иловагиро талаб намояд).

Хулоса, буҷаи Ҳазинаи Ҳазрати Оғохон барои кӯмаку пешрафти Помир дар соҳаи кишоварзӣ, энергетика, тандурустӣ ва маорифи халқ барои панҷ соли оянда ба маблағи 21 миллиону 629 ҳазор доллари ИМА дар назар дошта шудааст. Дар ин смета сохтмони хатти баландшиддати барқии дорои 32 киловатт-вольт ба Мурғоб ва сохтмони нерӯгоҳи барқии «Помир-2», ки аз ин масъалаҳо бо Ҳукумати Тоҷикистон ва маъмурияти вилояту ноҳия ҳанӯз мувофиқат ҳосил нашудааст, дохил нест.

Барои он, ки Барномаи Кӯмак ба пешрафти Помир самаранок ва мувофиқи мақсад амалӣ гардад, таъмини сулҳу салоҳ, якдигарфаҳмӣ, дилсӯзии тарафҳо аз як тараф ва аз шуури одамон барканда сохтани дастнигарӣ, умед бастан ба кӯмакҳои башардӯстона бисёр муҳим аст!

Таҷрибаи рӯ ба пешрафт ниҳодани иқтисодиёти Бадахшонро дар дигар ноҳияҳои Тоҷикистон ҳам амалӣ сохтан имкон дорад. Ҳазрати воло Оғохони ҷаҳорум Бадахшонро аз Тоҷикистон ҷудо намедонад ва

агар вазъияти сиёсии ҷумҳури мусонд бошад, барои сармоягузори дар дигар ноҳияҳои ҷумҳури низ саҳм хоҳад гирифт. Дар Душанбе ифтитоҳ намудани шӯъбаи Хазинаи Оғохон гувоҳи ҳамин кӯшишҳост.

Акнун, бисёр муҳим аст, ки чӣ гуна сурат гирифтани ислоҳоти куллии иқтисодиро ба халқамон равшану возеҳ фаҳмонем. Умед аст, ки барномаи мазкур омили раҳиши мардуми Тоҷикистон аз вартаи бӯҳрони шадиди иқтисодию маънавӣ хоҳад гардид.

ДАР ХОНАИ ИМОМИ 48-ум

Дидори дубора барои ман бо волоҳазрат Оғохон баъд аз ҳафт моҳ насиб гардид. Дар ин миён ман ҳамчун ҳамохангсози Хазинаи Оғохон дар Тоҷикистон ба онҳо ҳамеша дар тамос будам. Ман аз сабаби серкорӣ ва номӯътадили вазъи сиёсӣ иқтисодии ҷумҳури ба руҳсатии меҳнатӣ баромада натавонистам. Таи якуним сол ҳамеша дар сари кор будам ва шояд чунин вазъи кор дарди фишори хунаро зиёд мекард. Барои ҳамин қарор додам, ки чанд рӯз дар шаҳри Маскав ба табобати хеш машғул шавам. Ба ман дар яке аз беморхонаҳои марказӣ ҷо доданд ва дар ҳамин беморхона аввалҳои моҳи май ман аз худи волоҳазрат Оғохони IV мактуб гирифтам. Мактубро волоҳазрат бо яке аз намояндагонаш ба номи Тоҷ Мит ба ман равон карда буд. Волоҳазрат Оғохони IV дар номаи хеш аз бемории ман изҳори ташвиш намуда афзудааст, ки иншооллоҳ рӯзҳои наздик саломатии ман хубтар шавад ва ин боиси вохӯрии дуввумбораи мо дар Фаронса гардад. Ҳозиримон дар нома қаноатмандии хешро аз вохӯрии аввалии мо ибраз дошта, маро расман ба назди хеш даъват намуд. Ҳамин тариқ ман дар санаи 9 май аз Маскав ба Лондон парвоз намудам. Аз Маскав ман рафиқам Қарақул Соҳибқуловро ҳамроҳ гирифта будам, то ӯ низ тавонад бо фаъолияти тоҷирони ин мамолики пешрафта аз наздик шиносӣ пайдо кунад. Дар фурудгоҳи моро Президенти ҷамъияти исмоилиёни Англия оғои Соҳиддини Шафиқ ва тоҷикдухтари тарҷумон Нозигул Замо-

нова пешвоз гирифтанд. Моро дар яке аз меҳмон-хонаҳое, ки дар мавзеи хушбоду ҳавои шаҳри Лондон воқеъ буд, ҷо доданд. Азбаски, нияти ман давом додани табобат низ буд Ҳазинаи Оғохон дар Лондон барои ман тамоми шароити табобатиро фароҳам оварданд ва ман тавонистам, ки дар муддати кӯтоҳ ҳам бошад, дар яке аз дармонгоҳҳои шаҳри Лондон ба муолиҷа машғул шавам. Ин дармонгоҳ бо технологияи тиббии ҳозиразамон муҷаҳҳаз буда, дорои мутахассисони варзида мебошад. Баъди табобат мо аз ҷамъати исмоилиёни шаҳри Лондон, Ҳазинаи Оғохон дар ин ҷо дидан кардем. Аҷибаш ин аст, ки барои ин мардум меҳнат, аллакай як меъёри зиндагӣ аст. Кори онҳо бо соатҳои муайян маҳдуд намешавад, чӣ тавре ки дар мо рӯзи корӣ 8-соата вуҷуд дорад. Онҳо ҳамеша банди меҳнат буда, бе он, умуман наметавонанд, зиндагӣ кунанд. Як дақиқаи вақти онҳо беҳуда сарф намешавад. Шояд аз ҳамин сабаб аст, ки онҳо имрӯз ҳамқадами замонанд. Аз бозёфтҳои ҷаҳони нав бохабаранд ва босуръат пеш мераванд. Баъди табобат ва боздид аз шаҳри Лондон намояндагони Ҳазинаи Оғохон иттилоъ доданд, ки рӯзи 13 май баъди нисфирӯзӣ вохӯрии ман бо волоҳазрат дар Фаронса баргузор мегардад ва мо ба Фаронса парвоз намудем. Ҳамон рӯз, яъне 13 май баъди нисфирӯзӣ вохӯрии мо дар мавзеи Иль-Деласите дар хонаи 48-умин Имоми исмоилиёни дунё Ҳазрати Султон Муҳаммадшоҳ Оғохони III доир гардид. Маънои калимаи Иль-ҷазира ва Деласите шаҳр мебошад ва ин макон хеле табиати мафтункунанда дорад. Дар ҳамин макон Имоми 48-ум волоҳазрат Оғохони III-юм зиндагӣ кардааст. Ин хонаро осорхонаи бойи исмоилиёни дунё номидан мумкин аст. Бори дигар ман ба яке аз аъъанаҳои волеи ин диёр посдории таъриху маданияти гузаштаи хеш қоил шудам. Эҳтироми онҳо нисбат ба таъриху маданияти гузаштаи хеш хеле зиёд аст. Аз ин хонаи воле то имрӯз ягон чизаке беҷо нашудааст ва бо эҳтироми хоса нигоҳ дошта мешавад. Одатан Ҳазрати Оғохони IV меҳмонро дар Ағламон қабул мекунад. Ағламон маънои «кӯҳи уқобон»-ро дорад ва он дар баландӣ ҷойгир аст. Азбаски моми Ҳозиримом волоҳазрат

Оғохони IV овози паррандаҳо ва табиати зеборо хеле дӯст медошт, Ҳазрати воло Оғохони III дар Ағламон бинои зебоеро бунёд намуд. Лекин вохӯрии дуввумбораи ман бо Ҳозиримом дар ҳамин хонаи таърихӣ доир гардид.

Вақте ки мо бо оғои Кашевҷӣ, корманди Донишгоҳи исмоилияи Лондон ба назди дари хона омадему тугмаи зангро пахш кардем, як зани сафедпӯши фаронсавӣ ба рӯи мо дарро кушод. Ӯ бо забони ширин ва хеле меҳрубона моро ба дарун таклиф намуд. Даруни хона на бо чароғи барқӣ, балки хонаро шамъҳои калон рӯшан мекарданд. Баъди чанд дақиқа моро ба ошёнаи дуввум даъват намуданд. Аз ошёнаи саввум бошад, аълоҳазрат Шоҳкарим ал-Ҳусайнӣ ба сӯи мо мефаромад. Ӯ наздик шуд ва сухани аввалаш ҳамин буд:

«Қозидавлати азиз», Аълоҳазрат моро ба оғӯш кашид. Мо ҳамчун Имом ва мурид якдигарро ба калонор кашидем. Ҳамон табассуми гарму ширин дар лабони Ҳозиримом ҳувайдо буд. Ӯ ҳамеша бо чеҳраи кушод ва табассум сухан меронад. Ҳазрати воло Оғохони IV моро ба нишастан таклиф намуд ва сӯҳбати самимонаи мо оғоз гардид. Ҳазрати воло ҳини сӯҳбат миннатдории хешро ба роҳбарияти давлати Тоҷикистон дар бобати дастгирии кӯмаки Хазионаи Оғохон баён намуд. Дар сӯҳбат, инчунин Лоихаи шартномаи ҳамкориҳои инкишоф байни Давлати Тоҷикистон ва Хазионаи Оғохон муҳокима гардид. Ин лоиха, ки Хазионаи Оғохон тайёр карда буд, инкишофи иқтисодӣ, тиббӣ, маориф, маданият, инчунин меъмориро дар бар мегирад. Мувофиқи ин лоиха Хазионаи Оғохон метавонад ба Тоҷикистон дар ҳамаи соҳаҳо ёрии беғаразонаи ҳудро расонад. Дар лоиха, инчунин дар бораи ёрии Хазионаи Оғохони IV, масъалаи инкишофи Барномаи манзил омадааст. Хазионаи Оғохон метавонад, мувофиқи лоиха барои Тоҷикистон дар масъалаи сохтмони манзил, ки яке аз масъалаҳои душвори ҳаёт аст, ёрии техникӣ ва ихтисосии ҳудро расонад.

Барномаи кӯмак ба пешрафти Помир, тарзи иҷроии он, кушодани Хазионаи Оғохон дар пойтахти Тоҷикистон, ҳамкориҳои Хазионаи Оғохон бо Федерат-

сияи Русия низ аз мавзӯҳои сӯхбати мо буданд, зеро тамоми кӯмаки ғизоие, ки Ҳазинаи Оғохон ба Тоҷикистон интиқол медиҳад, ба воситаи Федератсияи Русия кашонда мешавад. Ҳазрати воло ягона роҳи аз вартаи хатарнок баровардани қавононро, ки ба корҳои ношоиста машғуланд, дар меҳнат мебинад. Ҳақиқатан ҳам аксари қавонон аз ҷиҳати бекорӣ даст ба фурӯш ё истеъмоли моддаҳои нашъагӣ мезананд. Агар қавонон бо кор таъмин шуда, ба меҳнати ҳалол кашаида шаванд, ин мариз нест шуда метавонад, — таъкид намуд Ҳозиримом. Ҳазрати воло Оғохони IV бори дигар изҳор намуданд, ки муридони ман дар ин лаҳзоти барои миллат сарнавиштсоз набояд худро бо ҳислатҳои нораво, балки бо меҳнати ҳалолу пок ва дониши васеъ нишон диҳанд. Мо, инчунин дар мавзӯи вазъи сиёсии Тоҷикистон сӯхбат намудем. Ҳазрати воло иброз доштанд, ки барои ба эътидол омадани вазъи сиёсии Тоҷикистон ҳамдигарфаҳмии гурӯҳҳои муҳолиф зарур аст ва гурӯҳҳо бояд ба якдигар бовар кунанд, зеро фазои нобоварӣ байни онҳо ҳеҷ гоҳ ба ваҳдат ва якдигарфаҳмӣ мусоидат намекунад, — иброз дошт аълоҳазрат Оғохони IV. Халқиятҳои хурд бояд эҳтиром ва ҳимоя карда шаванд, ҷобаҷокунии нафарон аз рӯи минтақаҳо бояд аз рӯи адолат бошад. Инчунин, бояд қонунҳоеро кор кард, ки ба шароити иқтисоди бозаргонӣ роҳ кушода тавонанд. Танҳо бо ҳамин роҳҳо ҳамдигарфаҳмӣ амалӣ мегардад. Ман низ гуфтаҳои Ҳозиримомро тарафдорам, зеро ҷангу силоҳ ҳеҷ гоҳ барои ягон халқ рӯзи нек наовардааст. Ҳозиримом як омили дигареро, ки ба мӯътадилии вазъи Тоҷикистон мусоидат мекунанд, низ таъкид кард. Ӯ изҳор дошт, ки дар ин ҷанги бародаркушӣ бояд бародар бародарро бибахшад. Танҳо бахшидани якдигар инсонҳоро бо ҳам наздик мегардонад. Кинаву хусумат, қасосгирӣ боз ҳамон рӯзҳои сиёҳро ба бор меорад. Гуфтаҳои Ҳозиримомро рӯи сафҳа оварда меҳостам, ки чизҳои дигарро вобаста ба савоби бахшидан хотиррасон кунам. Умуман, бахшидан бузургтарин савоб аст. Қисси Юсуф пайғамбар ба хотири ман омад, ки беҳтарин намунаи бахшандагӣ аст. Юсуфи покро барода-

рони ҳасудаш ба чоҳ афканда буданд ва гумон доштанд, ки ҳалокаш карданд. Аммо, бо кӯмаки қувваи азали Юсуф зинда монд ва бо гардиши рӯзгор ба тахти шоҳии Миср нишаст. Бародаронаш барои хариди гандум ба Миср афтоданд ва онҳоро ба назди шоҳ оварданд. Бародарон шоҳро нашинохтанд, зеро дар рӯяш бурқаъ буд, вале Юсуф бародарони ҳасудашро шинохт ва хост, ки аз онҳо қасос гирад. Хост, ки қазои он кирдорашонро бидиҳад, вале садое Юсуфро боздошт, ки қасосгирӣ илоҷи кор нест. Агар Юсуф низ чунин кунад, ки бародаронаш раво диданд, пас фарқи миёни Юсуф ва бародарони ҳасудаш дар чӣ мемонад? Онҳоро бояд бахшид. Юсуф чунин кард, зеро рисолати пайғамбарӣ дошт ва аз онҳо бояд фарқ мекард. Ӯ бародаронашро на танҳо қазо надод, балки гандумашон низ дод. Бародарон чун Юсуфро шинохтанд, дар пой ӯ афтоданд ва аз карда пушаймон шуданд. Ин аст савоби бахшиш. Бахшандагӣ бузургтарин некӣ аст. Бинобар ин, ба гуфти волоҳазрат Ҳозиримом Оғохонии IV бародарони тоҷик бояд якдигарро бубахшанд, дар оғӯш гиранд ва кинаҳоро аз дил бадар кунанд. Тоҷикистонро танҳо бо ҳамдигарфаҳмиву дӯстӣ обод кардан мумкин аст на бо ҷангу хусумат.

Сӯҳбати мо бо Ҳазрати воло Оғохонии IV сеюним соат идома ёфт. Баъди анҷоми сӯҳбат мо ба аълоҳазрат хайрухуш намудем. Азбаски табобати ман бояд каме давом мекард аз он ҷо ба Лондон парвоз намудам. Воҳӯрии дуввумбораи ман низ бо аълоҳазрат Оғохонии IV хеле гарму самимона гузашт. Ин воҳӯрӣ дар масъалаи ҳамкории Тоҷикистону Ҳазинаи Оғохонии IV як давраи навро кушод. Ҳамкорӣ бо ин ташкилоти бонуфузи байналхалқӣ боиси баланд шудани обрӯи Тоҷикистони мустақил дар миқёси ҷаҳонӣ гардида, барои ҳарчи тезтар баромадан аз бўҳрони шадиди иқтисодӣ кӯмак мерасонад.

НОМАҲО ВА БАРҚИЯҲО

Зиндагӣ гузарон аст. Ҳар падидаи тозае, ки дар ҳаёти ҷомеа пайдо мегардад, баъдҳо дар саҳифаҳои китоби таърих сабт мешавад. Номаҳову барқияҳоеро, ки дар он ҷо гирд овардаем, ҳуҷҷатҳои таърихӣ номидан мумкин аст. Аълоҳазрат Шоҳ Карим-ал-Ҳусайнӣ бори аввал ба сардори давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов нома ирсол дошт. Маҳз ҳамин номаҳову барқияҳо муносибати тарафайнро таҳким бахшида, барои ҳамкориҳои баъдинаи дӯстона роҳ кушоданд. Дар ин номаҳо гармии муносибати ҳарду ҷонибро эҳсос кардан мумкин аст. Ҳар як нома як пайғоми гармест, ки тарафҳоро бо ҳам наздиктар месозаду решаи дарахти дӯстиро қавитар мегардонад. Ин номаҳо, ки алҳол шумо мутолиа мекунед ва гармии муҳаббати дӯстиро мушоҳида хоҳед кард, чун кабӯтарони сафеде ҳастанд, ки барои мардум рӯзи хуш, дунёи рангин ва фазои дӯстиро таманно доранд. Ман ин номаҳоро, ин номаҳои дӯстиро чун рамзи сулҳу дӯстӣ дар ин ҷо гирд овардаам, зеро ба андешаи ман ҳар пораи сафҳае, ки бо мақсади дӯстӣ иншо гардидааст, муқаддас аст. Шоири забардасту ҷаҳонгарди мо Мирзо Турсунзода хуб фармудаанд:

Одамон аз дӯстӣ ёбанд бахт,
Душманӣ орад ба мардум рӯзи сахт.
Дӯстиро ҷустуҷӯ дорем мо,
Аз амонӣ гуфтугӯ дорем мо.

НОМАИ АЪЛОҲАЗРАТ ОҒОХОН IV

Ба сардори давлат
Эмомалӣ Раҳмонов.

Чалолатмаобо!

Иттилоъ ёфтам, ки дар рӯзҳои наздик Вазири корҳои хориҷии Шумо ҷаноби Олимов ба Женева сафар мекунад. Қарор додам, аз ин имконият истифода бурда, номае ирсол дорам, ки умед аст, ҷаноби Олимов лутфан ба ҷалолатмаоби Шумо тақдим хоҳад кард.

Ман бо камоли қаноатмандӣ иттилооти доктор Петерсон ва ҷаноби Миддлтонро роҷеъ ба мулоқотҳои мусбаташон бо ҷалолатмаоби Шумо дар Душанбе мутолиа намудам. Эътироф менамоям, ки ҷалолатмаоби Шумо тамоми тадобири мумкинро ҷиҳати интиқоли бидуни мамониати хӯрокворӣ ва сӯзишворӣ ба ВМБК меандешед ва инак аз кишварҳои ҳамсоя кӯмакҳо ворид мешавад. Ба ҳайси раиси Хазинаи Оғохон хоҳиш мекунам сипосгузори шахсии маро Шумо ва Ҳукумати Шумо барои дастгирӣ, ки аз Барномаи Оғохон ҷиҳати ёрии фаврии хайрхона бипазиред.

Ба ман, инчунин даъвати лутфомези Шуморо ҷиҳати боздид аз Тоҷикистон ба ифтихори ҷашни миллӣ — Рӯзи истиқлолият 9 сентябр тақдим намуданд. Барои ман ин беҳтарин имконият аст, ки шахсан аз Тоҷикистон дидан намоям ва барои ин даъват ман аз ҷалолатмаоби Шумо миннатдор ҳастам. Вале, мутаассифона, моҳи сентябр ман дар Урупо ва ИМА корҳои оҷил дорам ва наметавонам дар Ҷашни Шумо ширкат варзам, аммо қалбан итминон дорам, ки дар

оянда барои ман имконияти боздид аз кишвари Шумо даст хоҳад дод.

Ман мефаҳмам, ки ҷалолатмаоби Шумо Қозидавлат Қоимдодов муовини Раиси Шӯрои Олиро ба сифати танзимгари Фонди Оғохон дар Тоҷикистон таъин намудаед. Итминон дорам, ки ин амр ба фаъолияти Хазиначи Оғохон дар минтақа суҳулат мебахшад, билхоса дар замоне, ки Хазиначи имконоти рушди тавилмуддатро дар Кӯҳистони Бадахшон мутолиа менамояд.

Тавре ки хабар доред, Хазиначи Оғохон аз ҷаноби Қоимдодов даъват ба амал овард, ки дар нимаҳои моҳи октябр ба Женева ташриф биёварад. Гарчӣ ман моҳи октябр масруфиятҳои хеле зиёде дорам, бо вучуди ин ҳар навъ карда шахсан бо ҷаноби Қоимдодов дар Урупо мулоқот менамоям. Ин мулоқот барои оғози гуфтушунид ҷиҳати ҳамкориҳои ояндаи Хазиначи Оғохон бо ҳукумати Шумо барои рушди тавилмуддат дар ВМБК заминаи бисёр хубе хоҳад гардид ва барои даъвати лутфомези Шумо ғарази боздид аз Тоҷикистон имконият хоҳад дод.

Бо арзи самимият
ОҒОХОН.

НОМАИ САРДОРИ ДАВЛАТ ЭМОМАЛӢ РАҲМОНОВ БА ҲАЗРАТИ ВОЛО ОҒОХОНИ IV

Шаҳри Душанбе,
Сарвари давлат, Раиси Шӯрои Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон Э. РАҲМОНОВ.

Ҳазрато!

Ба иртиботи ташрифи муовини Раиси Шӯрои Олӣ, танзимгари Хазиначи Оғо Хон дар Тоҷикистон Қ. Қоимдодов ба Женева ва ба умеди фурсати муносиб барои мулоқоти вай бо шахси Шумо, ман ӯро ваколатдор намудам, ки ин номаро ба он ҳазрат тақдим намояд.

Бо эҳсоси қаноатмандии амиқ ман мактуби тавассути ҷаноби Миддлтон фиристодаи Шуморо гирифтаам, ки дар он ҳазрати Шумо ба саъю кӯшиши роҳбарияти Тоҷикистон бобати дастгирии Барномаи Оғохон ҷиҳати расонидани кӯмаки фаврии ҳайрия баҳон баланд додаед.

Метавонам, ба Шумо итминон диҳам, ки фаъолияти наҷибонаи хазинае, ки таҳти сарвари шумо амал мекунад, дар оянда низ дар кишвари ман дастгирӣ хоҳад ёфт. Дар ин бора иқдомоте гувоҳӣ медиҳад, ки ҳоло ҳукумати ҷумҳурии барои рафъи мушкилоти интиқоли хӯрокворӣ, сӯзишворӣ ва амволи дигар ба Кӯҳистони Бадахшон рӯи қор гирифтааст, гувоҳӣ медиҳад ва робитаҳо бо экспертҳои Хазина аз баракати кӯшишҳои Шумо беш аз пеш самарабахш мешавад.

Мо омода ҳастем, бо Хазиначи Оғохон ҷиҳати руш-

ди Кӯҳистони Бадахшон чӣ дар ояндаи наздик ва чӣ дар ояндаи тавилмуддат роҷеъ ба ҳамкориҳои миқёсан васеъ вориди гуфтушунид шавем. Ва мулоқоти Қ. Қоимдодов бо Ҳазинаи Оғохон барои чунин гуфтушунидҳо имконияти хуб фароҳам хоҳад овард.

Аз номаи ҳазрати Шумо бо камоли хушӣ дарёфтам, ки даъвати моро барои боздид аз Тоҷикистон он Ҳазрат пазируфтаанд ва фурсатро мусоид шумурда он даъватро таъдид менамоям. Раҳбарият ва мардуми Тоҷикистон омода ҳастанд, мувофиқи расму оини мусулмонон аз Ҷаноби Ҳазрати Шумо пазиرويи шоиста ба амал оваранд.

Тамоми мардуми кишвари ман, ҳама хурду бузург, ки дар ин айёми барои Тоҷикистон душвор Шумо ба онҳо дастӣ имдод дароз кардаед, бо эҳсоси эҳтироми зиёд интизори мулоқоти Шумо мебошанд.

Бо назардошти мақоми воло ва мавқеи Ҷаноби Ҳазрати Шумо ҳамчун пешвои исмоилиҳои ҷаҳон, мо ба сафари қарибулвуқӯи Шумо аҳамияти махсус медиҳем. Мо итминон дорем, ки ин боздид на фақат ба муносибатҳои гуногунсоҳаи мутақобила, инчунин ба афкор ва қалбҳои одамон низ таъсири нек хоҳад расонд. Ба иртиботи ин ман аз ҷаноби Ҳазрати Шумо хеле сипосгузор хоҳам буд, агар Шумо бо лозумдиди хеш аз ҳамин ҳоло ба мардуми мо барои ҳифзи сулҳу осоиш ва ризоият дар Тоҷикистон хитобе менамудед ва матни онро тавассути Қ. Қоимдодов ирсол медонед.

Эҳтироми амиқи хешро ба ҷаноби Ҳазрати Шумо изҳор медорам.

Бо арзи самимият,
Эмомалӣ РАҲМОНОВ.

НОМАИ ҲАЗРАТИ ВОЛО ОҒОХОН БА САРДОРИ ДАВЛАТ ЭМОМАЛӢ РАҲМОНОВ

Олиқадри мӯҳтарам, ҷаноби Раис!

Дирӯз ман бо камоли хушӣ ҳамроҳи муовини Раиси Шӯрои Олми Ҷумҳурии Тоҷикистон Қозидавлат Қоимдодов, ки вай аз номи Ҳукумати Шумо бо Фонди Оғохон иртибот барқарор кардааст, мулоқот доштам ва ӯ мактуби Шуморо аз 10 октябр ба ман супурд. Ман ин номаро ба воситаи ҷаноби Қоимдодов ирсол дошта, мехоҳам, изҳор намоям, ки оҳангу гармии пайгоми Шумо маро хушнуд сохт ва аз он ки Шумо ва Ҳукумати Тоҷикистон ба ташаббуси Хазинаи Оғохон (ХОХ) оид ба расонидани ёрии башардӯстона барои Тоҷикистон ва тараққии он баҳои баланд медиҳед ва онро дастгирӣ менамояд, миннатдор ҳастам.

Ҷаноби Қоимдодов ва ман якҷоя ёрии башардӯстонаро, ки аллакай аз тарафи ХОХ, ба воситаи Барномаи кӯмак ба Помир сурат гирифтааст, инчунин иқдомотеро, ки бояд дар оянда барои аз душвориҳои зимистон ҳимоя намудани халқи Кӯҳистони Бадахшон амалӣ гардад, мавриди баррасӣ қарор додем. Ман ба ҷаноби Қоимдодов иттилоъ додаам, ки ХОХ барои фиристодани хӯроквории мавриди зарурат ба аҳолии Кӯҳистони Бадахшон манбаъ пайдо кардааст, то аҳоли битавонанд, бо он зимистонро гузаронанд. Вале, чун аз гузоришоти ҳайате, ки аз он ҷо баргаштанд, дида

мешавад, аҳолии он ҷо ба чизи дигар ҳам эҳтиёҷоти зиёд доранд. Чунончӣ, бисёр кӯдакон ва фарзандони табақаи қашшоқтарини аҳоли бинобар надоштани пойафзол ва либоси зимистона мактаб рафта наметавонанд.

ХОҲ, Барномаи кӯмак ба Помир ва тараққиҳои он ва ман ба сурати фаври бо ин масъалаҳо машғул хоҳем шуд ва ман бовар дорам, ки дар зудтарин фурсат роҳи ҳалли онҳо пайдо карда хоҳад шуд.

Аммо, барои дастрасии халқи Бадахшон гардидани ёрии башардӯстонаи Хазина зарур аст, ки он яку якбора ба шаҳр кашонда шавад. Вале, мутаассифона, дар Бадахшон аз ҷиҳати сӯзишворӣ вазъият бисёр душвор аст. Бинобар ин, ман аз ҷаноби Қоимдодов хоҳиш кардам ба ёрии Шумо, олиқадрӣ мӯҳтарам, муроҷиат намоям, ки ба Кӯҳистони Бадахшон ҷӣ аз Тоҷикистон ва ҷӣ аз кишварҳои ҳамсояи нафтистехсолкунанда сӯзишворӣ фиристода шавад, ки ин барои то зимистон кашондани ёрии башардӯстона, он ҳоҳ хӯрокворӣ бошаду ҳоҳ либоси пойафзол ё маводи такмили сохтмони истгоҳи барқии «Помир-1», зарур аст. То зимистон такмил наёфтани ин сохтмон оқибати бад хоҳад дошт.

Дар хусуси ёрии башардӯстонаи ХОҲ ва барномаи тараққиҳои дарозмуддати он, ман ба ҷаноби Қоимдодов ташвиши худро аз он изҳор кардам, ки агар зисту зиндагӣ ва молу манзили мардум минбаъд ҳам вайрон карда шавад, кори зиёдеро анҷом додан имкон надорад, ё ки умуман ҳеҷ коре иҷро карда нахоҳад шуд. Ман илтиҷо ва хоҳиш намудам, ба маълумоти Шумо расонда шавад, ки Шумо ва Ҳукумати Тоҷикистон барои барқарор сохтани сулҳу осоиш дар кишвар тамоми тадбирҳои имконпазирро андешед ва онро таъмин намоед, ки гурӯҳҳои гуногуни этники битавонанд бо якдигар дар сулҳу амонӣ зиндагӣ кунанд ва дар ҳукумат ва мақомоти қонунгузор ба таври одилона намояндагони худро дошта бошанд. Ман умеди калон дорам, ки ҷидду ҷаҳди Ҳукумати Шумо ва аҳли ҷомеаи ҷаҳон барои ба даст овардани оштии миллӣ ва ҳалли осоиштаи масъалаҳои муҳимтарин муваффақиятнок хоҳад буд. Шумо итминон дошта бо-

шед, ки ман тамоми нуфузи худро истифода мебарам то барои ба дастовардани ин оштии миллӣ ёрӣ расонам.

Ба иртиботи таклифи лутфомезу чандинкаратаи Шумо дар бораи бозиди ман аз Тоҷикистон, ман барномаи худро барои баҳори соли 1994 аз назар хоҳам гузаронд. Бисёр мехоҳам, он қоро бубинам. Агар ин мусофирати ман амалӣ мегардид, айнаи муддао мебуд, зеро он душвориҳое, ки Шумо дар номаи худ аз онҳо зикр намудаед, бартараф гардидаанд.

Боиси хушбахтии ман аст, ки бароям мулоқот бо муовини Раис ҷаноби Қоимдодов муяссар шуд. Ман тавонистам бо вай баъзе масъалаҳое, ки ҳангоми амалӣ гардонидани ҳар гуна барномаи дарозмуддат бо онҳо машғул шудан зарур аст, муҳокима намоям. Мо, инчунин баъзе ақидаҳоро доир ба тадбирҳое, ки андешида шуда метавонанд, муҳокима намудем, вале ман онҳоро баъди шиносӣ бо натиҷаҳои сафари ба қарибӣ суратгирифтаи ҳаёти ХОҶ, ки эҳтиёҷоти таъриқии дарозмуддати Кӯҳистони Бадахшонро тадқиқ намуд, аниқ ва пурра баён карда метавонам.

Ба Шумо изҳори миннатдорӣ менамоям, ки муовини Раис Қоимдодовро намояндаи Ҳукумати худ оид ба робитаҳо бо ХОҶ таъин намудаед. Ман бори дигар ба вай итминон додам, ки намояндагони Ҳукумати Тоҷикистон ва ХОҶ бояд дар оянда зуд-зуд бо ҳам мулоқотҳо дошта бошанд, то ки ташаббусоти якҷояи мо барои халқи Кӯҳистони Бадахшон самараи муфид бахшад. Чиддан ҳамохангсозии корҳо, дар ин бобат аз тариқи намояндагии доимии ХОҶ дар Душанбе сурат гирифта метавонад.

Эҳтиромоти амиқи хешро ба Олиқадри мӯхтарам изҳор медорам.

ОҶОҶОН.

БА ЧАНОБИ ҚОЗИДАВЛАТ ҚОИМДОДОВ

**муовини Раиси Шӯрои Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон.**

Қозидавлати азиз!

Чаноби оӣ аз ман хоҳиш намуданд, ки ба Шумо нома ва паёми замимашударо барои Раис Раҳмонов ва Ҳукумати Бадахшони Кӯҳӣ, инчунин ҳайати инженерии техники ва ҳамаи коргарони ширкати барқи Бадахшони Кӯҳӣ бирасонам. Чаноби оӣ умедворанд, ки Шумо метавонед номаи шахсии он касро бевосита ба Раис Раҳмонов супоред ва паёми дувумро дар маросими ба қор андохта шудани истгоҳи барқи «Помир-1» қироат намоед.

Фонди Оғо Хон аз Шумо барои кӯмаки бебаҳоятон ҳамчун ҳамоҳангсозандаи давлатии фаъолияти Хазина дар Тоҷикистон бисёр ҳам миннатдор аст.

Ба Шумо эҳтироми бениҳоят зиёди худро арз мебарам.

Роберт Миддлтон.

БА ҲУЗУРИ МҲТАРАМ ОҒОИ ҚОЗИДАВЛАТ ҚОИМДОД!

Аз Ҷон Пьер Ноз.

Мӯхтарам Қозидавлат!

Аълоҳазрат Оғохон аз ман хоистанд, ки паёми зайлро барои Шумо факс кунам. Ин паёми барои оғои

Раҳмонов, ҳукумати Бадахшон, роҳбарият ва корку-
нони ширкати барқи Бадахшон мебошад.

Ҳазрати воло Оғохон умедвор аст, ки Шумо ин
паёми шахсин ёро мустақиман ба оғои Раҳмонов иб-
лоғ дошта ва агар барои Шумо имкон бошад, онро
дар маросими ифтитоҳи нерӯгоҳи барқӣ «Помир-1»
қироат фармояд. Ҳазинаи Оғохон дӯст дорад, ки аз
кӯмаки бешоибай Шумо ба унвони координатор миё-
ни ҳукумат ва Ҳазинаи Оғохон дар Бадахшон ташаккур
кунад.

Номаи зер бо дасти мубораки Оғохон навишта
шудааст.

АЗ ҲАЗРАТИ ВОЛО ОҒОХОН

БА ҶАНОБИ ОЛӢ, РАИС РАҲМОНОВ

Олиқадрӣ мӯхтарам Эмомалӣ Шарифович!

Бо камоли хурсандӣ хабар ёфтам, ки стансияи бар-
қии «Помир-1» омодаи баҳрабардорӣ шудааст. Сами-
митарин табрикот ва хушнудии худро ба Шумо ва
ҷамаи аъзои ташкилотҳои ҳукумати ва ба ҷамаи онҳое,
ки дар кори оmodасозии ин субъекти барои Бадахшони
Кӯҳӣ бисёр муҳим иштирок кардаанд, ибраз медорам.

Ба ман иттилоъ доданд, ки Шумо ҳафтаи оянда дар
маросими ба қор андохтани ин стансия шахсан ишти-
рок хоҳед кард, бинобар ин мехоҳам, беҳтарин та-
манниёти худро ба ифтихори ин ҳодисаи барҷаста ба
Шумо арз намоям.

Инчунин, иҷозат диҳед, аз фурсат истифода бурда,
ба Ҷаноби Шумо изҳор намоям, ки Фонди Оғохон
ният дорад, моҳи март соли қорӣ ба Душанбе ва
Бадахшони Кӯҳӣ ҳайати вакилони худро фириштад ва
ман аз ин имконият истифода бурда, номаи шахсии
худро ба Ҷаноби Шумо ирсол медорам.

Амиқтарин эҳтиромоти худро, ба Шумо Ҷаноби
Олӣ изҳор медорам.

ОҒОХОН.

БА РАИС ВА УЗВИЯТИ ШҶУРОИ НАМОЯНДАГОНИ ХАЛҚИ БАДАХШОН

Ман аз ин ки нерӯгоҳи барқии «Помир-1» омодаи баҳрабардорӣ аст, бисёр хурсандам. Ман самимона-тарин табрикот ва таҳсиноти хешро ба тамоми афроде, ки ба наҳви дар сохтмони нерӯгоҳи барқӣ «Помир-1», ки нақши ҳаёти барои Бадахшон дорад, саҳм доштаанд, иброз медорам.

Хазиначи Оғохон ташаккури фаровон ва махсуси худро ба Департаменти давлатии Амрико барои кӯмакҳои бешоибии худ ба Хазиначи Оғохон дар амри сохтмони нерӯгоҳи барқии «Помир-1» иброз медорад.

Ҳафтаи дигар, вақте ки иншооллоҳ, нерӯгоҳи барқӣ «Помир-1» расман ифтитоҳ мешавад, ман дар он лаҳза дар фикри шумо ҳастам ва барои шумо дуо мекунам. Ман беҳтарин табрикотамро ба шумо, барои ин лаҳзаи фараҳбахш иблаг медорам.

ОҒОХОН.

БА РАИС ВА АЪЗОИ ШҶУРОИ ВИЛОЯТИ БАДАХШОНИ КҶҲИ, БА АЪЗОИ КОМИЦРОИЯИ БАДАХШОНИ КҶҲИ

Бо ҳисси хурсандии зиёд ман хабар ёфтам, ки стансияи барқӣ-обии «Помир-1» ба истифодабарӣ омода шудааст. Ман табрикоти самимитарини худро ба ҳамаи онҳое, ки барои ба кор андохтани ин объекти

барои Бадахшони Кӯҳӣ бисёр ҳам муҳим саъю кӯшиш намудаанд, иброз медорам.

Фонди Оғохон мехоҳад ба Вазорати корҳои хориҷии Штатҳои Муттаҳидаи Америка барои саҳми босаховаташ дар фаъолияти Фонд оиди амалӣ сохтани ин объект алоҳида миннатдорӣ изҳор намояд.

Иншооллоҳ, ҳафтаи оянда, ҳангоми расман ба кор андохтани «Помир-1» дуову андешаҳои ман ба Шумо хоҳад буд. Нисбати ин ҳодисаи хурсандибахш беҳтарин таманниёти маъро қабул фармояд.

ОҒОХОН.

НОМАИ САРДӢРИ ДАВЛАТ ЭМОМАЛӢ РАҲМОҶОВ БА ВОЛОҲАЗРАТ ОҒОХОНИ IV

Чалолатмабо! Бо камоли масаррат ба иттилои Шумо мерасонам, ки аз ҳузур дар маросими ифтитоҳи аввалин дастгоҳи барқӣ-обии «Помир-1» бисёр хушҳол шудам ва бори дигар итминон ҳосил намудам, ки дар Тоҷикистон ва билхоса дар Кӯҳистони Бадахшон аз саҳми ҷаноби оӣ дар ин рӯйдоди бисёр муҳим-маълумоти хуб доранд. Мавриди баҳрагирӣ қарор ёфтани ин дастгоҳи барқ, ки барои ҳалли як силсила масоили иҷтимоӣ ва иқтисодӣ дар Помир имконият медиҳад, таҷассуми барҷастаи он мусоидатхост, ки Ҳазинаи Оғохон барои Тоҷикистон мабзул дошта ва дар ин давраи барои мо мураккаб мабзул медорад.

Чанде қабл ман бо камоли хушӣ намояндагони баҳши дар Женева будаи Ҳазинаи Оғохонро ба ҳузур пазируфта, бо барномаи инкишофи Кӯҳистони Бадахшон, ки тавассути он таҳия ва тамвил мегардад, шинос шудам. Ба иртиботи ин бори дигар иҷозат диҳед ба чалолатмаоби Шумо аз тарафи инҷониб ва раҳ-

барияти воломақоми ҷумҳурӣ барои саъю кӯшишҳои Шумо миннатдорӣ амиқ изҳор намоям.

Барои дар зудтарин фурсат амалӣ гардидани барномаи мадди назар ташрифи ҷалолатмаоби Шумо ба Тоҷикистон, ки аз имкони он, қаблан Шумо тавассути танзимгари Хазинаяи Оғохон ҷаноби Қ. Қоимдодов лутфан иттилоъ додед, бидуни шубҳа мусоидат хоҳад кард. Диду боздидро бо ҷалолатмаоби Шумо исмоилиҳои Тоҷикистон беҳад интизор мебошанд, тамоми мардум ва раҳбарияти ҷумҳурӣ бо самимияти зиёд аз Шумо пазирой хоҳанд кард. Аз ҷониби хеш ман ифтихор дорам, даъвати расмӣ худро таъдид намоям ва ба Шумо пешниҳод менамоям, ки дар давраи аз 15 май то 15 июни соли 1994 аз Тоҷикистон боздид намоед. Агар Шумо аз таърихи мушаххаси ташрифи худ ба кишвари мо ва барномаи мусофирати худ иттилоъ диҳед, миннатдор хоҳам буд.

Бо тақдими эҳтиромоти самимитарин
Эмомалӣ РАҲМОНОВ.

Душанбе,

ба ҷаноби Қоимдод Қозидавлат.

Мӯҳтарам Қозидавлат!

Чӣ тавре ки ман ҳангоми вохӯриамон дар Женева ба Шумо гуфта будам, дар назар дорам, моҳи июл ба Душанбе биёям, зеро барои ман лозим аст, зудтар дар Бишкек гуфтушуниро ба охир расонам, то ки масъалаи истифодаи нефтебазаи Ошро ҳал кунам. Ман мехоҳам, аввал ба Бишкек, Ош ва Хоруғ рафта, аз он ҷо тақрибан 23 июл ба Душанбе парвоз кунам.

Ҳамроҳи ман ҷаноби Ҳаким Фираста меояд. Вай директори нави Бюрои иҷроияи Хазинаяи Оғохон дар Тоҷикистон мебошад ва ӯ мехоҳад бо Шумо ва дигар аъзои ҳукумат шинос шавад.

Бинобар ин, мехостам бифаҳмам, ки дар ин вақт Шумо дар Душанбе мебошед?

Умедворам, ки Шумо комилан офият ёфта ва баъди бозгашт ба Душанбе саломатиатон комилан хуб аст.

Бо камоли эҳтиром,
Роберт МИДДЛТОН.

АНҶОМ

Хонандагони азизу гиромӣ, инак маҷмӯаи хотираҳову таассуроти маро баъд аз дидор бо аълоҳазрат Мавлоно Шох Карим ал-Ҳусайнӣ, пешвои исмоилиёнӣ дунё мутолиа намудед. Чӣ тавре ки шумо низ эҳсос кардед, ҳангоми иншои хотираҳо ман ба муболиғаву пардоз даст назадам, зеро дидаҳову шунидаҳои ман аз сухани зиёдатӣ, ба пардозу муболиға эҳтиёҷ надоштанд. Шумо аз ин хотираҳо дарёфтед, ки суханони Ҳозиримом ва сӯҳбати он воломақом пур аз ҳарфҳои нек буданд. Волоҳазрат дар сӯҳбатҳои хеш ба мардуми Тоҷикистон сулҳу салоҳ, ваҳдату ҳамдигарфаҳмӣ, дӯстиву рафоқатро орзу мекард. Азбаски чунин суханони нек дар ҳамин лаҳзаҳои сарнавиштсоз чун обу ҳаво зарур буданд, ман он хотираҳоро барои Шумо, барои доираи васеи мутолиакунандагон пешкаш намудам. Албатта, ҳар кас ба таври худ аз ин хотираҳои ман чизе бардошта метавонад, вале ғарази банда аз иншои он, инчунин бори дигар даъват кардани мардум ба сулҳу салоҳ ва рӯзгори ором аст. Шумо ҳангоми мутолиа эҳсос кардед, ки аълоҳазрат эҳтироми тамоми мазҳабҳо, қавму наҷодро аз ҳама муҳим медонад. Рӯ овардани волоҳазрат Оғохонӣ IV, алалхусус ба муридони хеш — мардуми Бадахшон дар ҳамин рӯзҳои сангин фоли нек аст. Ба фикри ман шояд яке аз сабабҳои ба бӯҳрони шадиди маънавӣ дучор шудани баъзе қавонони Тоҷикистон дур будан аз таълимоти тарбиявии мазҳабӣ хеш буд. Шояд барои ногоҳии қавонон аз таърихи мазҳаб ва хусусиятҳои ахлоқию тарбиявии он ҳамаи мо, қомеаи мо гунаҳкор аст. Ман аминам, ки агар аз ойини маърифатпарваронаи мазҳаб, таърихи он огоҳ мебуданд, шояд беҳтару

хубтар мебуд. Бинобар ин, навиштаҳои ман як кӯшише буданд, барои даъвати қавонон ба меҳнати ҳалол, маърифатпарварӣ ва бунёдкорӣ. Ман метавонам, ки суҳанони бузургворонаи аълоҳазратро ба муридонаш бори дигар тақрор бикунам. Ҳазрати воло мефармоянд: «Шумо исмоилиён бояд хуб дарк намоед ва ин як нуқтаи бунёди мазҳаби шумо аст, ки дар қадом кишваре, ки набошед, барои хизмат ва беҳбудии он кишвар вафодории муқаммал ва садоқати худро собит намоед». Ман орзу дорам, ки исмоилиёни Тоҷикистон низ аз паи гуфтаҳои Ҳозиримом барои баланд бардоштани обрӯи миллати хеш бо донишу маърифат минбаъд кӯшиш хоҳанд кард. Имрӯз исмоилиёне, ки бо роҳи таълимоти Имом равонанд, беҳтарин рӯзгор доранд, зеро Ҳозиримом ба муридонаш меҳнат карданро талқин мекунад, на ҷангу ҷидолро. Давлатҳое, ки бо ҳазинаи Ҳазрати Оғохон ҳамкорӣ кардаанд, дар андак муддат рӯ ба тараққӣ ниҳодаанд. Хонандагони азиз! Шумоён, ки хотираҳои моро мутолиа кардед, бояд хуб дарк намоед, ки боигариву моли ҷаҳон, давлату савлат ҳеҷ гоҳ инсонро хушбахт карда наметавонанд. Хушбахт он касест, ки бо маърифати замони хеш ошно буда, меҳнати ҳалол карданро ёд гирифта бошад. Дар ин ҷабҳа, қавиירוда бошед, зеро барои фарди сустирода дар ҷомеа ҷой нест. Шояд баъди мутолиаи ин хотираҳо мову шумо наздиктар гардем, зеро медонам, ки Шумо низ аз кинаву ҳусумат, ҷангу ошӯб ҳаста шудаед ва сулҳу оромӣ, дӯстиву рафқатро орзу доред. Ман дар тӯли умри 46-солаам ҳамеша рӯзгори ноором ва тоқатфарсо доштам, вале ба хотири рӯзгори ороиштаи мардум ба ҳама сабр кардам. Ман аминам, ки орзуи деринаи мову шумо, ки аз сулҳу оромӣ ва ваҳдати ҳамдигарфаҳмӣ дар Тоҷикистон иборат аст, ҳарчи тезтар амалӣ мегардад. Бо умеди хушиҳои рӯзгори Шумо.

Ҷонишини Раиси Шӯрои Олии Тоҷикистон Қозидавлат Қоим-
дод бо аълоҳазрат Шоҳ-Карим Ал-Ҳусайнӣ ҳангоми вохӯри
аввал дар боғи «Меҳримон», октябри соли 1993.

Ҷонишини раис Шӯрои Олии Тоҷикистон Қозидавлат Қоим-
дод бо аълоҳазрат Шох-Карим-ал-Ҳусайнӣ ва тарҷумонзам Саида.

Ҳазрати воло Оғохонӣ IV бо ҳамсараш Бегим Салима, фар-
зандонаш Шохзода Ҳусайн, Шохзода Раҳим ва Малика Зӯҳро.

Раиси Хазинаи Оғохон дар Женева Роберт Д'арси Шоу ба
 ҷонишини раиси Шӯрои Олии Тоҷикистон Қозидавлат Қоимдод
 гӯҳфан хотиравӣ месупорад. Женева, октябри соли 1993.

Дар яке аз кӯчаҳои шаҳри Лондон.

Қозидавлат Қоимдод бо намояндаи Хазинаи Оғохон Роберт Миддлтон. Женева, октябри соли 1993.

Чонишини Ракси Шӯрон Олии Тоҷикистон Қозидавлат Қоимдод ҳангоми боздид аз осорхонаи Нотрадамус. Женева, моҳи майи 1994.

Қозидавлат Қоимдод бо Президенти Ҷамоати исмоилияи шаҳри Лондон Соҳиддини Шафиқ ва тарҷумон Нозигул Замонова. Лондон, майи соли 1994.

Намуди берунии хонаи Имоми 48-уми исмоилиёни ҷаҳон Ҳазрати Султон Муҳаммадшоҳ, Оғохони III-юм.

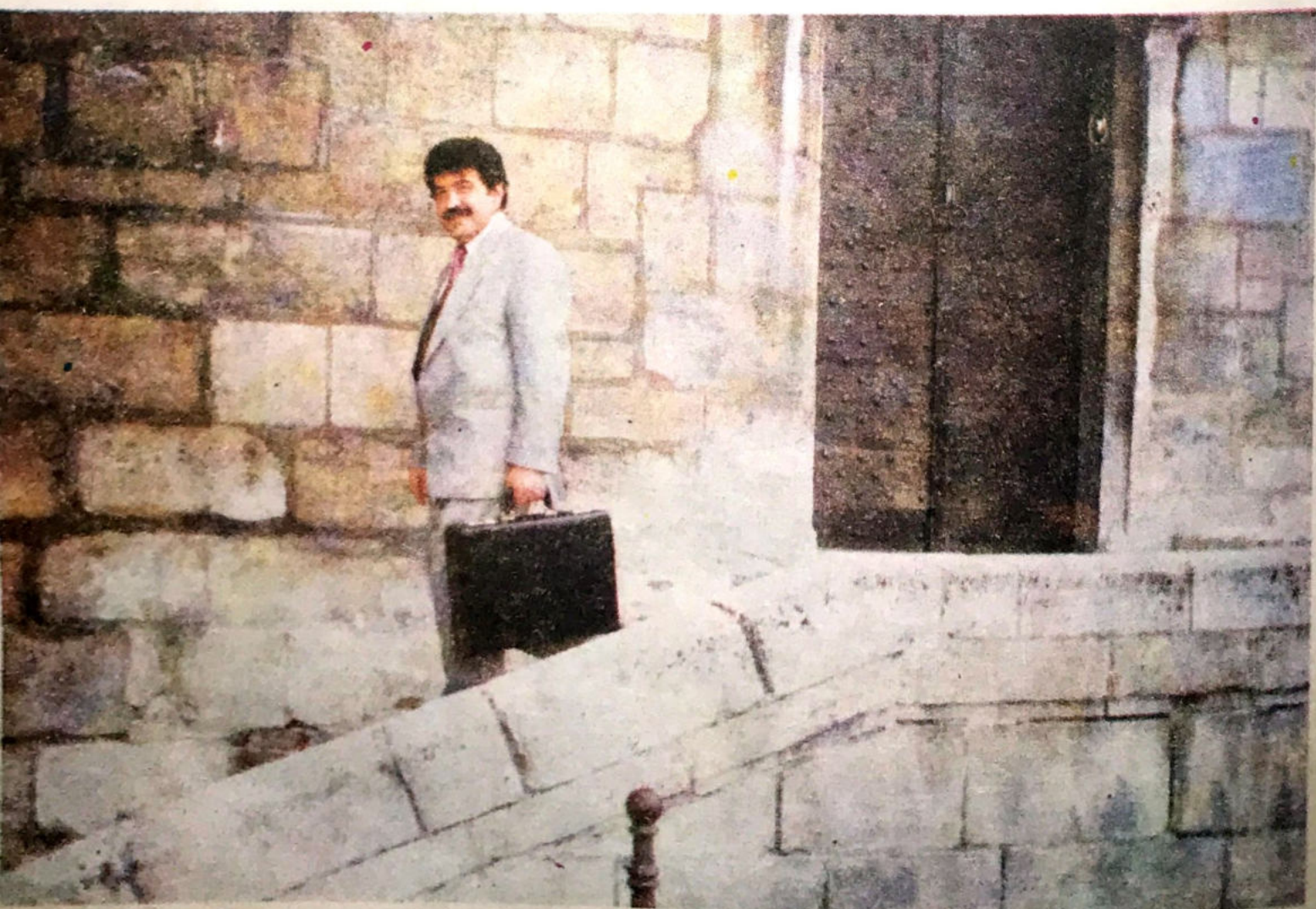
**Роҳ ба сӯи даргоҳи Ҳозиримом! Қаторан ЖЕНЕВА—ПАРИЖ.
Октябри соли 1993.**

**Дар яке аз кӯчаҳои шаҳри Лондон. Қозидавлат Қоимдод
бо тоҷир Қарақул Соҳибқулов ва тарҷумон Нозигул Замонова.**

Ҷонишини раиси шӯрои Олии Тоҷикистон Қозидавлат Қоим-
дод ҳангоми вохӯрику дуавум бо аълоҳазрат Шох Карим,
ал-Ҳусайнӣ дар хонаи Имоми 48-уми исмоилиёни дунё Ҳазрати
Султон Муҳаммадшоҳ. Женева, майи соли 1994.

Қозидавлат Қоимдод пас аз боздид бо аълоҳазрат Огоҳонии
IV дар хонаи Имоми 48-уми исмоилиёни дунё Ҳазрати Султон
Муҳаммадшоҳ. Женева, майи соли 1994.

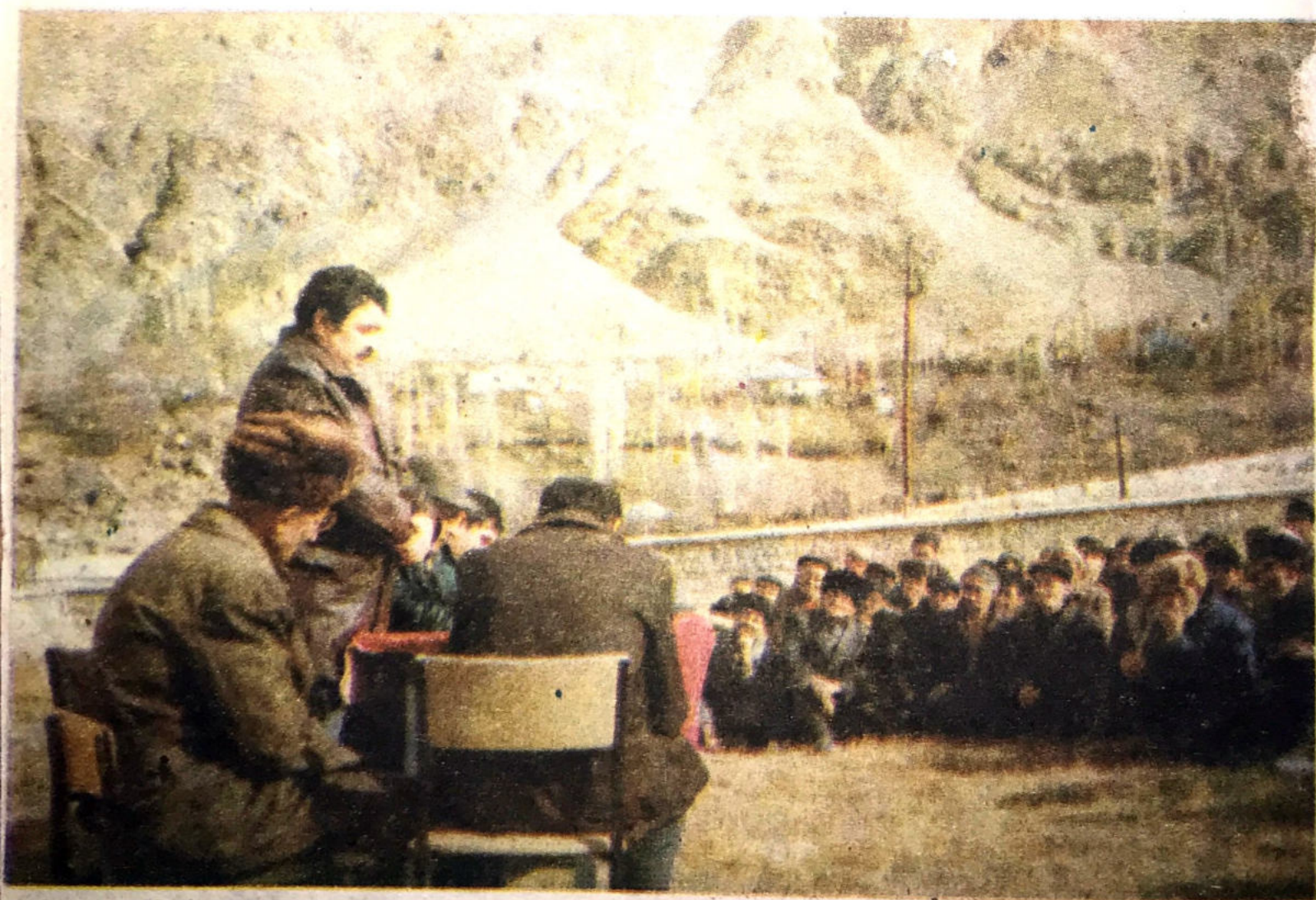

Зиёрати Чашман Носир.

Вохӯри ҷамоҳангсози Хазинаи Оғохон дар Тоҷикистон Қозидавлат Қоимдод дар Деҳшӯрои Ванқалъаи ноҳияи Шӯғнон, ноябри соли 1993.

Вохӯри дар ноҳияи Роштқалъа. Қозидавлат Қоимдод аз таассуроти дидори хеш бо аълоҳазрат Оғохони IV ҳарф мезанад. Ноябрьи соли 1993.

Ҳазиб
Ҷамоил.
16.08.2011.
Душанбе.

Ҷонишини Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қози-
давлат Қоимдод бо раиси Шӯрои депутатҳои халқи ВМКБ Ғ. Шаҳ-
бозов, раиси комитети ВМКБ Б. Замиров, ҷонишини мудир
шӯбаи Шӯрои Вазирони Тоҷикистон Х. Давлатқадамов ва сар-
дори идораи амнияти Миллии ВМКБ А. Сулаймонбеков ҳангоми
вохӯри дар ноҳияи Дарвоз.

Қозидавлат ҚОИМДОД
ДИДОР
МУНДАРИЧА

Аз муаллиф	3
Ҷамоати исмоилия ва Имомат	6
Шабакаи муассисоти волоҳазрат Оғохони IV	9
Бо пайроҳаи орзу	32
Номаи умед	34
Зиёрате пеш аз сафар	37
Дидор	39
Баракати дидор	46
Барномаи раҳиш	50
Дар хонаи Имоми 48-ум	66
Номаҳо ва барқияҳо	71
Анҷом	84

Муҳаррир Султон УМАРОВ

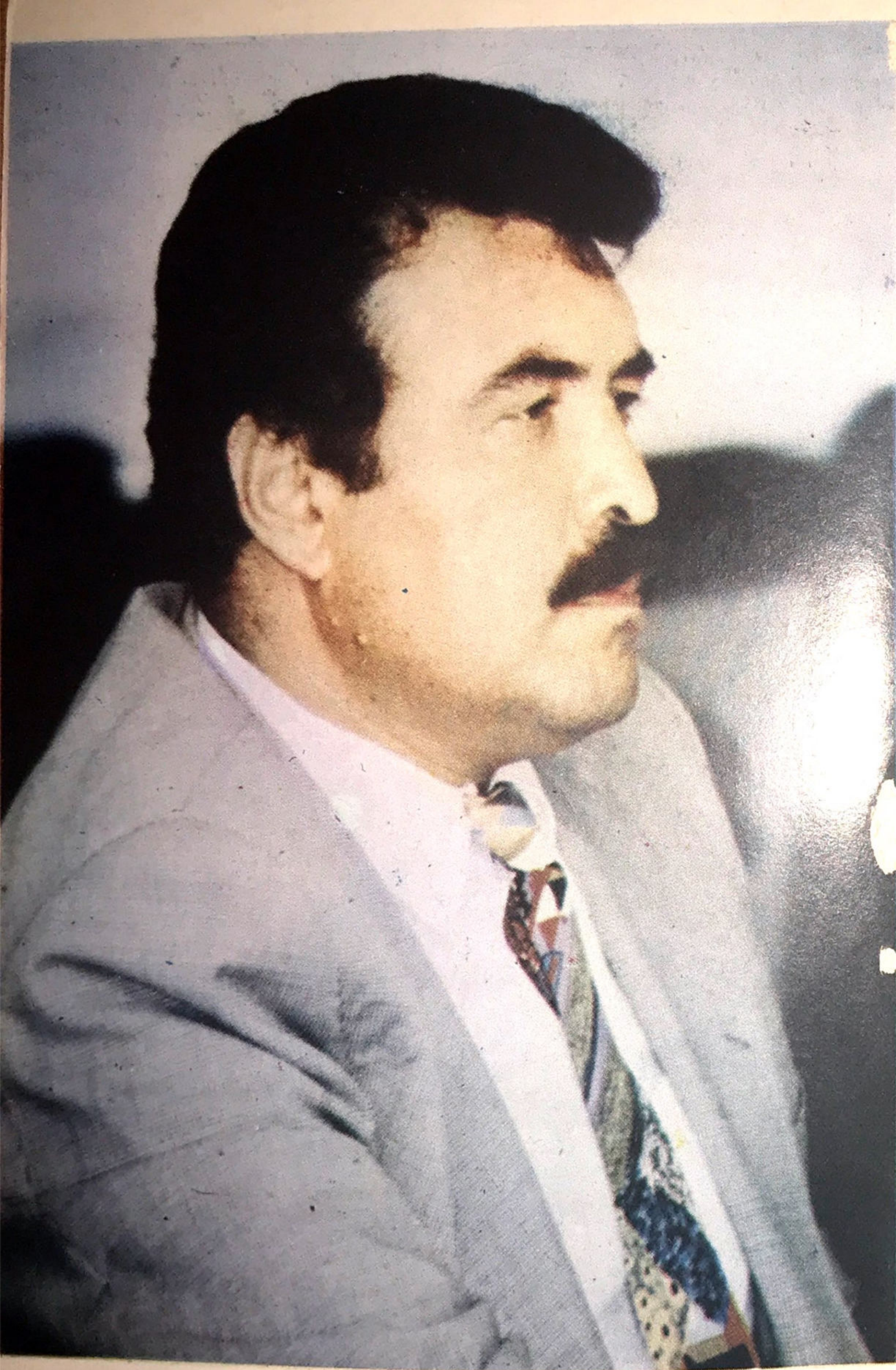
Рассом Пўлод ҶУНАЙДИ

Муҳаррири фанӣ Суннатуллоҳи АБДУЛЛОҲ

Мусаҳҳахон Муҳиддин ШОҲИНБОД,

Мақсадшоҳ ШОНАЗРИ

Сдано в набор 5.09.94 г. подписано в печать 30.09.94 г.
формат 84x108¹/₃₂, заказ 604, тираж 10.000 печ. л. 5,5.
Отпечатано в ИПК «Шарки Озод» Бумага №

КОЗИДАВЛАТ ҚОЙМДОДОВ